

ЧОМУ СТОР.
ЛІКВІДУЮТЬ
УКРПРОМБАНК? **20**

ЗВІДКИ СТОР.
У ЦЕРКВІ **24**
МІЛЯРДИ ДОЛАРІВ

ЧОМУ МОЖЕ СТОР.
ВИБУХНУТИ **30**
ЧОРНЕ МОРЕ

Тиждень

український www.ut.net.ua

№ 33–34 (94–95), 14–27 СЕРПНЯ 2009 р.

«КУЗЯ»:
ВСЬО БУЛО ЧОТКО
стор. 50

**Антиукраїнська заява
Дмітря Мєдвєдєва
посилила
антиросійські настрої
в Україні
Стор. 8**

ВЕДМЕЖА ПОСЛУГА

ISSN 1996-1561

34 >

РОУМІНГ: ДЕШЕВШЕ, НІЖ ВИ ОЧІКУВАЛИ ;)

Тарифи

- ТревелСіМка працює у 167 країнах
- безкоштовні вхідні у 62 країнах
- у 106 країнах вихідні дзвінки у межах \$0,39-\$1,00

Зручність

- незмінний балтійський номер, що стає відомим до поїздки
- номер зберігається безстроково
- можливість приймати вхідні дзвінки на Ваш український номер
- зручні цілодобові тарифи
- абонплата відсутня
- плата за з'єднання відсутня

Додатково

- безкоштовна деталізація дзвінків Online
- GPRS-інтернет від \$0,57 за 100 Кб
- ТревелФакс: окремий балтійський номер для прийому fax2email
- послуга "Мобільний Перекладач"
- бонуси в програмах лояльності "Панорама" (МАУ) і "Меридіан" (Аеросвіт)
- безкоштовна доставка по Україні при замовленні продукції на суму від \$100

Продукція

- відтепер стартовий пакет містить: ТревелСіМку (за ціною \$9) та зручний для абонента баланс
- стартпакет від \$14
- поповнення будь-яким запропонованим способом

Країна перебування	Вихід	\$	Вхід	Країна перебування	Вихід	\$	Вхід
Австралія	0,50	0,00		Португалія	0,59	0,00	
Австрія	0,55	0,00		Росія	0,45	0,00	
Болгарія	0,75	0,20		Словаччина	0,55	0,00	
Велика Британія	0,59	0,00		Тайланд	0,85	0,25	
Греція	0,65	0,00		Туніс	0,75	0,25	
Грузія	0,55	0,00		Туреччина	0,55	0,00	
Єгипет	0,55	0,00		Угорщина	0,65	0,00	
Ізраїль	0,45	0,00		Фінляндія	0,55	0,00	
Іспанія	0,59	0,00		Франція	0,59	0,00	
Італія	0,59	0,00		Хорватія	0,55	0,00	
Кіпр	0,39	0,00		Чехія	0,55	0,00	
Латвія, Литва	0,55	0,00		Швейцарія	0,69	0,00	
Німеччина	0,59	0,00		Швеція	0,59	0,00	
Польща	0,59	0,00		Японія	0,55	0,00	

Тарифи станом на 01/08/2009 р.

Взяв з собою за кордон
свій мобільний телефон?
І дзвонити будеш всім?
Тоді для тебе ТревелСіМ !!

Без зміни
українського
номера!

Актуальна інформація: MTC201856 від 2/10/2009 та MTC131548 від 4/2/2010 видана 6/10/2009

довідка та інформація про точки продажу:

(050) 800-1001 (044) 223-8008 (098) 800-1001

w.TravelSiM.ua

кращий
дилер
2007

платиновий
партнер
2008

U.T.T. & C.S.C.
since 1996

42

КОРИСНА ПЕКЕЛЬНА КУПІЛЬ
Село Лумшори – водолікувальний курорт
ще з австро-угорських часів

50

ВСЬО БУЛО ЧОТКО
Лідер гурту
«Братя Гадюкіни»
Сергій Кузьминський про
життя та кар'єру

38

МЕЖА ДЕРЖАВИ
360 років тому вперше
за модерної доби було
визначено кордони козацької
України

Перше українське пиво з 1715 року

НА ЧАСІ**ОСОБИСТА ДУМКА**

Кирила Галушка

ФОТО ТИЖНЯ

Вогняний рубіж

ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ

Дмітрій Медведев буде активним учасником президентських перегонів в Україні

ВПРИТУЛ**ПРОЕКТ «УКРАЇНА»:****18 РОКІВ ЕКСПЕРИМЕНТІВ**

Про минуле, сьогодення і майбутнє України

Тиждень говорив зі співавторами її новітньої історії, які з тих чи інших причин пішли з «великої» політики**ДЕПОЗИТ ДОВІРИ**

Історія падіння Укрпромбанку

ГРОШІ НА БОЧКУ

Як зібрали депозит із банку, який ліквідують

БОЖИЙ ПРОМИСЕЛ

Як церкви борються за душі й грошові

знаки

НЕПОСЛАНИЙ ПОСОЛ

Від нового російського амбасадора варто очікувати беззастережної ретрансляції

кремлівських установок

МОРЕ ХВИЛЮЄТЬСЯ

Прокладення газопроводу дном Чорного

моря може мати серйозні екологічні

наслідки

ЧЕРВОНА КНИГА-3

Тепер недоторканними є всі види кажанів,

осетрові та золотий карась

ПІЛЬГИ ДЛЯ ЖАДІБНИХ

Підсумки вступної кампанії до вишів –

надмірна кількість заяв про вступ і навала

пільговиків

МИ**АЗОВЛЕНД**

Плюси і мінуси курортного Бердянська

НАВІГАТОР**ПРО КУЗЮ...**

...який завжди залишався собою

ПЕРЕВІРКА ДІЙСТВОМ

Цьогорічний Единбурзький театральний

фестиваль здивував **Тиждень**

насиченістю видовищ

ВІДГУКИ

Вистави, фільми, виставки, книжки, записи

КУЛЬТУРНІ ПОДІЇ**ТЕСТ-ДРАЙВ**

Jaguar XJ – автомобіль без недоліків, якщо

не рахувати ціну

АВТОНОВИНИ**НАШ ТИЖДЕНЬ****КІЛЬКА СЛІВ**від журналістів **тижня**

АВТОР: Кирило Галушко

«Рік, що минув із попереднього Дня Незалежності, був відзначений як годиться, черговими трудовими досягненнями, творчими успіхами та науковими здобутками, зміцненням нашої обороноздатності, авторитету у світі та добросусідських взаємин». Навряд чи ми найближчим часом таке почуємо, правда? Навіть якщо уникати совкових зворотів... Підозрюю, що незалежність супроводжується більш суперечливими емоціями, аніж її відсутність. За «відсутності» все було «добре», але це було брехнею, за «наявності» – далеко не все гаразд, і це – щира правда. Що краще? Що приемніше? Що корисніше? Міркуючи з приводу того, яке технічне начиння необхідне в оселі кожного свідомого українця на свято Незалежності, я все більше скливаюся до мікроскопа та телескопа. Перший приклад корисний, аби роздивитися здобутки вітчизняної політичної еліти, а другий – аби розшукати той день у майбутньому, коли вона стане іншою. Проте ж, співвітчизники, такий стан – ще не привід плювати на Тарасову могилу. Нам, дорогенькі, – своє робить. Мистецтво державотворення – непроста річ, і осягнути його дано не кожному, адже потребує воно цілої купи несумісних речей: знань, волі та відповідальності.

Усі ці слова можна звести до одного: «ефективність». А її немає без знайомства з наявним досвідом, який розв'яже ці проблеми. Іноді здається, що наші політики геть забули добре поради патрона свого цеху – дядька Миколи (він для них, як дідусь Зігмунд для психологів). Микола був хитромудрий чоловік і багато

Мак'явеллі по-українськи

Святкові поради дядька Миколи

чого знов. Він патронує недосвідчених державотворців у молодих державах. Мав я нагоду отримати від нього невеличку консультацію. Спітав шановного метра, що б він порадив представникам молодої української держави. Справи в них ідуть кепсько, життям вони нездадовані, часом навіть упадають у зневіру – чи не дарма ця вся колотнечка? Пан Микола, іронічно та дещо всезнайкувато усміхаючись, відказав: «Та хіба це проблеми? Траплялися набагато гірші... Ось в Італії стався аналогічний випадок. Я тоді вже був доволі шанованим політтехнологом, як зараз пам'ятаю, – в 1513 році. Розписав ім усе як розумним людям, а належно скористалися аж через 350 років. Звісно, вже інші діячі... Але зазначу, самостійна Італія таки утворилася й досі є. Хоча мороки було... Скільки там вашій незалежності? 18? То ж, діточки, ви завершуєте перехідний вік, і декому з вас бракує дорослої відповідальності». А я все домагаюся, перепитую про наші проблеми... Він каже: «У вас класична ситуація, коли старі порядки були погані, а кращих не запровадили. Ця справа завжди непередбачувана, але ви вже почали – й пізно відмовлятися. Тут уже простіше довести до якогось ладу. А виною всьому – слабкість ваших начальників: якщо хтось і знає справу – його не чують, і хоча знавцем себе оголосує кожний, досі не знайшloся нікого, хто б так відзначився доблестю та таланом, аби перед ним склилися всі решта...» – «А що це за «добрість» така? Ми ж не на війні!» – «Я виріс за тих часів, коли мир був випадковістю. Навіть у спокійний час треба було вміти тримати меча.

Навіть політтехнологу, а тим паче політику. А млява та нерішуча людина вам не допоможе й у мирний час. Може, вам замість «добрісті» краще підійде «громадянська мужність»? – «Може, але хто на це здатен?...»

Пан Микола, занурившись у себе, помовчав хвилину, а потім якось дуже проникливо продовжив: «Розумієш, хлопче... Коли я був простим смертним, а не «класиком», мені хотілось, аби моя мрія реалізувалася за моого життя, я так її прагнув. Заради цього ставав і республіканцем, і монархістом, інтригував, злітав і падав, але... Людина, на жаль, не живе 350 років. А ви вже досягли такого, ю живете при цьому, а клопіт ваш – то дорослішання вас і вашої країни. Зі мною, на жаль, цього так і не сталося». – «Але ж вас так шанують політики й політтехнологи...» – «Та забудьте про них, ницих. Просто знайте, що непереможним є народ, який має гарні закони, хороше військо й довіру до влади. Таких нішо ю ніхто не здолає. А правителю треба шукати істинну правду, а не створювати собі уявну. Йому треба бути рішучим. Ага, і ще: бійтесь тих співромайданів, для яких рабство вітчизни миліше за її свободу!» І коли ми вже прощалися, він настанок додав: «А особисто для вас: тільки ті засоби захисту того, що вам рідне, є надійними, котрі залежать від вас самих і вашої, перепрошую, все таки – доблесті. Вірте в себе! Це я кажу, мессір Нікколо Мак'явеллі, класик із 1513 року!»

(У статті вільно викладено фрагменти праці Нікколо Мак'явеллі «Державець»)

Супер BUSINESS life

Легкі тарифи – легкий бізнес!

Нові тарифи Супер BUSINESS life:

- 0 грн/хв у мережі life:);
- 0,25 грн/хв по Україні;
- 0,50 грн/хв у Росію;
- 1,00 грн/хв за кордон.

Детальну інформацію отримуйте в ексклюзивних точках продажу life:), у центрах обслуговування абонентів life:), за номером 8 800 20 5433 0 безкоштовно зі стаціонарних телефонів України або 5433 безкоштовно в мережі life:) та на сайті www.BUSINESSlife.com.ua.

Послуги рухомого (мобільного) зв'язку, ліцензія НКРЗ АБ № 222715 від 17.11.2005 р. ТОВ «Астеліт», 03110, м. Київ, вул. Солом'янська, 11, літера «А», коди мережі 063 та 093.

BUSINESS life
GSM

Індивідуальні мобільні рішення

6 НА ЧАСІ фото тижня

Відзначення першої річниці російсько-грузинського конфлікту обидві його сторони перетворили на медіа-подію. Російські солдати охоче позують фотокореспондентам, чистячи зброю на військовій базі у Цхінвалі. Саме на їхніх багнетах зараз тримається визнаний лише Росією та Нікарагуа південноосетинський режим. Військова перемога на Кавказі обернулася для Кремля дипломатичною поразкою, але він усе одно вперто наступає на старі граблі. Цього тижня російська влада відкрила новий фронт – український. Українофобське звернення російського президента Дмитра Медведєва до свого українського колеги Віктора Ющенка засвідчило, що Росія надалі вважає пострадянські країни своєю сферою впливу. І тільки від України залежить, погодитися чи ні з таким станом речей. Грузія свій вибір зробила.

Фото: AP

Помилка президента

Дмітрій Медведєв буде активним учасником президентських перегонів в Україні

Дипломатична криза у відносинах Росії та України 11 липня переросла в дипломатичну війну. Російський президент Дмитрій Медведєв у своєму відео-зверненні до українського колеги фактично заявив, що не направить до Києва нового посла, допоки в Україні не з'явиться проросійське керівництво. В дипломатичній практиці такий жест фактично дорівнює відкликанню посла з недружньої держави, що, своєю чергою, означає надзвичайну кризу в міждержавних взаєминах та може бути першим кроком до розриву дипломатичних відносин і навіть війни.

Послання російського президента містило цілу низку звинувачень на адресу українського керівництва та особисто Віктора Ющенка, якому Медведєв закинув і «антirosійську позицію України у зв'язку з варварським нападом режиму Саакашвілі на Південну Осетію», і «курс на вступ до НАТО», і «розрив економічних зв'язків», і «перегляд спільноти

історії», і «втручання у справи православної церкви». Підсумовувала цей перелік згадка про вимогу відкликати з України двох російських дипломатів. Насправді все значно простіше. В Україні у розпалі президентської кампанія, в яку Москва просто не може не втрутитися. Ключовим реченням у зверненні російського президента було останнє: «У Росії сподіваються, що нове політичне керівництво України буде готове вибудувати між нашими країнами такі відносини, які будуть на ділі відповідати істинним сподіванням наших народів». Інакше кажучи, російська влада дуже сподівається, що новий президент України буде проросійським, і, схоже, готова цьому посприяти. Тож Росія братиме активну участь у передвиборчих перегонах.

Реакція української влади на дипломатичну атаку з боку Росії була неадекватною. Ані Міністерство закордонних справ, ані президент так і не спромо-

глися того ж дня дати відповідь на безпредметно агресивну заяву Медведєва. На Банковій перейнялися хіба що її енергетично складовою. Прийманні представник президента з питань міжнародної енергетичної безпеки Богдан Соколовський побачив у ній лише сигнал до можливого використання Ресією «газового важеля» під час президентської виборчої кампанії в Україні.

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ДМІТРІЙ МЕДВЕДЕВ звинувачує Україну

Президент Російської Федерації звинувачував керівництво нашої країни і особисто Віктора Ющенка в антиросійському курсі. Європільнота розцінила випад Медведєва як спробу вплинути на результати майбутніх виборів президента України.

ВІКТОР ЮЩЕНКО змовчав

Глава держави, попри обіцянку працівників його Секретаріату, не поспішав коментувати закиди російського колеги. Натомість він жорстко розкритикував уряд Юлії Тимошенко через невчасну виплату зарплати у країні.

СЛІЗАВЕТА II дивитиметься на спини

Королева Великої Британії дозволила своїм підданим і гостям повернутися до неї спиною. В Об'єднаному Королівстві сторіччями існувало правило етикету: після розмови з монархом слід виходити задкуючи, не зводячи погляд із вінценосця.

СЕРГІЙ РАТУШНЯК потрапив під слідство

Проти мера Ужгорода порушили вже другу кримінальну справу, тепер за ч. 2 ст. 161, що передбачає покарання за расову нетерпимість. Першу відкрили після нападу Ратушняка на 21-річну дівчину, активістку «Фронту змін». Віправдовуючи свій вчинок, мер дозволив собі антисемітські випади на адресу лідера «ФЗ».

ІГОР КОЛОМОЙСЬКИЙ не боїться погромів

«Не треба нас рятувати від погромів», – так відреагував на антисемітські випади ужгородського мера Сергія Ратушняка один із лідерів Єврейської громади України мультимільйонер Igor Kolomoyskyi. На переконання олігарха, Ратушняка треба не карати, а лікувати у психлікарні.

Лук'янченко

А от позицію найбільших політичних сил країни цілком можна назвати капітулянтською. Зокрема, лідер Партиї регіонів Віктор Янукович фактично погодився з усіма закидами російського президента.

Звісно, дружні відносини з Росією важливі для України. Але ці відносини повинні бути рівноправними, й цієї думки дотримується більшість українців. Гостра реакція української інтернет-спільноти на послання Медведєва свідчить, що подібний тиск на Україну

їну може принести тільки протилежний результат — зростання рейтингу ненависного Кремлю президента Ющенка та посилення антиросійських настроїв в Україні.

Поки що ж дипломатична атака Кремля яскраво продемонструвала той неприємний факт, що зовнішня політика України паралізована й за її національну безпеку ніхто не відповідає. Міністрів закордонних справ та оборони у країні просто немає, є лише в.о. Президент у відпустці. Прем'єр-міністр вважає, що ці питання не належать до її компетенції. Про Раду національної безпеки та оборони взагалі не чути. А якщо завтра війна?

Буквально напередодні до Державної Думи було внесено проект поправок до закону «Про оборону», який спростить для російської армії початок воєнних операцій за межами Росії. Зокрема, приводом для початку воєнних дій може бути й «відбиття нападу на Збройні Сили Російської Федерації або інші війська, дислоковані за межами території Російської Федерації», і «захист громадян Російської Федерації за кордоном» (наприклад, у Севастополі). Причому в екстремних випадках президент зможе починати війну, не чекаючи схвалення свого наказу Радою Федерації.

Дмитро Губенко

ХРОНІКА КАТАКЛІЗМІВ

Проблема 08

Серпень у Росії традиційно є місяцем великих потрясінь

1991 –
1998 –
1999 –
2000 –
2008 –

Путч ДКНС (ГКЧП)

Дефолт

Ескалація конфлікту в Дагестані, що передувала Другій чеченській війні. Президент Борис Єльцин назвав голову ФСБ Владіміра Путіна своїм спадкоємцем

Затонув підводний човен «Курськ»

Російсько-грузинський збройний конфлікт

ЦИТАТИ ТИЖНЯ

Ведучий радіостанції «Эхо Москвы»

Матвій Ганапольський дав влучний діагноз російській зовнішній політиці:

«У Росії імперський токсикоз, вона стає неадекватною»

Голова Секретаріату президента

Віра Ульянченко відповіла на звернення Дмитра Медведєва:

«Не може не викликати здивування теза, викладена в зверненні президента Росії, про едину для наших країн газотранспортну систему. За такою логікою ми б мали говорити і про єдність газових і нафтових ресурсів, що знаходяться на території Російської Федерації, оскільки так було в «добрі старі часи Радянського Союзу»

Лідер опозиційного Російського народно-демократичного союзу Михаїл Касьянов шкодує про курс президента Росії на конfrontацію:

«Замість руху назустріч Україні та початку виправлення взаємних політичних помилок Медведєв узяв курс на повний розрив відносин із найближчим партнером Росії»

ФОТО: УНІАН, REUTERS, УКРАІНФОРМ, ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ, АНДРІЙ ЛОМАКІН

ДЕПОЗИТИ ГРУПИ «СТАНДАРТ»

на термін **1, 3, 6, 12 місяців**,
а також на **7 та 14 днів**

- мінімальна сума 500 грн.
- висока дохідність
- виплата відсотків щомісяця
- гарантія отримання коштів

КРЕДОБАНК
PKO BP GROUP
PKO BANK POLSKI

Ліцензія № 43 від 27.01.2006 р.

Київська філія ВАТ «КРЕДОБАНК»
м. Київ, вул. Горького 91/14
тел.: 230-12-09, 230-12-81, 279-43-63
тел.: 481-21-19, 400-12-56

Порятунок потопаючих

Мешканці міста Веньчжоу терміново освоюють водний транспорт. Тропічний шторм «Моракот», що накрив південно-східне узбережжя Китаю, спричинив найпотужнішу повінь за останні 50 років на острові Тайвань: швидкість вітру під час урагану перевищувала 130 км/год, а висота хвиль сягала 10 м. Кількість жертв становить щонайменше вісім осіб. Унаслідок урагану зруйновано понад 10 тис. житлових будинків, загальні економічні збитки Китаю оцінюють у \$1,4 млрд.

У нас відбирають фінал

Фінал Євро-2012, швидше за все, відбудеться у Варшаві, оскільки саме там встановлять Міжнародний трансляційний центр. Таке рішення Європейська футбольна асоціація прийняла з огляду на готовність до чемпіонату інфраструктури міста. «З українського боку наразі

тільки Київ міг би приймати першість», — заявляє президент UEFA Мішель Платіні.

Чеченський синдром

У Чечні знову вбили правозахисників. Лідерку неурядової організації «Врятуємо покоління» Зарему Садулаєву та її чоловіка Аліка Джабраїлова знайшли

мертвими 11 серпня у Грозному. Подвійне вбивство було скосено мениш як через місяць після того, як у чеченській столиці викрали та вбили правозахисницю Наталю Естемірову.

Боржникам закривають кордон

Відтепер львів'яни, які мають борги за комунальні

Хто кого утискає

У відповідь на закиди Дмитра Медведєва щодо утисків прав російського населення Секретаріат президента України запропонував порівняти задоволення освітніх потреб діаспор в обох країнах. Так, за даними СП, у Росії, де проживає майже 3 міліони українців, немає жодного закладу з українською мовою викладання, натомість в Україні російською навчається понад 779 тис. школярів (1,3 міліони вивчають мову як предмет), більш ніж 51 тис. учнів ПТУ і майже 455 тис. студентів вишів. На потреби російськомовного населення Україна витратила 3,196 млрд грн, тоді як у РФ грошей на українців не знайшлося.

Нацбанк vs долар

У вересні НБУ заборонить комерційним банкам встановлювати різницю між курсом купівлі та продажу валюти понад на 2%, щоб уповільнити падіння гривні. За оцінками регулятора, на липневому курсовому коливанні банки заробили близько 40 млн грн, купуючи долари на міжбанку за ціною 7,75 UAH/USD та продаючи в обмінних пунктах за курсом 8,2 UAH/USD. Натомість банкіри стверджують, що наслідками заходів НБУ будуть дефіцит валюти та ще більша девальвація гривні. Експерти прогнозують зростання курсу долара у вересні – жовтні до 8,5 UAH/USD у зв'язку з гривневою емісією та необхідністю підприємств розрахуватися за зовнішніми позиками.

Дефляція на час

У липні споживчі ціни знизилися на 0,1%, говорять у Держкомстаті. Причини лишневої дефляції традиційно сезонні: житлово-комунальні послуги подешевіли на 3,3%, безалкогольні напої та продукти харчування — на 0,2%. Зокрема, ціни на м'ясо знизилися на 1%, сир — майже на 2%, овочі — на 7%. Утім, з початку року інфляція вже сягнула позначки 8,5%, тоді як Кабмін за підсумками року прогнозує 9,5%. У межах програми забезпечення стабільності гривні Національний банк має намір утримати річний рівень інфляції на рівні 13%.

ФОТО: REUTERS, АНДРІЙ ПОМАКІН, ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬOV

www.ostbar.com.ua

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ З МАХНОМ

ЛІТЕРАТУРНО - МУЗИЧНИЙ
АНДЕГРАУНДОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ

голова оргкомітету фестивалю - Олесь ДОНІЙ

23-24 серпня
м. Гуляйполе
Запорізька область

організатор:

**ОСТАННЯ
БАРИКАДА**
МИСТЕЦЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ

найсканальніший
фестиваль країни!

шокуюче-мистецький перформанс "ПОЕТИЧНИЙ БОДІ-АРТ"

генеральний інформаційний партнер:

медіа-підтримка:

[канал чесних новин]

Україна молода

Тиждень

КОММЕНТАРИЙ:

левый берег

ГЛАВРЕД

сіті

новая

глaYred
медиa

ПРОФІЛЬ

УніАН

Сгор

На жаль, таких поміркованих і толерантних точок зору на взаємини українців і кримських татар в Україні дуже мало. І це є чим пояснити, люди ведуться на все, що їм показує телевізор, а там, з західного боку — «ісламські терористи», зі східного — в українців може бути лише один брат (той, який старший), а всі інші народи, навіть слов'яни поляки і чехи — то наші з ним спільні вороги.

Ілько Біленко-Шумахер

«квітуча толерантна Туреччина»? Пане Юрію, чи не та Туреччина, яка захопила половину Криту? Чи не та, яка переховує від інших держав курдів-терористів та вибірково не випускає наші кораблі з Чорного моря?

e-SN

...пане Юрію, ви зараз у такому віці, коли вам подобається дитячий сміх, можливо, ви вже дідуся. І вам байдуже, сміх яких дітей слухати, більших, чорних чи жовтих. Та пройде небагато часу, і ви згадаєте те, що тут самі написали: «...де чужим навіть уdeenі не рекомендовано з'являтися». Ви для них чужий і ніколи своїм не станете.

Юрій

Живу на Перемишлянщині недалеко від Свіржа. Коли дізناвся про фестиваль та учасників — зрадів, що нарешті Свірж, Перемишлянщина побачить та почують щось надзвичайне,

якісне, справжнє для простого мешканця району. [...] Що сталося — написано немало, я це все бачив на власні очі, серце розривалось, чесно. Хотілося кожного року та нас великого музичного дійства. Попри всі провали в організації, на мою думку, справедливо підкреслити таке: непорядно вчинила фірма «Артмакс», котра демонтувала сцени на 2-й день фестивалю. Директор «Артмакс» Богдан Дзюнько говорив у коментарях про збитки, називаючи різні суми, а про людей хтось думав!?, що робити тим, хто проїхав сотні кілометрів!?, що робити іноземцям, яких було немало!?, а імідж

держави! тільки гроші, гроші. Огідно, політики «кідають», бізнес — кідають. Обличчя держави для них — байдуже.

неважно

Когда-то в Луцке, на «голом месте», под скул бывших комсомольцев несколько лет проводился «ОБЕРГ». Благодаря буквально несколіком ентузіастам. Ка-залось, что дух страны был на подъёме и так будет теперь всегда... Но все залили попсовыми помоями и снова показалось, что так будет всегда: интеллект нации, ее

gapusia

Діти захотіли організувати грандіозне шоу. А де ж були дорослі? Управління культури ОДА, яке видало їм свідоцтво на проведення «міжнародного» (там так написано, з помилкою) заходу. Голова РДА, який просив посприяти (в чому, яким чином, написавши листа, до прикладу, в адміністрацію президента?) Чи дорослі теж не знали й самі все завжди роблять за принципом «пан або пропав»?

Ната Кадака

Ціна здоров'я не завжди вимірюється у грошовому еквіваленті. Часом по той бік терезів опиняється людське життя. І це страшно... А ще страшно йти вулицями, де чи не в кожному будинку розташована аптека (а то й дві, просто з іншого входу). Ціни на здоров'я таки різні.

Рост

Описані на самому початку побічні ефекти від адраміцину — типові для всіх препаратів цитостатиків. Не варто, (не?)шановні журналисті задля дешевих сенсацій подавати необізнаним людям передбачувані побічні ефекти як жахливі підступи негуманних ескулапів. Згадайте повідомлення про смерть Кузьмінського — після першого курсу лікування йому також припинили цитостатичну терапію — по причині побічних ефектів, що, зрештою, і сприяло перемозі хвороби. [...] А останнє посилання на доктора Хауса просто зворушує, розкриваючи всю широту й глибину ваших професійних горизонтів та вказуючи ретельність підготовки до публікації. Медицина — не кулінарія, коли рецепт можна переписати в сусідки.

ОФФОГРАФІЯ дописувачів зберігається

высшее — извиняясь — руководство будет ходить на Поплавского, Моисеева и прочих «детей порока» и выдираться на сцену с хелибестдеем для приезжей звезды... В УТ уже писали по поводу вкуса нашего «системблішмента». Тут безнадега полная. Неужели некому пойти на фестиваль? По-моему, он важнее ЕВРа-2012 — что с ним носятся?

kerbası

Абсолютно прогнозований фінал для «менеджерів», котрим по 20 років. Це ж тільки один із кандидатів у президенти в біографії пише, що в 20 років він був уже ого-го бізнесмен та й синки провідних політиків — усі топ-менеджери вже з памперсів. А в справжньому житті так не буває. Буває так, як зі «Свіржем».

УТОЧНЕННЯ. У статті «Гра цифрами» (*Тиждень*, № 30 від 24.07.2009) зазначалося, що Центр соціологічних та політологічних досліджень «Соціовімір» був єдиним, хто у 2002 році прогнозував проходження БЮТ до Верхової Ради. Насправді цей прогноз дав Центр політологічного аналізу (ЦПА) при журналі «Політична думка», який очолював Володимир Потохало. 2005-го ЦПА став одним із співзасновників «Соціовіміру».

Свої зауваження та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі *Тиждня* — ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

**Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Владаець
ТОВ «Український Тиждень»**

**Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора Наталія Васютин
Редактори Анатолій Астаф'єв, Вікторія Герасимчук,
Дмітро Губенко, В'ячеслав Дарпянці, Ігор Круглик,
Андрій Лаврік, Катерина Липа, Мар'яна Олійник,
Вікторія Поліненко
Генеральний директор Микола Шейко**

**Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетнік
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Сгорова,
(097) 982-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ ПРОМО та PR Наталія Сал'ян
Відділ маркетингу Ганна Кащєда
Голова редакційної ради Роман Цуприк
Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №13005-1889P від 13.08.2007 р.
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК», Київ, вул. Магнітогорська, 1**

**№ зам. 095131
Наклад 30 700
Адреса для листування
03067, Київ, А/с №2
E-mail: office@ut.net.ua
Телефон (044) 351 1300
Вихідний щотижні
Розповсюджується в роздрібній торівлі та за передплатою
Ціна договірна
Передплатний індекс 99319**

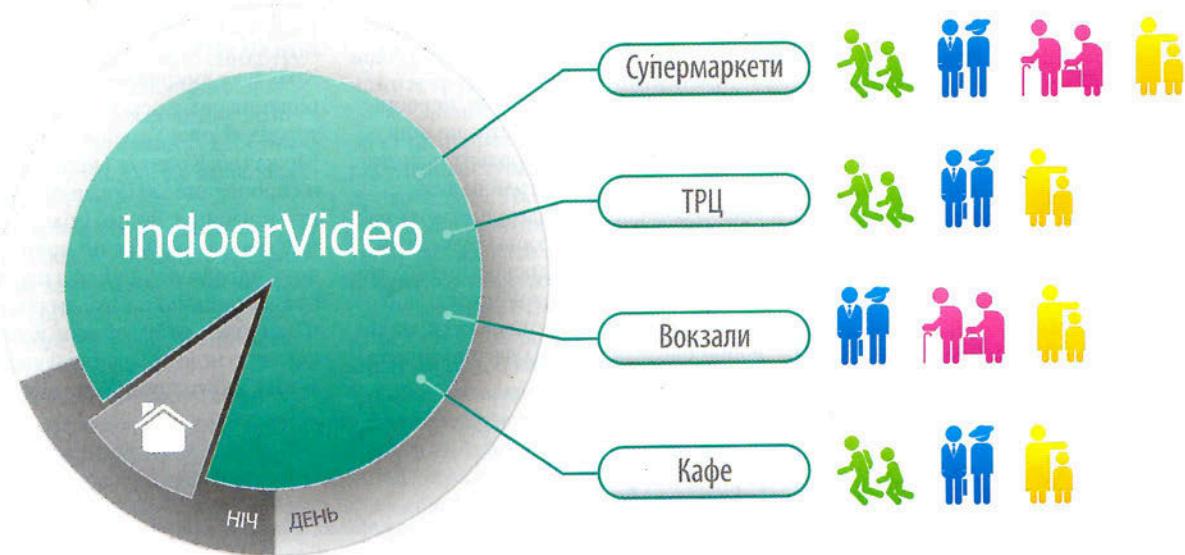
МАТЕRIAЛI, ПОЗНАЧЕНI ЛITEROЮ «P», ПUBLIKUЮТЬСЯ НА ПРАВАХ REKLAMI. РЕДАКЦІЯ ЗАЛИШАЄ ЗА СОБОЮ ПРАВО НА ПРЕДЛАГУВАННЯ НАДІСЛАННИХ МАТЕRIAЛIВ БЕЗ УЗГОДЖЕННЯ З АВТОРОМ.
РУКОПИСI НЕ ПОВЕРТАЮТЬСЯ Й НЕ РЕЦЕНЗUЮТЬСЯ. ЗА ЗМІСТ РЕКЛАМНИХ МАТЕRIAЛIВ ТА ЛIСТИВ, НАДІСЛАННИХ ЧИТАЧАМИ, РЕДАКЦІЯ ВІДПОВІДALНОСТИ НЕ НЕСЕ

РАДІО
ДИНАМО

КИЇВ 106.0 FM

ХТО ДИВИТЬСЯ РЕКЛАМУ ВДОМА?

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

ПРОЕКТ «УКРАЇНА»:

Про минуле, сьогодення та майбутнє України **«Тиждень»** говорив зі співавторами її новітньої історії, які з тих чи інших причин пішли з «великої» політики

АВТОР: Мар'яна Олійник

Незабором нашій державі виповнюється 18. Людина в такому віці закінчує школу, обирає життєвий шлях, здобуває право голосу. Саме про вибір мети та засобів її досягнути, про те, чому підлітковий вік нашої держави децю затягнувся й чи могла вона бути іншою, **«Тиждень»** розмовляв із людьми, безпосередньо причетними до реалізації проекту «Україна». Свого часу вони обіймали посади в парламенті й уряді, створювали політичні партії і громадські рухи, робили різкі заяви та несподівані вчинки. Сьогодні наші співрозмовники вже не в активній політиці, тож їхні оцінки позбавлені ангажованості.

ВОЛОДИМІР ЛАНОВИЙ:
«ДЕРЖАВА ЯК СИСТЕМА ПОСТАВЛЕНА ПІД СУМНІВ»

У.Т.: Ви якось зробили економічний екскурс: перше десятиріччя незалежності України пішло на пожвавлення безнадійно застарілих підприємств і галузей, приватизацію, формування малого бізнесу. Друге – на реформування грошової системи, боротьбу з інфляцією. Все це, за вашими оцінками, вдавалося посередньо. Чому буде присвячене третє десятиріччя незалежності?

– Воно буде випробуванням для держави. Наша держава як система, що спроможна вирішувати суспільні проблеми, зовнішньополітичні питання, питання захисту прав людей тощо, поставлена під сумнів. Вона показала свою недієздатність на всіх напрямках. Державу роз'їдають корупція, любіювання інтересів окремих фінансових та інших груп, провалена кредитно-грошова система, не діють органи права й безпеки, розвивається інфраструктура міст, прогресивно зростає зовнішній борг держави, вона байдужа до здоров'я своїх громадян... В урядів немає дво- трирічних бюджетів, які є, наприклад, у Росії. Ми посеред року закриваємо дірки Нафтогазу...

Потрібні сильні рішення, переорієнтація влади та суспільства на інші цінності й пріоритети, розвиток інститутів ринку, права, регулювання, зняття бар'єрів, які відгороджують нас від Європи. Потрібно аналізувати інший цивілізаційний досвід і виробляти власну стратегію. Потрібно включити інтелектуальний потенціал суспільства й використати його під час прийняття державних рішень.

З ДОСЬЄ ТИЖНЯ

Володимир Лановий

Доктор економічних наук. У 1991-1992 роках обіймав посади держміністра з питань власності й підприємництва УРСР, міністра економіки, віце-прем'єр-міністра. В 1994 році народний депутат із іміджем «молодого реформатора» балотувався в президенти й посів четверте місце, зібравши 2 483 986 (9,8%) голосів. Згодом був радником президента Кучми, в. о. голови Фонду держмайна, представником президента в уряді Ющенка тощо. Нині – президент Центру ринкових реформ.

Потрібно змінювати Конституцію – але не в частині повноважень президента і прем'єра. В Конституції необхідно окреслити базові моменти побудови економіки, банківської системи. Зафіксувати, що не можна втручатися в ринки, спотворюючи їх на користь монополій, що розподіл цінностей, майна, доходів у суспільстві, кредитування, співвідношення економіки й екології мають відбуватися відповідно до суспільно-визначених критеріїв.

У.Т.: Пропонує здійснити ще один екскурс. У 1992 році впливове громадське об'єднання «Нова Україна», одним із засновників та ідеологів якого були ви, насправді мало висунути кандидатом у прем'єр-міністра не Леоніда Кучму, а вас – як переможця рейтингового голосування. Але бізнесу вигідніший був саме Кучма...

– На раді «Нової України», де були представники всіх партій-членів об'єднання, обговорювали 5 кандидатур. Після рейтингового голосування справді переміг я – з відривом від Кучми, який був другий. Однак делегати від «НУ» подали президентові Кравчуку викривлену інформацію про рішення ради: ось, мовляв, 5 кандидатур від «Нової України», вибираєте. Можливо, Кравчук і не відреагував би на пропозицію «НУ», якби там було мое прізвище. Він тоді тільки-но звільнив мене з посади віце-прем'єра – поки парламент, де я мав підтримку, був на канікулах. (Згодом розповів, що СБУ щодня до 50 записок йому подавала про мою поведінку й висловлювання, нібито не на його користь.) А

18 років експериментів

так він із задоволенням доповів парламенту, що до нього звернулися «НУ» і УСПП (Український союз промисловців і підприємців, теж авторитетне на той час об'єднання. — У. Т.), які запропонували Кучму в прем'єри.

У.Т.: Яких помилок в економіці привелися тоді Кучма?

— Прем'єр-міністр Кучма у 1992 році визнав штучний борг за газ України перед Росією — за І півріччя \$3 млрд (ми зустрічно продавали товари, але обмін між країнами й платежі не фіксували), і це на кілька років знекривило наш бюджет. Змусив у тому ж році новостворений Нацбанк надруковати гроші для надання багатомільярдних кредитів підприємствам ВПК. Наступного року розкрутив інфляцію, що досягла 10 000% за рік. Підприємства-експортери мали можливості не повернати валюту до України, але справно отримували банківські позички в карбованцях. Останні фактично перестали бути грошовими засобами, а це зупинило купівлю інвестиційної продукції — машинобудування та будівництва. Виробництво впало в 2,5 рази. Відновлення економіки у 1999–2000 роках починалося практично з нуля. В часи Кучми з'явилися мільйонери, які заробили на тіньових експортних операціях і скupили доведені до банкротства великі українські підприємства. Зараз вони прийшли в політику і створюють демократичний устрій, економічну справедливість, розвалюють засади правової держави...

У мене запитання: чи свідомо Кучма розвалював економіку країни? Це зовнішнє замовлення — чи невідгластство? Він із соромом пішов у відставку з посади прем'єра, думаючи, що закінчив політичну кар'єру.

Хоча не тільки президенти відповідають за прорахунки. Думаю, в 90-ті українська ментальність, суспільна думка були не готові до серйозних реформ, як, скажімо, в країнах Балтії та інших соцдержавах.

У.Т.: А сьогодні?

— Дороговкази мають виробляти лідери, але лідери повинні спиратися на еліту, створювати джерела ідей. У

Франції приблизно раз на 5 років збираються представники різних еліт і впродовж 2-3 місяців дискутують про майбутнє країни та шляхи побудови цього майбутнього. Фінансуються ці зібрання, звісно, державою. У нас же програми пишуть лише чиновники, навіть науковців не залучають. Чому фахівці в Україні сидять по своїх кабінетах, чому б їм не зібратися в такий критичний момент? Ось функція президента — стати координатором централізованого розвитку суспільства. Але наше

ознака того, що капітал змінюватиме структуру нашої економіки, адже криза та низький попит якраз змушують не інвестувати в застарілі виробництва... Потрошку підніматимуться внутрішні ринки, почне зростати ВВП — спочатку на 1-2%, потім на 4-5%. У результаті матимемо високодинамічну економіку — якщо самі собі не зашкодимо, як зробили це, перетворивши українську банківську систему на ломбардину... Є базові умови, важелі виходу з кризи. Це збільшення ринків збуту. В Україні внутрішні ринки падають — через незgrabну економічну політику майже всіх років... Криза зруйнує старий радянський виробничий базис, він відпаде, хоча цей процес, можливо, супроводжується соціальними потрясіннями.

У мене запитання — чи свідомо Кучма розвалював економіку країни? Це зовнішнє замовлення — чи невідгластство?

керівництво, вочевидь, байдуже до своєї країни.

Криза показала, що в керівництва держави, в еліті немає антикризових рецептів. Відсутня стратегія, як підняти економіку на вищий рівень.

У.Т.: На цьому тлі ви висловлювали впевненість, що «в цих непростих умовах у нас є шанс структурно змінити економіку, зробити її сучаснішою й вийти в кінці кризи з оновленою економічною структурою». На чому ж ґрунтуеться ваш оптимізм?

— Знепінення наших пасивів, об'єктів інфраструктури саме зараз робить інвестування в нашу економіку привабливим. Плюс інвестори — вітчизняні й зарубіжні — розуміють потребу реалізувати науково-технічні проекти. З урахуванням цього розробляються бізнес-планы, концентруються капіталами, шукаються перспективні об'єкти й виробництва. Адже Україна має величезний потенціал, зокрема кваліфікаційний. Молодь активно здобуває нові знання, отримує необхідну кваліфікацію, шукає нові бізнесові ніші. Це дуже правильна орієнтація суспільної думки — не просто на споживання, задоволення своїх потреб, а на здобуття освіти, пошуки гарної роботи тощо. Все це приваблює власників великих капіталів, особливо закордонних. Це, звісно, чергою, є

ВОЛОДИМИР ЧЕМЕРИС: «УКРАЇНА ЗАЛИШИЛАСЯ З КУЧМОЮ, ПРОСТО В НЬОГО ЗАРАЗ ІНШЕ ПРІЗВИЩЕ»

У.Т.: У 2001 році вимога притягти до відповідальності можновладців, причетних до вбивства Георгія Гонгадзе, була однією з головних ідей організованої вами акції «Україна без Кучми». Кілька років тому ви сказали:

«Справу Гонгадзе де-факто вже розкрито — ні в кого немає сумніву, що наш державний організм може вбивати людей». Ваші враження від того, що сьогодні відбувається навколо затримання Пукача?

— Головною ідеєю акції «Україна без Кучми» було не стільки притягнути до відповідальності високопосадовців, скільки змінити Систему. Ми вийшли, бо знали Георгія давно — я, зокрема, ще з початку 90-х. Поперех вийшло п'ятдесят протестувальників, потім сто, тисяча, десять, двадцять тисяч — тих, хто зовсім не знати, хто такий Гонгадзе. І до Георгія ховали журналістів — Вадима Бойка, Бориса Дерев'янка, Мар'яну Чорну, й після — Ігоря Олександрова, але тільки ця справа на була такого резонансу. Люди піднялися не тому, що вбили журналіста. ▶

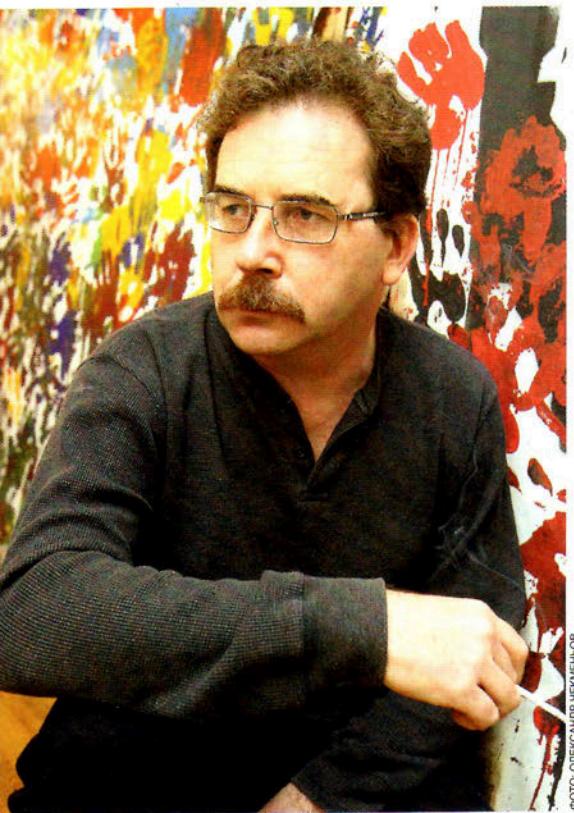

фото: ОЛЕКСАНДР ЧЕМЕРІС

а тому, що вони хотіли змінити своє життя. Так, першою вимогою була відставка Кучми, але головною ідеєю було змінити систему — соціальну, економічну й політичну. До речі, у травні 2001-го соціологи відзначили, що більшість респондентів — за парламентську республіку. Справа Гонгадзе — це символ. Тоді зріс новий громадський рух, який, попри все, змінив Україну внутрішньо.

Не виключаю, що затримання Пукача ми отримали саме під президентські вибори.

У.Т.: Незалежне слідство, тим більше в такій справі, чи взагалі можливе зараз?

— Буде можливе, коли відбудеться революція, якою Україна вагітна вже дев'ятий рік. Сьогодні, звісно, рівень довіри до судової системи, системи слідства дуже низький. Але головне, щоб слідство відбувалося, їй був суд над замовниками, який мав би перетворитися в суд над Системою, яка безкарно вирішує долі людей.

У.Т.: Ви особисто вірите, що будуть названі прізвища замовників?

— Не вірю. Більше того, я думаю, що Пукач їх не знає — якщо йому давали вказівки Кравченко чи Фере, вони й не казали, хто замовник.

З ДОСЬЄ ТИЖНЯ

Володимир Чемерис.

Член правління Української Гельсінської спілки, один із організаторів студентської «Революції на граніті» 1990 року, співкоординатор акції «Україна без Кучми», народний депутат України II скликання. Зара — чільник громадської організації Інститут «Республіка», який називають «одним із небагатьох заповідників політичного ідеалізму».

У.Т.: Про революцію, якою вагітна Україна. У 2006-му, та й у 2007-му ви висловлювали переконання, що після першого (2001 рік) і другого (2004 рік) етапів української революції буде третій, що «революція триває і прагне завершення». Ви й сьогодні такої думки?

— Безсумнівно. Коли «Україна без Кучми» заспокоїлася, ми думали, що наступного підйому треба чекати років десять — виявилося, лише три. У 2004 році людей виштовхнули на вулиці ті ж соціальні причини, що й 2001-го — хоча Майдан був політичною акцією, на відміну від УБК, громадянської акції, якою не керували жодні політики. Соціальні причини знову спрацюють, це об'єктивний процес. Коли ми мріяли про незалежність України, то не мали наміру привести до влади великий капітал, який зараз отримав усю владу — й економічну, й політичну. Це не може задовольнити інші соціальні

Коли ми мріяли про незалежність України, то не мали наміру привести до влади великий капітал

групи, починаючи від пенсіонерів, закінчуючи малим і середнім бізнесом.

У.Т.: Чи можливий ще один Майдан? Зараз багато хто каже, що людей підняття вже не вдастся...

— На початку 2000-го і 2004-го багато хто казав так само.

У.Т.: Перед президентськими виборами 2004 року ви принципово не підтримували жодного з кандидатів та ініціювали всеукраїнську акцію «Соромно голосувати!» Плануєте повторити?

— Так, ми й зараз будемо агітувати не йти на вибори або ж голосувати проти всіх. Усі основні претенденти належать до однієї соціальної групи — великого капіталу, незалежно від того,

імпортерів вони представляють чи експортерів, донецьких чи дніпропетровських. Вони, по суті, ділять ринок, який називається «Україна». Щоправда, Конституційна реформа 2004 року виявилася позитивною в тому плані, що зараз усе розподіляють не з однієї точки, а з двох-трьох, тобто існує конкуренція олігархічних кланів. Це аж ніяк не ідеал суспільства, але це вже плюс. Завдяки ворожнечі уstrupовану в нас є якська свобода слова: ЗМІ висвітлюють події так, як хочу їхні власники — представники різних кланів. Завдяки цьому, зокрема, стала публічною справа Лозінського, яку вигідно педалювати Партиї регіонів. Хоча сьогодні порушено права людини, можливо, навіть більше, ніж за часів Кучми.

Отже, якщо явка на вибори виявиться низькою, це стане сигналом того, що суспільство хоче змін — глибших, ніж просто помінені одного президента або іншого. Кучма говорив: «Подивимось, якою буде Україна без Кучми». Вона залишилася з Кучмою, просто в Кучми інше прізвище.

У.Т.: «Революція на граніті» — студентські протести — в 1991 році привели до відставки тодішнього прем'єра Масола. Хто зараз може бути рушійною силою революції, яка, за вашими словами, неминуча?

— Якщо скажу, що нинішні студенти не такі, як ми, це означатиме, що я постарів... Хоча вони справді інші. Більш прагматичні, орієнтовані на інші речі: освіта — це кар'єра, кар'єра — це гроши та влада. Ми були, певне, більшими ідеалістами... А рушійними силами змін зараз можуть бути всі соціальні групи, крім, як я вже казав, великого капіталу. Серед нинішніх студентів є люди з дуже активною позицією.

БОРИС БЕСПАЛЬЙ: «ЮЩЕНКО ПОВІВСЯ ЯК ТАРАС БУЛЬБА...»

У.Т.: Кілька років тому ви припускали можливість «кидка» України «назад до Українбаши». З огляду на ймовірний результат майбутніх президентських виборів, сьогодні вбачаєте таку небезпеку?

— В останні роки президентства Леоніда Кучми така ймовірність була,

він лагодився на третій термін. Зараз навпаки — президент майже втратив державне кермо, тож завдання полягає у наведенні елементарного порядку, відновленні керованості державою. В океані кризи український корабель без капітана жбуряє, наче тріску.

У.Т.: Стане на капітанський місточок, скажімо, Юлія Тимошенко — ситуація зміниться?

— Зміниться, але не на краще. Тимошенко в політиці давно, мала час і можливості себе виявити, і виявила: крім влади її нічого не цікавить. Про послідовну державницьку політику там не йдеся: у Феодосії БЮТівці блокували натовські кораблі разом із вітренківцями, а в Галичині показували себе такими ж націоналістами, як бандерівці. Сенека зауважував: «Якщо не знаєш, до якої

слабшим. Як із молока — спочатку збирають вершки, потім — сироватка, потім — вода...

Від першого скликання роль парламенту неухильно зменшувалась, а тепер функції депутатів зведені до натискання кнопок за чиєюсь командою. Гадаю, нищівний удару авторитетові парламенту й парламентаризму в Україні завдав президент 2 роки тому, коли беззаконно розігнав Верховну Раду. У принципі дострокові вибори — не проблема, біда — незаконний розпуск народного представництва. Президент боявся, що в парламенті складеться опозиційна до нього більшість із 300 депутатів. Тоді я казав на політраді «НУ»: ви боїтесь, що проти вас згуртується 300 депутатів? Із такими діями у наступній ВР їх буде не 300, а 400... Помілчіть зараз.

Але ще більшого удару, ніж президент, парламентаризму завдали самі депутати минулого скликання, які дозволили себе розігнати, ніби бешкетливих хлопчиків і дівчаток.

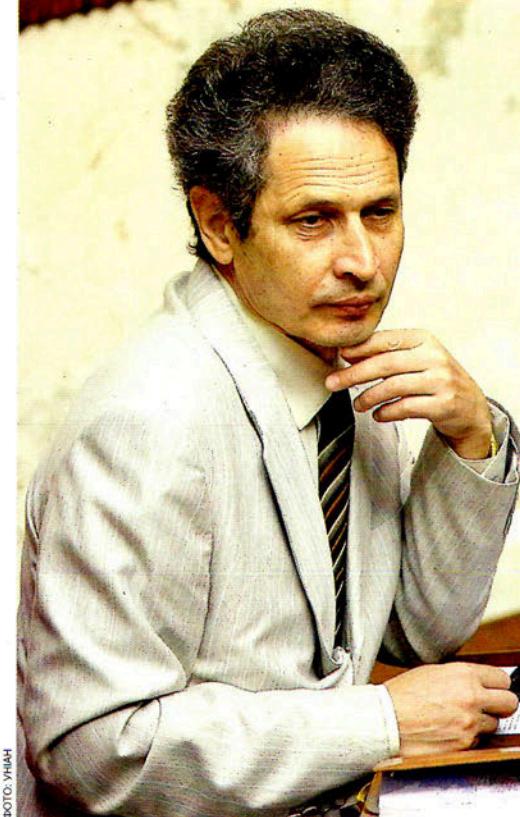

ФОТО: УНАН

Віктора Ющенка обрали з його програмою, і що, її мав виконувати уряд Януковича? А зараз це має робити Тимошенко?

гавані пливеш, жоден вітер не буде попутним». З таким капітаном, як Тимошенко, ніколи не вгадаєш, на яку скелю викине.

У.Т.: Команда Януковича, на вашу думку, більш прогнозована?

— Більше, адже ПР — не партія однієї людини, а олігархічний клан, де право вирішального голосу має не лідер, а ряд представників великого бізнесу, що зумовлює більшу послідовність. Але принципової різниці між дніпропетровським кланом Тимошенко й донецьким кланом Януковича немає.

У.Т.: Чому в Україні кожен наступний парламент виходить гірший за попередній?

— Пригадую Олександра Івановича Ємця, кришталеву людину, якої нам дуже не вистачає... (народний депутат України Олександр Ємець загинув у автокатастрофі в січні 2001 року. — У. Т.) У Верховній Раді третього скликання я, Юрій Сахно, Артур Білоус, Сергій Подгорний, Сергій Ларін — були дебютантами, а Ємець — старожилом. Він казав: кожне наступне скликання парламенту є слабшим за попереднє, але ви, хлопці, не ображайтесь, бо наступне буде ще

У.Т.: Як ви ставитеся до виборів президента в парламенті?

— Із 24 держав-членів Євросоюзу 6 — монархій, у 10-ти президента обирають усенародно, у 8-ми — парламент. Між тим, політичний устрій у всіх цих країнах є подібним і впливеться в межі Конституції Євросоюзу. Глава держави може успадковувати свій пост або обиратись у той чи інший спосіб, головне, щоб це відповідало прагненням громадян. Більшості англійців подобається мати королеву, а близько 90% українців хотіть обирати президента всенародно. Так і має бути.

Та голосуючи за особистість президента, люди водночас голосують і за його програму. А для її виконання потрібна виконавча влада. Ось Віктора Ющенка обрали з його програмою, і що, її мав виконувати уряд Януковича? А зараз це має робити Тимошенко? Даруйте, але вони йшли на вибори й здобували прем'єрство зі своїми власними програмами. В цій суперечності — одна з системних причин перманентних владних конфліктів.

Логічно, щоб усенародно обраний президент сам формував і очолював уряд, виконавчу владу. А щоб він не перетворився на загальнонаціонального самодура, мусить бути дієва система

3 ДОСЬЄ ТИЖНЯ

Борис Беспалай

Народний депутат України III-V скликань. За оцінками експертів, один із найефективніших українських парламентарів, автор багатьох законів. У 2006 році пройшов у ВР за списком блоку «Наша Україна», однак у червні 2007 року заявив про вихід із партії через не згоду з її рішенням домогтися розпуску ВР шляхом складання депутатських мандатів. Зраз за займається політконсалтингом.

стримувань і противаг за рахунок ефективних законодавчої та судової влад, повноцінного місцевого самоврядування.

У.Т.: Чому так деградувала «Наша Україна»?

Такої потужної, загартованої в боротьбі команди, яку мав Ющенко на час обрання президентом, сучасна Україна не знала. Не можу пояснити, чому після того він повівся як Тарас Бульба: «Я тебе породив, я тебе і вб'ю!..» Я пішов із команди президента, коли зрозумів, що відсутність реформ, зростання корупції та безладу в державі, розвал «НУ» викликани не чиємось інтригами, а переду-

сім президентом. І точка неповернення пройдена.

Пригадаймо, що й попередні президенти – Кравчук, Кучма – теж не хотіли мати біля себе потужну політичну партію, а спиралися винятково на адміністративний апарат. Певно, президентське крісло спонукає до того...

ВОЛОДИМИР ГРИНЬОВ: «ІСТОРІЯ МУСИТЬ ЧОГОСЬ УЧИТИ»

У.Т.: 2004 рік, як ви свого часу й прогнозували, став переломним у новітній історії України. Чи на такий злам ви сподівалися? І чи стане черговим рубежем 2010-й?

– Це була, швидше, спроба рішучих змін. На жаль, проголошені ідеї виявилися нереалізованими. Але в спорті, наприклад, невдала спроба – теж спроба.

Порівняно з ситуацією 1991–1992 років теперішня навіть складніша. В період відходу від тоталітаризму досить було просто виголосувати гасла, які вони були зрозумілі людям – боротьба за незалежність, демократія тощо. Сьогодні економічна ситуація настільки складна, що політикам, та й виборцям, треба врахувати: лише популярних гасел недостатньо. Потрібні зовсім інші підходи – жорсткі,

З ДОСЬЄ ТИЖНЯ

Володимир Гриньов

Доктор наук, професор. Почав активно займатися політикою під час перебудови, один із засновників Демплатформи в КПУ. В 1990 році став депутатом Верховної Ради України, 7 липня був обраний віце-спікером, добровільно пішов у відставку 29 червня 1993-го через незгоду з діями так званої «групи 239» – прокомунистичної більшості у ВР I скликання. 1 грудня 1991 брав участь у президентських виборах. Засновник «Міжрегіонального блоку реформ» (МБР) та громадської організації «Нова Україна». На виборах 1994 року зняв свою кандидатуру на користь Леоніда Кучми. У 1999–2001 роках активно підтримував прем'єра Віктора Ющенка. Нині – на пенсії.

іноді навіть болючі. Політики мають зрозуміти, що вони повинні жертвувати своїм іміджем, а може бути, й своїм майбутнім заради майбутнього країни. Структурна перебудова економіки без напруженої роботи, без втрат неможлива. Проте я не бачу, щоб це хтось усвідомлював.

У.Т.: Навпаки, людям обіцяють повернути депозити, внески, підвищити зарплатні й пенсії, роздати квартири...

– Це нещастя для України, я вам скажу. Бажання сподобатися виборцям природне й зрозуміле, але такої брехні люди не пробачать.

У.Т.: Історія не терпить умовного способу, але відступімо від цього правила. Сьогодні ви не шкодуєте, що свого часу просували в прем'єри, а потім і в президенти Кучму й Ющенка?

– Не шкодую. Мені здавалося, що Кучма – це саме та людина, якої тоді потребувала країна. І Ющенко свого часу був не найгіршим варіантом. На жаль, чи то хвороба зіграла фатальну роль, чи інші обставини, але він не виправдав моїх особистих надій і сильно зіпсуав своє реноме відверто невдалими діями. В його ідеології, розумінні майбутнього України забракло, на мою думку, здорового глузду.

Історія справді не знає умовного способу, але вона мусить чогось учити. В тому числі й на помилках.

У.Т.: Ідучи в червні 1993 року з парламенту, ви сказали, що на той час ситуація зайшла в глухий кут із точки зору реалізації демократичних ідей. А сьогодні як?

– Один із головних чинників демократії, за який боролися – свобода слова – у нас визначається власниками медій. Громадське телебачення так і не з'явилось. Реалізувати право на судовий захист звичайний громадян

нин сьогодні практично не може... Ка- жуть, у 2004 році ми зрушили на шляху до демократії. Швидше, завели двигун, проте рух серйозного не спостерігався. Це завдання, можливо, навіть не найближчих років.

У.Т.: Що ви відчули, коли довідалися про створення в квітні 2009 року Кучмою і Семиноженком їхньої «Нової України»?

– Якщо ідеш у політику, мусиш бути готовий до того, що твої ідеї тобі не належатимуть. Якщо вони починають жити окремим життям – раді цьому, якщо ні – значить, виявилися невдалими. Тому до, м'яко кажучи, запозичення нашої назви я поставився дуже спокійно. Хоча згадати засновників першої «Нової України», звичайно, можна було б.

У.Т.: Свого часу ви мали намір перетворити Міжрегіональний блок реформ та «Нову Україну» на пропрезидентську партію Леоніда Кучми, яка мала б робити акцент на регіони. Згодом це гасло нібито взяла на озброєння Партия регіонів. Як ви оцінюєте її діяльність?

– Мені важко її оцінювати, оскільки я, попри всі спроби, так і не зміг побачити в ПР якусь чітку концепцію. Боротьба за владу – зрозуміло. А от що стосується стратегії... Можливо, я не дуже наполегливо намагався це зрозуміти?

У.Т.: Чому в Україні президенти не хочуть спиратися на партії?

– У суспільстві не сформувалося бажання сприймати ту чи іншу ідеологію – харизму лідера відіграє набагато більшу роль. Президенти усвідомлюють, що висловити сьогодні таку ідею, запропонувати програму, яку підтримало б суспільство, практично неможливо. З іншого боку, якщо цього не робити, в президентів ніколи не буде серйозної політичної відповідальності. ■

ПОГЛЯД

Інша Україна

Що було б, якби другим президентом став, ну, скажімо, Лановий

АВТОР: Сергій Руденко, політичний оглядач

Історія не терпить умовного способу. Вона має свої закони, логіку та хід подій. Утім, певен, більшість людей не раз замислювалися: «А що було б, якби...» І стосується це не лише особистого життя, а й ходу історії держави. Особливо якщо ти був свідком творення цієї історії.

Звісно, можна до безтями сперечатися, що було б з Україною, якби на президентських виборах 1991 року переміг В'ячеслав Чорновіл. Але оскільки 18 років тому лідер Руху навіть теоретично не мав шансів перемогти колишнього

секретаря ЦК КПУ Леоніда Кравчука, відкладемо цю невдячну справу вбік. Вирішальну роль, хоч як дивно це звучить, у новітній історії України відіграв колишній секретар парткому Південмашу Леонід Кучма. Саме з його перемогою на президентських виборах 1994 року розпочалося формування країни фінансово-політичних кланів. Саме вони згодом стали «корсетом», який стягнув Україну. Слідом за дніпропетровцем Кучмою до Києва підтягнулися його земляки: Валерій Пустовойтенко, Олександр Турчинов, Павло Лазаренко, Сергій Тігіпко. Пізніше Леонід Данилович «породив» опозиціонерку Юлію Тимошенко, мультимільйонерів Ігоря Коломойського, Віктора Пінчука, Ріната Ахметова, Віталія Гайдука, Сергія Таруту, прем'єрів Віктора Ющенка та Віктора Януковича.

А тепер уявіть собі на хвильку, якою була б українська політика, якби 15 років

тому переміг Леонід Кравчук. Зірка більшості зі згаданих політиків чи бізнесменів не зійшла. Віктор Янукович і далі сидів би собі в Донецьку, Віктор Ющенко керував би Нацбанком і розводив бджіл, Олександр Турчинов проповідував би у баптистській церкві, Павло Лазаренко вів би своє господарство на Дніпропетровщині, Віктор Пінчук не був би зятем

Віктора Ющенка, Юрія Луценка. Тоді ж закотилися політичні зірки голови СБУ Леоніда Деркача та міністра внутрішніх справ Юрія Кравченка, яких Мельниченко звинувачує у причетності до зникнення Гонгадзе. Пізніше із влади, а потім із життя пішов міністр транспорту і зв'язку Георгій Кирпа. І Кравченко, і Кирпа були реальними претендентами на найвищу посаду в державі.

У них були чудові адміністративні та фінансові можливості. Послаблення позицій Леоніда Кучми поклало край амбіціям міністрів. Трагічна загибел

обою стала фінальним акордом президенства Кучми. Утім, епоха Леоніда Даниловича у 2004 році не завершилася. Вона триває. Бо і Юлія Тимошенко, і Віктор Янукович, і Сергій Тігіпко, і Арсеній Яценюк родом з епохи Леоніда Кучми.

Кілька років тому одна політична сила препрезентувала проект «Ідеальна країна». Його ідея проста і зрозуміла: зібрати пропозиції щодо розвитку України, сформувати кадровий резерв і запропонувати владі. Минув час, лідер цієї політичної сили стала прем'єр-міністром. Але «Ідеальна країна» так і залишилася на папері. Чому? Відповідь проста: бо Україна, якою ми хотіли б її бачити, відрізняється від країни, яку будував Кучма, а тепер будують Ющенко, Янукович і Тимошенко. І так триватиме доти, доки конструктор «Держава Україна» буде в їхніх руках.

Якби 15 років тому переміг Кравчук зірка більшості із нинішніх політиків та бізнесменів на зійшла

Леоніда Кучми, Юлія Тимошенко і далі торгувала б газом (наприклад, із тим самим Дмитром Фірташем).

Не виключено, що за гіпотетичної другої президентської каденції Леоніда Кравчука прем'єр-міністром міг би стати той самий Володимир Лановий чи Володимир Черняк або ж Вадим Гетьман. Можливо, знайшли б собі гідне місце у владі Володимир Гриньов, Віктор Мусіяка, В'ячеслав Чорновіл, Михайло Сирота, Борис Беспалий... Тоді хто знає, чим би завершилися президентські вибори у 1999 році...

Хай там як, а з іменем Леоніда Кучми пов'язаний і прихід нових політичних лідерів. Зникнення журналіста Георгія Гонгадзе, оприлюднення Миколою Мельниченком записів, зроблених у кабінеті Леоніда Кучми, акція «Україна без Кучми» привели на політичний Олімп нових героїв: Юлію Тимошенко,

Депозит довіри

Уряд відклав рекапіталізацію другої черги проблемних банків до президентських виборів. При наймні одну фінансанову – Укрпромбанк – ліквідують у січні 2010 року

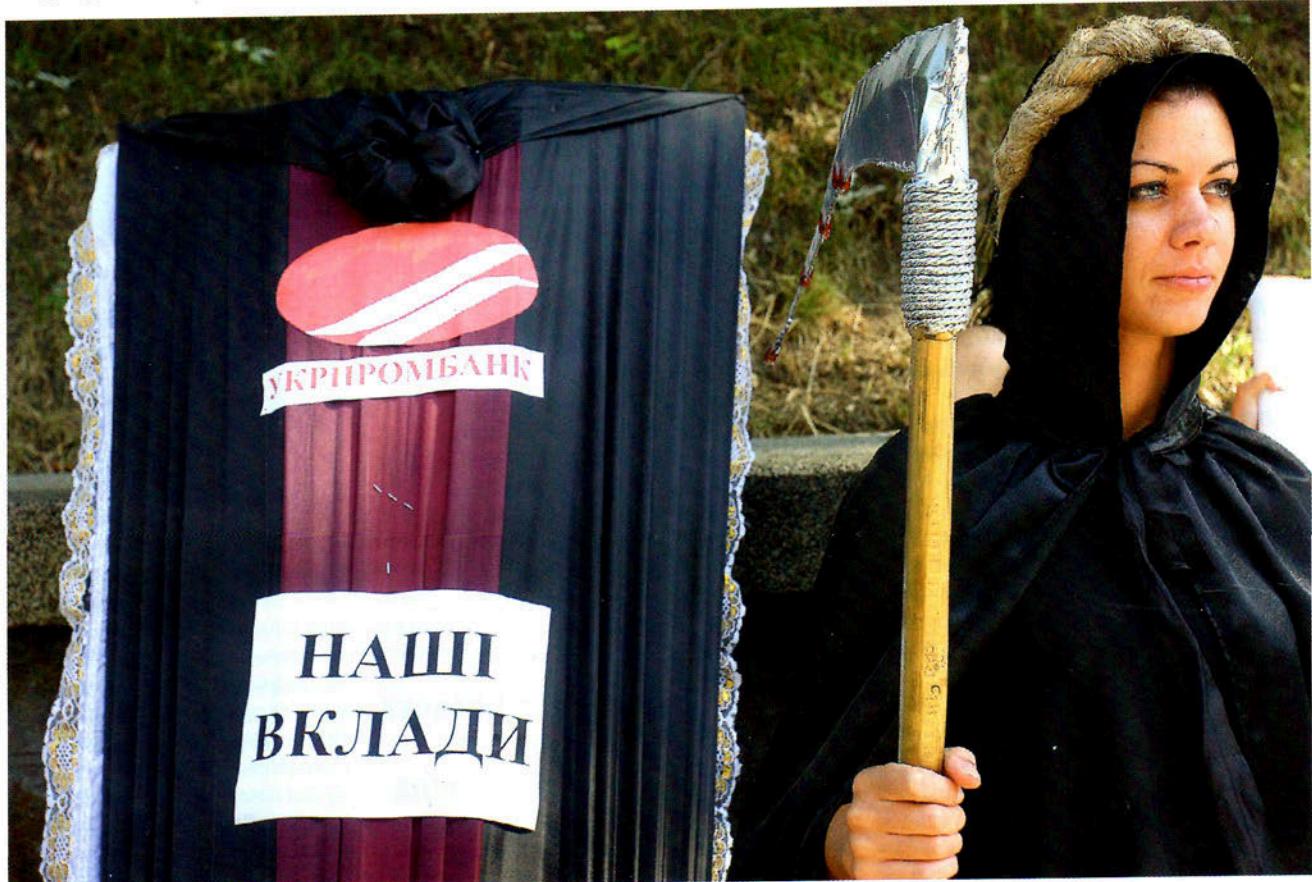

ФОТО: РНЛ

АВТОР: Валентина Кузик

Нацбанк продовжив на піврік мораторій на задоволення вимог кредиторів банків із тимчасовими адміністраціями – Західнім комбонку, «Національного кредиту», «Надра», Укрпромбанку, а також уже націоналізованого банку «Київ». Схоже, що при наймні одну з цих фінансанов – Укрпромбанк – у січні 2010 року буде ліквідований. Зокрема, тимчасовий адміністратор банку Костянтин Раєвський зауважив, що продовження мораторію потрібно для того, аби в нормальному режимі перевести депозитні зобов'язання Укрпромбанку на Ощадбанк. Експерти вважають, що

порятунок фінансанов обійтеться державі значно дорожче. Нагадаємо, 21 січня 2009 року на рахунках проблемного банку заблокували кошти 1 млн вкладників на загальну суму понад 7 млрд грн. Активів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (4,53 млрд грн) не вистачить, щоб задоволити вимоги всіх вкладників Укрпромбанку. Швидше за все, Кабмін та Нацбанк вдауться до прямої емісії, аби повернути депозити через Ощадбанк. У цьому контексті продовження мораторію відається лише затягуванням часу й відкладанням проблемної ліквідаційної процедури до завершення президентських виборів – банкрутство системного банку зараз позбавило б прем'єру електоральних балів. Хай там як, а історія з Укрпромбанком дуже на-

гадує ще одну – банкрутства АКБ «Україна».

КУМІВСЬКІ КРЕДИТИ

Протягом IV кварталу 2008 року головною проблемою Укрпромбанку став відлив депозитів та, як наслідок, криза ліквідності. Хоч експерти твердять, що виведенню вкладів передувала несумінна кредитна політика банку: великі обсяги зачутчених депозитів провокували надавати невправдано ризикові позики підприємствам, пов'язаним із власниками банку. Так, згідно з фінансовою звітністю Укрпромбанку, частка проблемних позик у його кредитному портфелі на 1 квітня 2009 року становила приблизно 40%, або 5 млрд грн. «Такий рівень фактично

списаних кредитів є набагато вищим за середньоринкові 15–20%, — каже аналітик компанії Dragon Capital Віталій Ваврищук. — При цьому варто зауважити, що кредитний портфель Укрпромбанку дуже концентрований, значну частку від усіх наданих позик отримала вузька група компаній.

Тимчасовий адміністратор Костянтин Расевський також підтвердив **Тижню**, що Укрпромбанк активно кредитував структури, пов'язані з його керівництвом: «За нашими оцінками, ознаки такого кредитування містяться приблизно в 50% договорів. Такі кредити не поверталися, зазвичай їх пролонгували». А попередній тимчасовий адміністратор Олександр Майданюк свого часу засвідчував, що «проблемна заборгованість банку головним чином складається з кредитів, виданих під заставу мережі заправок ANP структурам, пов'язаним із Айком Памбухчяном (фактично контролювали Укрпромбанк до запровадження в ньому тимчасової адміністрації НБУ. — Peg.).»

У грудні минулого року головний дебітор Укрпромбанку — компанія «Альфа Груп» нібито мала намір продати заправки ANP, що належать їй, групі «Приват». Угоду уклали, але структури Ігоря Коломийського не змогли набути права власності через запровадження в фінустанові тимчасової адміністрації та неможливість у зв'язку з цим вивести мережу АЗС з-під застави. Купувати ж Укрпромбанк група «Приват» відмовилася, хоча таку можливість розглядали.

НЕОЩАДЛИВИЙ ОЩАДНИЙ

Проблема якості кредитного портфеля Укрпромбанку виявилася після відтоку депозитів у IV кварталі 2008-го — за даними НБУ, з фінустанови було виведено 2 млрд грн. Решту коштів (понад 7 млрд грн) було заблоковано в січні 2009 року, після запровадження в банку тимчасової адміністрації. Великий депозитний портфель банку вдалося сформувати протягом 2004–2005 років, встановивши відсоткові ставки вищі за середньоринкові. Лише в 2005 році обсяг вкладів, залучених Укрпромбанком, зрос в 2,5 рази. Характерно, що зростання депозитного портфеля банку передувала активна розбудова мережі філій — із 2000 по 2004 рік було відкрито 200 відділень по всій країні. На початку 2006-го регулятор

надав Укрпромбанку статус «ощадного», тобто частка депозитів фізичних осіб у його пасивах перевищила 50%.

«Не дивно, що причиною фінансових проблем банку став відлив клієнтських коштів, — каже фінансовий аналітик Astrum Investment Management Ярослав Стецік. — Після початку кризи ця проблема була типовою для всієї банківської системи країни, але Укрпромбанк зачепило, напевно, найбільше через значну частку депозитів фізичних осіб у структурі пасивів. Банк за лічені тижні втратив платоспроможність, після чого НБУ ухвалив рішення запровадити в ньому тимчасову адміністрацію».

ПРИВАТНІ ІНТЕРЕСИ

Після оголошення урядом Юлії Тимошенко курсу на рекапіталізацію проблемних фінустанов Укрпромбанк став у чергу очох здобути державну підтримку, однак влада відмовилася від рекапіталізації банку. Офіційна причина — він не реструктурував зовнішні зобов'язання (понад \$120 млн), неофіційна — позови групи «Приват» до Укрпромбанку, під заставою якого перебуває мережа заправок, на яку претендують структури Ігоря Коломийського. У випадку ліквідації банку заправки мають автоматично відійти групі «Приват».

«Окрім об'ективних причин доцільноти ліквідації банку, не можна нехтувати й політично складовою урядового рішення, — вважає незалежний економічний експерт Борис Кушнірук. — Власник Укрпромбанку не пов'язаний із групами впливу, здатними пролобіювати рішення про його рекапіталізацію. У випадку Укргазбанку та Родовід Банку такі групи були». За інформацією тимчасового адміністратора, власники Укрпромбанку після продажу заправок взагалі усунулися від проблем банку.

Певну частину кредиторської заборгованості Укрпромбанку уряд планує погасити за рахунок продажу його активів у процесі ліквідації. Потенційний обсяг ліквідаційної маси тимчасовий адміністратор НБУ не розголосує. А прем'єр-міністр Юлія Тимошенко заявляє, що активів, які можна було б оперативно продати, майже немає — «набереться бодай 20% від суми боргів перед вкладниками». ■

5 найгучніших банкрутств банків в Україні

АКБ «Інко» (Київ)

Причини банкрутства: Стремкий розвиток дочірніх структур, які зрештою викремилися в самостійні фінустанови (Брокбізнесбанк, Авал тощо), значна частка проблемних кредитів у портфелі банку.

Хроніка ліквідації: Активи першого недержавного банку України перевищили 150 млн грн, але в 1996 році банк унаслідок управлінської кризи припинив здійснення операцій. У 1997 році розпочалася процедура санації фінустанови, а в 2002 НБУ прийняв рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію.

АКБ «Слов'янський» (Запоріжжя)

Причини банкрутства: У 1999 році банк став найприбуточішим фінустановою України (прибуток становив 83 млн грн) та увійшов до п'ятірки найбільших за розміром капіталу (230 млн грн). У лютому 2000 року у власника банку Бориса Фельдмана виникли проблеми з владою — проти нього було порушене кримінальну справу за ухиляння від сплати податків. Як наслідок — відлив клієнтів з банку і втрати ліквідності.

Хроніка ліквідації: У вересні 2000 року в банку було введено тимчасову адміністрацію НБУ через порушення законодавства та збиткову діяльність. У січні 2001 року регулятор прийняв рішення про відкликання ліцензії та ліквідацію АКБ. Відшкодування отримали понад 7,8 тис вкладників (97% загальної кількості) на суму 3,9 млн грн.

АКБ «Україна» (Київ)

Причини банкрутства: 1998 фінансовий рік один із найбільших банків країни завершив зі збитком 308 млн грн внаслідок неповернення кредитів компаніями, пов'язаними з керівництвом фінустанови (переважно підприємствами АПК). Попри нездовільне фінансове становище, банк і далі кредитував пов'язаних осіб (зокрема, за рахунок рефінансування НБУ). Загальний обсяг неповернених кредитів перевищив 1 млрд грн.

Хроніка ліквідації: У червні 2001 року Нацбанк прийняв рішення про відкликання ліцензії та ліквідацію банку. Відшкодування отримали понад 217 тис. вкладників (22% загальної кількості) на суму 32,1 млн грн. 88% неповернених вкладів — депозити на суму до 10 грн. На момент ліквідації банку загальна кількість вкладників становила майже 1,7 млн осіб.

Банк «АЛЛОНЖ» (Київ)

Причини банкрутства: Залучення депозитів вкладників-пенсіонерів за ставкою у гривні, вищою від середньоринкової, для видачі ризикових кредитів; відлив вкладів після порушення кримінальної справи проти керівників фінустанови.

Хроніка ліквідації: У серпні 2004 року Нацбанк прийняв рішення про відкликання ліцензії та ліквідацію банку. Відшкодування отримали 395 вкладників (93%) на суму 7,2 млн грн.

АКБ «Інтерконтинентбанк» (Київ)

Причини банкрутства: Управлінська криза та зміна акціонерів (був виставлений на продаж після смерті фактичного власника); видача кредитів без застави пов'язаним особам та по-зик під векселі неіснуючих компаній на загальну суму 25 млн грн.

Хроніка ліквідації: У квітні 2006 року НБУ відкликав ліцензію банку і розпочав процедуру його ліквідації. Відшкодування отримали 4448 вкладників (97,4%) на суму 78 млн грн.

ГРОШІ НА

Як зняти депозит із банку, який ліквідують*

До 150 тис. грн (гарантована сума)

ГАРАНТОВАНА СУМА НЕ ВІДШКОДОВУЄТЬСЯ:

- членам спостережної ради, ради директорів і ревізійної комісії ліквідованого банку;
- незалежним аудиторам, які перевіряли банк протягом останніх трьох років;
- акціонерам, частка яких перевищує 10% статутного капіталу банку;
- вкладникам, які мають пільгові відсотки та фінансові привілеї, що погіршили фінансове становище банку;
- вкладникам, які використовують депозити в підприємницькій діяльності.

Вкладники, які не встигли отримати кошти протягом шести місяців, звертаються до Фонду, щоб повернути вклади протягом трьох років із дня призначення ліквідатора. При цьому слід надати такі документи:

- заяву довільної форми про виплату гарантованої суми відшкодування із зазначенням фактичного місяця проживання, особистим підписом і датою;
 - копію паспорта;
 - копію довідки ДПА про присвоєння ідентифікаційного номера.
- Якщо відшкодування виплачується третьій особі за довіреністю, свідоцтвом про право на спадщину тощо, до Фонду подають нотаріально завірені копії правовстановлюючих документів.

БОЧКУ НБУ

* ЯКЩО БАНК НЕ є УЧАСНИКОМ ФОНДУ АБО ВКЛАД БУВ РОЗМІЩЕНИЙ ПІСЛЯ ПЕРЕВЕДЕННЯ БАНКУ ДО КАТЕГОРІЇ ТИМЧАСОВОГО УЧАСНИКА (ПРО ЦЕ ФІНУСТАНОВА МАЄ ПІСЬМОВО ІНФОРМОВАТИ ВКЛАДНИКІВ), ПОВЕРНЕННЯ ДЕПОЗИТІВ ВІДБУВАЄТЬСЯ ЗПДНО З ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БОРЖНИКА АБО ВІЗНАННЯ ЙОГО БАНКРУТОМ».

Від 150 тис. грн

приймає постанову про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію фінустанови, а також призначає ліквідатора. Протягом 10 днів з дня прийняття постанови НБУ ліквідатор публікує оголошення про ліквідацію банку в газетах «Урядовий кур'єр» та «Голос України».

1 місяць

Протягом місяця з дня призначення ліквідатора власник депозиту подає заяву з клопотанням про внесення його до переліку кредиторів. Якщо вкладник не подав заяви у встановлений термін, його включать до переліку тільки за рішенням суду.

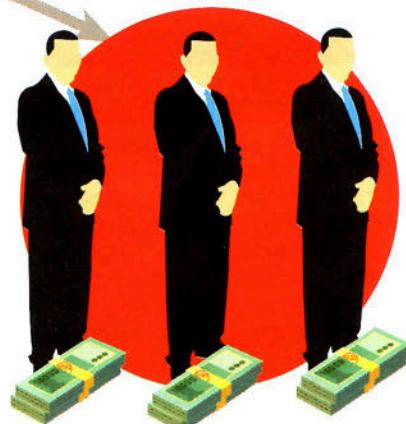
3 місяці

Протягом трьох місяців з дня оприлюднення оголошення про початок ліквідаційної процедури ліквідатор визначає розмір заборгованості кожному кредиторові та відносить його вимоги до певної черги погашення.

від 3 років

Після проведення інвентаризації та оцінки майна банку ліквідатор розпочинає продаж активів на відкритих торгах (термін цієї процедури не визначено, зазвичай – від трьох років). Отримані ресурси спрямовують на задоволення вимог кредиторів. Спочатку відшкодовують витрати, пов’язані з ліквідаційною процедурою, та бюджетні зобов’язання банку, потім заробітні плати працівникам фінустанови і лише після цього задовольняють вимоги вкладників, чиї депозити перевищують гарантовану суму. Вимоги кредиторів задовольняють у міру надходження коштів від продажу активів банку.

У разі недостатності ліквідаційної маси для цілковитого задоволення вимог кредиторів однієї черги кошти повертають рівномірно.

БОЖИЙ ПРОМИСЕЛ

Як церкви борються за душі й грошові знаки

АВТОРИ: Василь Васютин,
Богдан Буткевич,
Андрій Лаврик

Об'єднати різні конфесії важче, ніж відмовити великих корпорацій від конкуренції між собою. Патріарх Російської православної церкви Кирило, котрий недавно відвідав свою українську патріархію, відмовився зустрітися з Патрі-

архом Української православної церкви (Київського патріархату) Філаретом та представниками інших конфесій. У суто пасторську мету візиту наставника російських православних мало хто вірить, адже відбувся він перед самісінським стартом виборів президента України, а відразу по поверненні до Білокам'яної Патріархії поспішив «поділитися враженнями» з керманичем РФ Дмитрем Медведєвим. Водночас ніхто майже не говорить про економічне підґрунтя відвідин Кирилом України. Між тим саме тут живе найбільша паства Московського патріархату, а обіг коштів

в українських приходах МП, за підрахунками експертів, сягає \$500 млн на рік.

ЦЕРКОВНА ЕКОНОМІКА

За оцінками Миколи Мітрохіна, директора московського Інституту вивчення релігії в країнах СНД і Балтії, річний оборот готівки в приходах і єпархіях церков Київського та Московського патріархатів – щонайменше \$500 ман у кожній. Плюс ще \$200 – 250 млн неконвертованих у готівку пожертвувань з боку приватних осіб і держави. На думку Ростислава Іщенка, віце-президента Центру

минастирі — фактично перебувають на самофінансуванні й мають чотири статті стабільного доходу. Перша — пожертвування прихожан, зроблені під час і після служби. Але вони мізерні. «Ті надходження, що потрапляють до кухлів храмів під час богослужінь, — це мінімум прибутків, які отримує церква, — запевнив **Тиж-день** відомий релігіознавець, котрий просив зберегти його інкогніто. — Покійний (московський. — Peg.) Патріарх Олексій казав: того, що надходить у кухоль, ледве вистачає лише на утримання московських духовних шкіл. Тож церква змушенна шукати інші джерела прибутку».

Три інші статті доходу храмів і монастирів — продаж свічок, що дає близько 60 — 70% бюджету приходів, ікон, книжок, прикрас та послуг (хрещення, відспівування, читання поминальних записок тощо). Високий відсоток сукупного доходу храму від продажу свічок пояснюється особливістю візантійського обряду. Свічки купує майже кожен, хто прийшов до храму, а низька їхня собівартість дає змогу при продажу отримувати 200 — 300% прибутку.

Дохід епархій складається з церковного податку на приходи, доходу від діяльності епархіального храму і доходу з епархіального складу. Цер-

Мф 21:12–13

12. Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храмі, і поперевертав грошомінам столи, та ослони продавцям голубів.
13. І сказав їм: Написано: Дім Мій буде домом молитви, а ви робите з нього печеру розбійників

корпоративних відносин, сумарний бюджет УПЦ МП і УПЦ КП сягає близько \$20 млрд. Щодо римо-католицької та греко-католицької церков, то тут може йтися про сотні мільйонів доларів, у автокефалів — десятки мільйонів на рік.

Комерційну систему церков візантійської традиції становлять приходи (храми і монастири), епархіальні управління на рівні регіонів та комерційні підприємства, засновані за участю настоятелів. До системи тісно примикають численні благочинні та просвітницькі фонди. Найнижчий рівень церковної організації — храми і

ковний податок на приходи встановлюється у розмірі 20 — 25% з обороту храму або монастиря. Але його зазвичай платять не всі храми. До того ж приходська звітність легко фальсифікується: на папері занижуються розцінки за «треби», а дохід із пожертв рядових прихожан взагалі часто не вказується. Деякі святі отці ставляться до торгівлі у храмах, як до звичайного бізнесу: купують продукцію за одинією ціною, а відпускають за іншою — в результаті непогано заробляють. Священик містечкового храму за місяць може отримати близько \$1 тис. Під час великого релігійного свята по-

жертви прихожан у такому приході можуть сягнути \$4 тис.

Головним джерелом наповнення церковної скарбниці є великі меценати — мова йде як про багаті фізичні особи, так і про великі державні корпорації, що фінансують різноманітні церковні проекти. У Росії це, зокрема, Російські залізні дороги (РЖД) та Газпром. В Україні поміж найбільших меценатів — Укргазбанк, що належить депутатові від Партиї регіонів Василеві Горбала, та структури Андрія Деркача. До речі, вони навіть були делегатами Помісного собору РПЦ, на якому вибирали Патріарха.

КЕСАРЕВЕ

Дехто з священників має власні магазини, кафе і бари. За незалежними оцінками, до 10% душпастирів вклади гроші в бізнес. «Я не раз мав справу зі священиками всіх конфесій, що займаються звичайним бізнесом, — каже Тарас Антошевський, директор Релігійно-інформаційної служби України. — Один із них навіть мав рілтерську справу. Не бачу в цьому нічого крамольного. Якщо парафія не може дати священникові (фінансову — Peg.) можливість займатися лише душпастирською працею, то він цілком має право шукати собі заробіток на стороні». «Ієархи всіх церков —

досить заможні люди, — додає інший релігіознавець, який просив не називати його імені. — І все ж не треба плутати їхні власні прибутки з церковними. Майже всі церковні можновладці мають бізнес, але ж доходи

від нього рідко потрапляють до церковного бюджету. Така ситуація є типовою для тотально корумпованої країни».

Частина церковної верхівки інтегрована у донедавна надприбутковий будівельний бізнес. Зокрема, Василь Столляр, який фігурує у податковій документації як головний бухгалтер Свято-Успенської Києво-Печерської лаври, за даними **Тижня**, є співзасновником ТОВ «Інститут православного храмобудування». Співласник цієї фірми Леонід Шульженко контролює будівельну компанію «Побутрембуд».

В епіцентрі скандалу опинилася в червні Кримська єпархія УПЦ МП, після того як з'ясувалося, що вона передала фірмі «Світло» і торговому дому «Ярославль» у суборенду «для місіонерської діяльності» пляж в Алупці. Пікантності ситуації додало те, що ці конструктури контролює підозрюваний в отруєнні Віктор Ющенко екс-заступник голови СБУ Володимир Саценюк.

Особливою набожністю відзначився колишній генпрокурор Геннадій Васильєв. На початку 2000-х у Донецьку спалахнув скандал довкола ТОВ «Компанія «Свята Діва Марія», засновником якої він був. Підприємство, створене з благословення вже померлого митрополита Донецької єпархії Леонтія (Гудимова), мало сприяти у будівництві Покровського храму. Водночас воно взялося за облаштування ринку навколо церкви, заручивши близько \$700 тис. у приватних інвесторів, переважно пов'язаних із правоохранними органами. Ринок і храм звели, однак інвестори так і не побачили ні своїх грошей, ні дивідендів.

Співрозмовники **Тижня** відзначають тенденцію, коли представники церкви займаються конвертацією грошей та контрабандою товарів через свої рахунки і канали. Нещодавно в одному з приходів УАПЦ було зафіксовано випадок, коли як одяг для прочан завезли сумочки Prada. Потім, щоправда, настоятеля, який організував аферу, відлучили від церкви.

«Могутність усіх без винятку українських церков, починаючи від православних і закінчуючи греко-католиками, нині ґрунтуються не на духовному подвигу священиків, а на вмінні вибивати у будь-якої влади привілеї, — стверджує Віктор Небоженко, президент соціологічної служби «Український барометр». — Саме вміння добре працювати на кордоні з митниками робить церкву дуже прибутковою організацією — від Санкт-Петербурга до Львова. Єпархії, що географічно межують з іншими країнами, є найбагатшими. Усі майже 20 років незалежності саме через церкви всіх мастей надходить нескінчений потік матеріальних цінностей, що не потрапляє в поле зору державних органів. Церква вибила собі велики податкові пільги, тож через релігійні організації йде все — від секонд-хенду до елітної парфумерії та алкоголю».

Бухгалтерія церков — значною мірою табу для державних контролюючих органів. Надходження і використання пожертв світська влада фактично не контролює, що породжує прості, але велими ефективні конвертаційні схеми: за певний відсоток пожертва на храм повертається комерційній структурі у вигляді ніде не облікованої готівки. «Якщо вам потрібно перевести чималу суму грошей, наприклад, з-за кордону в Україну чи навпаки, ви можете сміливойти до якоїсь евангелістської церкви, — зазначає Віктор Небоженко. — Ви можете бути впевненими, що гроші будуть у потрібний час у потрібному місці під виглядом пожертви на розвиток церкви».

ВИБІР ПАСТВИ

Усі політичні сили, за винятком хіба що комуністів та інших апологетів матеріалізму, розглядають церкву

За певний відсоток пожертва на храм повертається комерційній структурі у вигляді ніде не облікованої готівки

як важіль для мобілізації віруючого електорату. «Звичайно, політичні партії підкуповують священиків у своїх електоральних цілях, — запевнив **Тиждень** один релігіознавець. — Широко відомі факти прямого підкупу священиків УПЦ МП перед виборами 2004 року — тоді в багатьох єпархіях відкрито роздавали конверти з грошима. Першою ластівкою стали загравання з первою Леонідом Кравчука ще перед виборами 1994-го. Потім був Леонід Кучма з його указом про остаточне передання всіх культових споруд церквам напередодні виборів 2002 року. Найсвіжіший приклад — зустріч Юлії Тимошенко 13 липня з членами Всеукраїнської ради церков та релігійних організацій, на якій кожній організації було обіцяно певні пільги та привілеї. Цей список можна продовжувати до безкінечності».

«Політичні партії та церква діють у досить тісному зв'язку, — стверджує Віктор Небоженко. — Свіжий приклад — як Віктор Янукович не відходив ні на крок від Патріарха Кирила. Цим він намагався трохи здешевити вартість підкупу церкви. Адже

одна справа підкуповувати кожного конкретного дяка і зовсім інша — Патріарха».

«Пряний підкуп церковних ієпархів у передвиборчих і політичних цілях — досить звичайна річ, — констатує Тарас Антошевський. — Напередодні останніх виборів в одній із церков на Львівщині (УПЦ МП) за два тижні до голосування всім священикам приходили папірці з вказаними кандидатом та партією, за яких належить голосувати. І голосували, попри хороши особисті стосунки ієпархів з іншими кандидатами, щоправда, невгодними єпархії та центральному керівництву».

«Але слід розуміти, що в електоральному плані церква є безперспективною, — застерігає Андрій Мішин, директор Інституту стратегічної політики. — Адже, як свідчить практика, вона дуже любить брати і нічого не віддавати. Є багато прикладів,

коли церковники обіцяли результат, брали чималенькі ресурси, але це ні до чого не приводило. Саме тому політики останні кілька років вже не намагаються

мати якісь відносини з церквою у виборчому плані. Віруючі українці не скільки тепер довіряти свій вибір на віть священикам. Передусім це стосується прихожан православних конфесій, а також греко-католиків, які якщо й слухатимуть якогось церковника, то лише свого приходського священика».

«Треба визнати, що ефективність підкупу церкви невелика, — погоджується з ним Небоженко. — Зазвичай церковники — дуже горді й водночас необов'язкові люди, при цьому достатньо багаті, щоб бути розбирливими у виборі пропозицій».

«Пряма агітація через парафію, як показує приклад останніх виборів, не забезпечує вагомого результату, — додає Антошевський. — Понад те, до самого священика ставлення стає дуже поганим. Тож зараз зазвичай використовують елегантніші методи впливу на електорат: непряму агітацію через, наприклад, відзначення певних партій та кандидатів церковними орденами, визнання їх зразковими синами церкви тощо». Звісно, пасторське благословення не гарантує перемоги на виборах, але додає ваги в очах віруючого електорату. ■

Звук та відео

для всіх видів комерційних
приміщень

- | Фонове озвучування приміщенъ
- | Обладнання для відображення відео
- | Програмне забезпечення
- | Встановлення, налагодження, сервіс

на фото співробітники ТОВ "ПрескоМ" (С. Шайдик, В. Волотк, А. Шеремет, Д. Барбаков, А. Осадчий, С. Щербак)

ПрескоМ® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.avinstall.com.ua

Онлайн розпродаж

WWW.FLYUIA.COM

Київ – Абу-Дабі – Київ

від

199 \$*

Безкоштовно:

- Багаж (до 40 кг)
- Харчування на борту
- Онлайн бронювання
- Участь у програмі Панорама Клуб
- Можливість вибору місць у салоні

* без урахування зборів

Придбайте квиток до 30 вересня 2009 р.,
здійсніть подорож з 25 вересня по 15 грудня 2009 р.

МАУ

Непосланий посол

Від нового російського амбасадора варто очікувати прагматизму та беззастережної ретрансляції кремлівських установок

АВТОРИ: Жанна Безп'ятчук, Дмитро Губенко

Так довго резиденція російського посла в Україні поживою ще не була. Її колишній хазяїн — легендарний Віктор Черномирдін — залишив свою посаду ще в червні, але тільки 5 серпня український президент Віктор Ющенко підписав агреман (згоду) на призначення новим послом Російської Федерації в Україні Михаїла Зурабова. Термін розгляду цієї кандидатури перебільшив усі дипломатичні норми, що ще раз засвідчило: криза в українсько-російських відносинах надзвичайно глибока.

І навряд чи новому послові вдастся щось змінити.

ПІДПРИЄМЛИВИЙ РЕФОРМАТОР

Михаїл Зурабов останні два роки провів у затінку, але цей факт аж ніяк не применшує його ваги в російському істеблішменті. Колишній радник трьох останніх президентів Росії, голова Пенсійного фонду та міністр охорони здоров'я і соціального розвитку прийшов у політику з бізнесу. Ще в 1992 році він створив й очолив страхову компанію «Макс», а в 1994 — ще й медичну страхову компанію «Макс-М». Зв'язки Зурабова з вищими чиновниками принесли його компаніям низку вигідних підрядів із москов-

ським урядом та Міністерством атомної промисловості. Перелік державних клієнтів «Максів» значно розширився після того, як Зурабов сам став чиновником. У травні 1998 року його призначили першим заступником міністра охорони здоров'я, а з жовтня по травень 1999-го він був радником із соціальних питань президента Бориса Ельцина.

У 2000 році Зурабов був призначений головою Пенсійного фонду Росії й запам'ятався на цій посаді спробою реформування ввіреної йому системи. Завдяки цьому пенсія російських громадян починаючи з 1953 року народження складатиметься з двох частин: солідарної, розмір якої залежатиме від стану бюджету, та накопичувальної, що

ФОТО: УНАН

ФОТО: REUTERS

Mikhail Zurabov змушений розпаковувати валізи

залежатиме від суми на індивідуальному пенсійному рахунку. Ці кошти можна передати в управління приватної компанії, однак експерти назначають, що лише незначна частина громадян скористалися цим правом.

Проте цей досвід не згасив реформаторського запалу Зурабова. У березні 2004 року він став міністром охорони здоров'я і соціального розвитку, а вже в листопаді заявив про початок медичної реформи. На зміну державній медицині у Росії формально прийшла страхова. Найбільше вигралі від цього переходу, утім, не громадяни, а страхові та медичні компанії, в любіюванні інтересів яких російські ЗМІ не раз звинувачували Зурабова. Він був також ініціатором так званої монетизації пільг — заміни натуральних пільг грошовими компенсаціями, що на початку 2005 року привела до хвилі стихійних протестів пенсіонерів та інших пільговиків. Урешті-решт, навесні 2007 року Державна дума визнала діяльність Зурабова незадовільною, і восени він втратив міністерську посаду.

ПОЛІТИК-ПРОФЕСІОНАЛ, АЛЕ ДИПЛОМАТ-АМАТОР

І ось після двох років політичного затінку кар'єрний злет — призначення послом у Києві. У цьому кремівському виборі є своя беззаперечна логіка. По-перше, Зурабова безпосередньо пов'язують із петербурзькою політичною групою, яка сьогодні вирішує

в російській політиці якщо не все, то дуже багато. По-друге, він має рясні й тісні контакти у світі російського великого капіталу. По-третє, вдруге поспіль Москва призначає до Києва не кар'єрного дипломата, а суто політичну фігуру, спроможну, як вважається, у разі вигідного для Росії фіналу виборчих президентських перегонів узятися за реставрацію «дружби народів» у всіх її вимірах.

«Mikhail Zurabov — типовий політичний призначенець. Це вкотре засвідчило, що Росія не хоче визнавати державність України на тому рівні, на якому відносини між державами мають бути справою кар'єрних дипломатів», — констатує Юрій Щербак, екс-посол України в США та Канаді.

— Ось тому й призначають то Віктора Черномирдіна як такого собі генерал-губернатора Малоросійського краю, то Михаїла Зурабова, екс-міністра й бізнесмена».

БІЗНЕС-МІСІЯ І НЕ ТІЛЬКИ

Загалом оцінки політичного потенціалу й переговірного хисту пана Зурабова вельми різняться. Хтось вважає його перехідною, мало не технічною фігурою. Цілком вірогідно, що невідомий в Україні широкому загалу, непублічний політик не спроможеться відвоювати собі місце в українському медіа-просторі. Хтось називає його послом із соціалками та гуманітарки. Хтось — менеджером-невдахою, натякаючи на контрверсійні соціальні реформи, що викликали бурю нездовolenня серед росіян. Хтось пов'язує з ним надії на формалізацію двостороннього дипломатичного діалогу.

Вочевидь, генеральна місія нового посла в Києві полягатиме передусім у просуванні російських бізнес-інтересів. «Mikhail Zurabov не «напрягатиме» українських лідерів риторикою про братство народів тощо. Він чітко визначить і представить інтереси російського великого капіталу в сфері приватизації», — прогнозує Станіслав Белковський, російський політолог, директор Інституту національної стратегії. — У свою чергу, за поступки в цьому напрямі пан Зурабов запропонує українським лідерам певні переваги, про які ніхто не говорить публічно». Щодо приватизації, то йтиметься насамперед про участь російських бізнесменів у приватизації Одеського припортового за-

воду, Укртелекому, а також про участь Газпрому в модернізації української газотранспортної системи.

Крім того, на Зурабова буде покладено нелегке завдання сформулювати позицію Кремля щодо Чорноморського флоту. «Він презентуватиме справжній підхід Кремля до виведення Чорноморського флоту. Кремль загалом не проти цього. Вже готується проект будівництва нової бази неподалік Новоросійська. Але Росія не хоче, щоб це питання болісно порушувалося у найближчі два роки», — зауважує Станіслав Белковський. У світлі звернення президента Росії Дмитра Медведєва довгоочікувану появу Зурабова в Україні варто розглядати мало не як поступку чи винагороду за лояльність до Росії. А оскільки останньої, мовляв, немає, то й дата приїзду посла невідома. ■

РОСІЙСЬКІ ПОСЛИ В УКРАЇНІ

Смоляков Леонід Яковлевич
14 лютого 1992 — 24 травня 1996

Події: встановлення дипломатичних відносин; створення посольства РФ в Україні; ядерне роззброєння України; президентські вибори 1994 року; перемога Леоніда Кучми; криза в Криму — скасування посади президента АР Крим (17 березня 1995 року); остаточний поділ Чорноморського флоту (9 червня 1995 року)

Дубінін Юрій Владімирович
24 травня 1996 — 6 серпня 1999

Події: 30 травня 1997 року — підписання Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Росією та Україною

Абоїмов Іван Павлович
6 серпня 1999 — 21 травня 2001

Події: переображення Леоніда Кучми на другий термін; вбивство Гонгадзе; касетний скандал; акція «Україна без Кучми»

Черномирдін Віктор Степанович
21 травня 2001 — 11 червня 2009

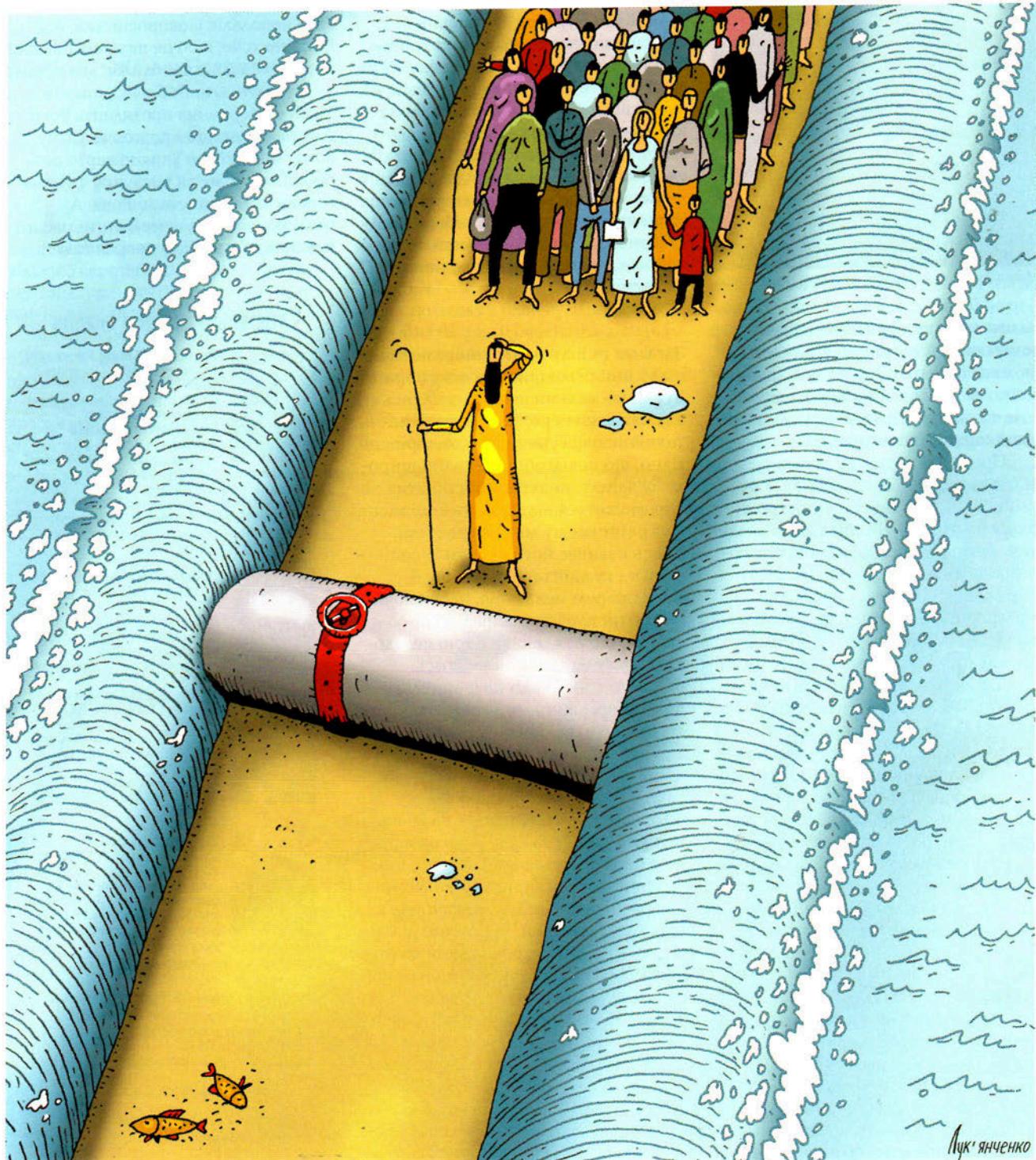
Події: ізоляція України на Заході, зближення з Росією; договір про українсько-російський державний корпоратив (28 січня 2003 року); конфлікт навколо острова Тузла (осінь 2003-го);

підтримка Росією Віктора Януковича на президентських виборах 2004 року; Помаранчева революція; дискусія щодо ЄС; охолодження українсько-російських відносин; газові війни 2006 та 2009 років

* Був постом у ранзі заступника міністра закордонних справ РФ.

Море хвилюється

Прокладення газопроводу дном Чорного моря може мати серйозні екологічні наслідки

АВТОР: Віра Ковалевська

Днями Туреччина дала попредню згоду на будівництво у своїх територіальних водах так званого «Південного потоку» – газопроводу, що з'єднає Росію з Європою. Прем'єр-міністри Росії та Туреччини Владімір Путін і Реджеп Ердоган підписали протокол про співпрацю в газовій сфері. Україні цей проект стосується безспорно: по-перше, «Південний потік» створюється фактично заради того, щоб російський газ для Європи міг обходити Україну стороною. Подруге, наслідки техногенної катастрофи в Чорному морі у разі аварії на газогоні, якщо така станеться, будуть відчутні й на українській території.

Тиждень намагався з'ясувати, наскільки ризикована справу розпочинають наші сусіди.

ДО ІТАЛІЙСЬКОГО СТОЛУ

«Південний потік» пролягає з Новоросійська до Балкан, а далі – до Австрії та Італії. Практика спорудження морських газопроводів дозвільє поширення в Європі. Один газопровід між Росією та Туреччиною Чорним морем вже побудовано – він називається «Блакитний потік» і свого часу викликав обурення російських екологів. «Спорудження газопроводу по дну моря в будь-якому разі несе в собі небезпеку», – розповідає хімік, фахівець кримської Республіканської асоціації «Екологія і мир» Едуард Березовський. – Перед початком будівництва має бути проведена повна екологічна експертиза, що визначить ризики конкретніше».

Для будівництва знадобляться дозволи всіх країн, що мають вихід до Чорного моря. «Усі причорноморські країни мають взяти участь у проведенні екологічної експертизи проекту», – розповів **Тижню** заступник директора Українського наукового центру екології моря Віктор Коморін. – Розмови щодо участі України в експертизі вже почалися, але конкретних домовленостей поки що немає. Думаю, наразі ні Росія, ні Туреччина не знають, які екологічні наслідки може мати будівництво «Південного потоку». Різні ситуації бувають на дні моря, особливо на глибині до 2 тис. м і в агресивному серед-

овищі сірководню (*Чорне море наслічене цим газом. – Peg.*)».

СІРКОЮ ТА ВОДНЕМ

Перша очевидна небезпека – можливий виток газу. «100% надійності не надасть жодна система, – каже Едуард Березовський. – Будь-яка споруда може зламатися, тож теоретично можливий і прорив трубопроводу. А це отруєння всіх живих організмів, риб та дельфінів». У разі масштабного витоку газу, на думку хіміка, можлива навіть пожежа на поверхні моря.

Прогнозували пожежу і російські науковці, ще коли тільки обговорювалися проект «Блакитний потік». Тоді вони пригадували випадок у 1927 році, коли під час землетрусу сірководень піднявся з глибин Чорного моря і загорівся. Стіна вогню розтяглася на кілька десятків кілометрів і сягала 500 м заввишки. Підводні роботи з будівництва газопроводу можуть порушити баланс сірководню в морі (а його рівень, за свідченнями екологів, у Чорному морі поступово піднімається і подекуди наблизився до поверхні води).

У разі масштабного витоку газу, можлива пожежа на поверхні Чорного моря

«Не виключено, що катастрофа переросте в глобальну, коли спалах сірководню в суміші з природним газом призведе до ланцюгової ядерної реакції важкої води», – писала в 1997 році Незалежна екологічна служба Північно-Західного Кавказу. Ще один «апокаліптичний варіант» – метан із прорваного газопроводу розчиняється в морській воді, й ця суміш тисне знизу на сірководневий газовий мішок. У результаті обидва гази, що легко займаються, вийдуть на поверхню і підпалять море. З одного боку, «Блакитний потік», якого так боялися екологи, працює без катастроф уже шість років. З іншого – обладнання зношується і з кожним роком ставатиме небезпечнішим, особливо якщо врахувати пострадянську халатність у роботі з небезпечними об'єктами.

НА КЛАДОВИЩІ КОРАБЛІВ

Паралельно з обговоренням «Південного потоку» Росія веде переговори щодо прокладання «Північного по-

току» дном Балтійського моря. Балтійські та скандинавські країни зустрічають російський газопровід не дуже радо, висловлюючи побоювання щодо екологічної небезпеки проекту. Зокрема, Державний центр геологічних досліджень Фінляндії прогнозує, що в результаті підземних робіт дно моря зміниться настільки, що слідом за ним змінюватимуться і морські течії. А це спричинить ерозію газопроводу і впліне на донні відкладення. Фінський екологічний інститут SYKE заявляє, що концентрація небезпечних речовин у донних відкладеннях Балтійського моря може виявитися такою великою, що їх доведеться утилізувати на суші.

Усе це актуально і для Чорного моря, адже в ньому, як і в Балтійському, відійшли активні воєнні дії, поховано чимало кораблів, зброї, боєприпасів. Буквально місяць тому біля півострова Тамань знайшли два затонулі кораблі з небезпечним вантажем. «Звісно, решток кораблів у Чорному морі багато, і боєприпасів чимало, – каже Едуард Березовський. – Величезна кількість припасів лежить під Севастополем, але повз нього «Південний потік», на щастя, не проходить».

Утім, є шанс, що «Південний потік» узагалі не буде побудовано. По-перше, домовленості про його спорудження лише попередні. По-друге, фахівці ставлять під питання економічну доцільність такого проекту. ■

КОМПЕТЕНТНО

ГАЗОВИЙ БЛЕФ

Валерій Борюк, голова правління альянсу «Нова енергія України»: Однозначно ці два проекти – «Південний потік» і «Північний потік» – не буде втілено в життя. Розмови про «потоки» є швидше блефом, ніж реальністю.

Наскільки мені відомо, Росія не веде наразі серйозних переговорів із країнами Балтійського моря, що блокують будівництво північного газопроводу.

Економічно не обґрунтовано прокладати новий маршрут у той час, коли значно дешевше модернізувати наявний – той, що проходить територією України. Крім того, фахівці висловлюють думку, що вже за п'ять років Росії не вистачатиме газу навіть для внутрішнього користування. Також є багато моментів, через які Росія не може розвивати свої видобувні можливості. Тох навіць потрібен цей морський газопровід? Росії забракні ресурси забезпечувати свої амбітні цілі.

ЧЕРВОНА КНИГА-3

В Україні затверджено третє видання Червоної книги. Тепер недоторканними є всі види кажанів та осетрові

Автор: Вікторія Герасимчук

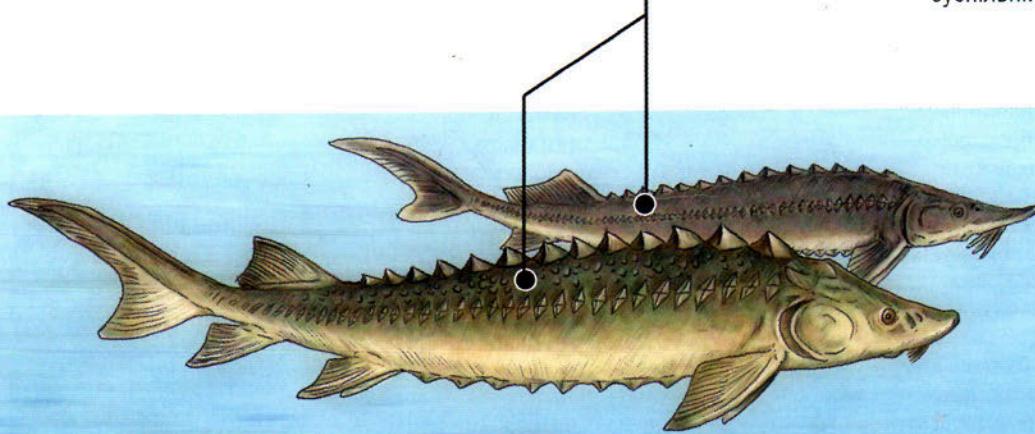
Незабором, а саме 20 серпня, має побачити світ нова Червона книга України. Цілих п'ять років Міністерство охорони навколошнього природного середовища затриму-

вало її видання нібіто через фінансові труднощі. Як уже писав **Тиждень** № 14 (75) від 10.04.2009, навесні екологічні організації навіть подали на чиновників до суду, мовляв, міністерство гальмує оновлення «червоного» переліку на замовлення мисливців, які не хочуть втрачати можливість полювати на рідкісних тварин. І ось нарешті третє ви-

дання Червоної книги затверджено. Кількість видів у третьій редакції порівняно з другим виданням збільшилася на 456 видів, з яких 285 видів – рослини і гриби, 171 вид – тварини. Загалом нова книга містить 826 рослин та грибів і 542 тварини. **Тиждень** з допомогою екологів проаналізував новий природоохоронний список. ■

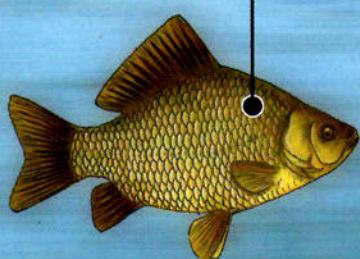
Осетрина третьої редакції

Нарешті до Червоної книги України потрапили **осетер російський** та **севрюга звичайна**. За роки незалежності кількість цих риб зменшилася фактично на 99% (за оцінками Київського еколого-культурного центру). Проте вилов осетрових тривав до сьогодні – квота вилову становить 60 т риби на рік. Оскільки осетрова, так звана чорна, ікра коштує понад \$1000 за кілограм, рибалкам буде завдано мільйонних збитків. На думку екологів, саме через осетра країна так довго чекала на третю редакцію Червоної книги.

Золота риба

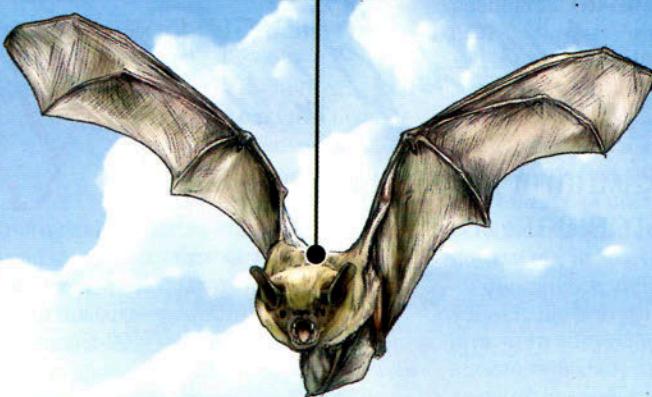
Несподіванкою для пересічних рибалок має стати те, що до нової Червоної книги потрапив **золотий карась**, він же карась звичайний. Раніше звична для українських водоймищ риба стала рідкісною. Не плутати з іншим видом карасів – срібним. Тепер доведеться навчитися їх розрізняти, щоб не порушити закону. Золотий карась від свого срібного родича відрізняється не лише характерним, співзвучним із назвою, забарвленням луски, а й формою голови: у золотого вона має заокруглений вигляд збоку, в срібного – гоструватий. Золотий карась зникає внаслідок активного вилову і потрапляння хімікатів у водойми.

Лисиця – ворог господарства

Також до нової редакції Червоної книги потрапила **лисиця-корсак**. Цих лисиць, як і звичайнихrudих, українці цілеспрямовано відстрілювали. По-перше, тому що всі лисиці вважаються шкідниками для сільського господарства. По-друге, через гарне хутро. До речі, ще один ворог господарства – вовк – скоро перейде з розряду зникаючих тварин до зниклих. За неофіційними даними, в країні залишилося близько тисячі вовків, проте брати їх під охорону чиновники не збираються: мисливцям не вигідно, та й імідж вовків у суспільній свідомості не найкращий.

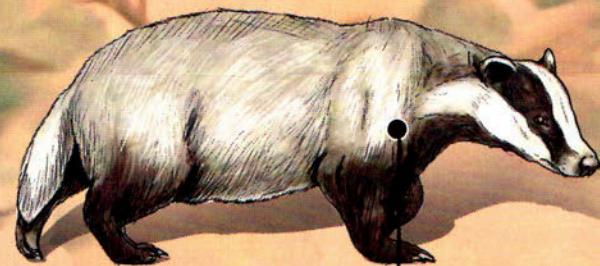
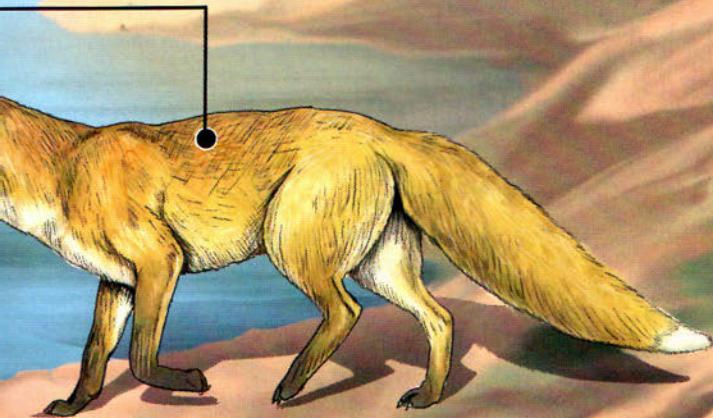
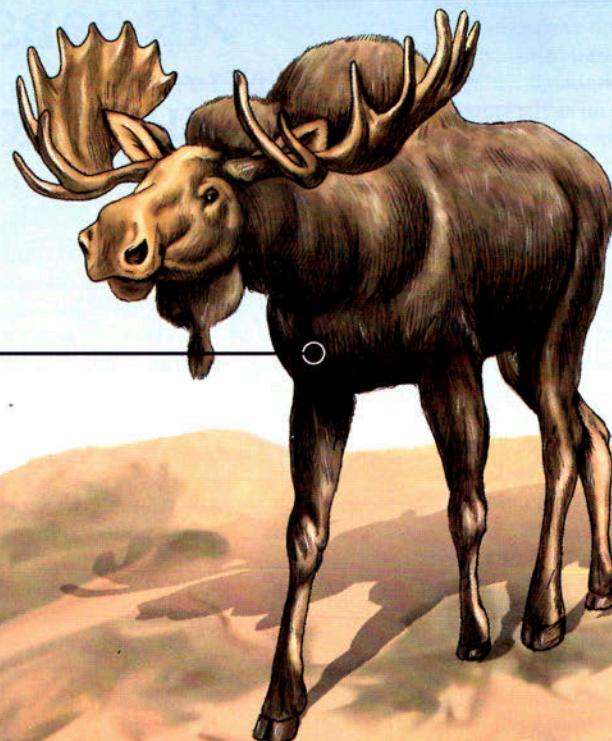

● На зло Верховій Раді

Відтепер Червоною книгою охоронятимуться всі без винятку види **кажанів**, які є в Україні: і рідкісні, і не рідкісні. Річ у тім, що відрізнити деякі схожі види кажанів під силу лише кільком фахівцям у країні. Як наслідок – виникали такі ситуації, як 2003 року в парку Київського політехнічного інституту: під час його реконструкції було знищено колонії червонокнижних кажанів. Тож, щоб уникнути винищення рідкісних тварин, довелося включити до «червоного» списку й решту його родичів. Тема кажанів активно обговорюється в Україні з початку року – тоді Верховна Рада завалила прийняття технічних поправок до міжнародної угоди «Про збереження популяцій європейських кажанів», мотивуючи це тим, що в кризовий час смішно думати про такі дрібниці.

Лось. Врятувати не вдалось ●

А ось **лося** в новій Червоній книзі не буде, хоча його поголів'я скоротилося з 14 тис. у 1991 році до 4 тис. у 2009-му. Понад те, 4 тис. – це офіційні дані, а за неофіційними лосів в Україні лишилося близько однієї тисячі. Лось – улюблений трофеїй українських багатіїв. Тому йому й не судилося потрапити до Червоної книги, впевнений директор Київського еколого-культурного центру Володимир Борейко: «Думаю, була проплата з боку мисливців, щоб лось не потрапив до Червоної книги». Втім, екологам вдалося домогтися від Міністерства охорони навколишнього природного середовища заборони полювання на лося протягом двох років.

Борсуки – на вихід ●

Натомість в Україні відновилася популяція **звичайних борсуків** – цю тварину вилучили з Червоної книги у третьій редакції. Борсуки розплодилися завдяки тому, що на них тривалий час не можна було полювати. Сьогодні в Україні налічується близько 20 – 25 тис. борсуків. Також з охоронного списку викреслили **водяну полівку малу**, **бичка золотистого і бичка-рижика звичайного**, **джемеля звичайного** та **джемеля пластинчатозубого**.

Пільги для

УСІХ ГІДРІВІВ

Основні причини провалу вступної кампанії до вишів – надмірна кількість заяв на вступ і навала пільговиків

Як завалити вступну кампанію

Посібник для Міністерства освіти і науки України

АВТОР: Вікторія Герасимчук

Університети закінчують складати списки студенів першокурсників, підбивають підсумки вступної кампанії й оцінюють наслідки нечуваного раніше напливу пільговиків: майже всі бюджетні місця на престижних спеціальностях цього року окупували інваліди та сироти. Вступна кампанія-2009 була дуже важкою, фактично провальною, і все через популізм Міністерства освіти та жадібність самих вступників.

НА 89 СТИЛЬЦЯХ

Цього року кількість заяв на вступ, поданих до Київського національного університету, збільшилася ледве не вдвічі: 23 тис. заяв проти 13 тис. у 2008-му. Всі попередні роки кількість заяв коливалася у межах 6–8 тис. Причина такого різкого спалаху бажання навчатися в КНУ елементарна: складати вступні іспити у виші тепер не потрібно (бо ж приймають тільки за результатами незалежного оцінювання), а обмежень на кількість поданих документів не встановлено. Тобто один абітурієнт може подавати документи хоч на всі спеціальності всіх наявних факультетів.

Тетяна Петрівна з Вінниці, яка підтримувала на вступних іспитах свою доньку Наталю, розповідає про власну систему: «Ми подали загалом 15 заяв. Кілька в університет Шевченка, в Могилянку і в Драгоманова на українську філологію, психологію, соціальну роботу і ще про всяч випадок на російську філологію, бо там

розвідли **Тижню** в Міністерстві освіти і науки: — Тому що сьогодні для подачі документів відведено аж 30 днів». Рекорд жадібності поставила абітурієнта, яка подала 89 заяв на різні факультети. Інший хлопець підписався під бажанням вступити на 63 факультети різних ВНЗ. Ще семеро осіб, за інформацією міністерства, подали від 50 до 61 заяв.

Керівники університетів скаржаться, що абітурієнти самі не знають, чого хочуть. «Профорієнтація вступників відсутня», — каже відповідальний секретар приймальної комісії Київського національного економічного університету імені Вадима

$$\begin{aligned} SP(\text{скасування пільг}) = \\ M(\text{ініціатива міністерства}) \times \\ (VR(\text{підтримка Верховної Ради}) + \\ PR(\text{підтримка Президента})) \end{aligned}$$

Гетьмана Олександра Востряков. — Абітурієнти буквально протягом одного дня приймають рішення, яку професію обрати і ким працювати — усе життя. Дуже багато випадків, коли люди подають документи на діаметрально протилежні напрями підготовки». Це дуже заплутує конкурсний список.

Наприклад, на певну спеціальність на останній день подачі заявок конкурс становить 590 балів і восьмого осіб на одне бюджетне місце. Розочаровані абітурієнти, які мають 560 балів, їдуть додому. Потім їхні конкуренти починають забирати свої заяви, тому

якщо комісія халтуриТЬ, то деякі вступники можуть залишитися ні з чим. Такий випадок трапився торік у КНУ імені Тараса Шевченка: дівчина не потрапила на юридичний факультет, бо приймальною комісією не повідомила, що її бал став проходним.

МІФІЧНІ ДОДАТКОВІ МІСЦЯ

Ta головною проблемою вступної кампанії-2009 стала навіть не шалена кількість поданих заяв, а кількість пільговиків, які претендували на бюджетні місця престижних факультетів. Інваліди та сироти, які мають право позаконкурсного вступу, цього року зосередилися на центральних видах країни. У КНУ імені Тараса Шевченка було подано 860 заяв від пільговиків (загальна кількість бюджетних місць на першому курсі університету — 2733). Торік таких заяв було лише 397.

По два пільговики на

одне місце претендували на такі спеціальності, як фінанси і кредит, туризм, менеджмент економіки, реклама та PR. Решті абітурієнтів, навіть з найвищими балами із зовнішнього тестування, місця на бюджетному відділенні популярних факультетів не залишилося. Втім, як розповів журналістам проректор КНУ Володимир Шевченко, дітей із найвищими балами університет усе ж таки взяв на навчання. Йому вдалося домовитися з Міністерством освіти про 37 додаткових бюджетних місць.

Міністр освіти і науки Іван Вакарчук переконував в інтерв'ю **Тижню** (див. № 29 (90) від 17.07.2009), що додаткові бюджетні місця отримали торік й отримають цього року всі університети, які набрали пільговиків. І що кількість цих місць дорівнює кількості пільговиків, які вступ-

или з балом зовнішнього оцінювання, нижчим за проходний. Процедура збільшення кількості бюджетних місць дуже складна — для цього потрібне відповідне рішення Кабінету Міністрів. Інформацію про те, що місця додано, журналу дніами підтвердили в прес-службі міністер-

$$PV(\text{пільговий вступ}) = S(\text{сертифікат про ЗНО}) + D \\ (\text{документи, зокрема засвідчення пільг, заява про вступ})$$

маленький конкурс. Міркуємо так: якщо не вистачить балів вступити на престижніший факультет, дитина піде вчитися на російську філологію, де проходний бал менший. Теж непогано, краще, ніж додому їхати».

«Кожен абітурієнт подає документи у 20 вишів, а то й більше, —

що вирішують піти навчатися на інший факультет. Проходний бал знижується до 550. Далі все залежить від приймальної комісії: якщо вона працює добре, то абітурієнтом, які мають 550–590 балів, зателефонують і запитають, чи не хочуть вони подати оригінали своїх документів на навчання. А

ВІДГУБЛОВАННЯ

СУЦІЛЬНА
МІФОЛОГІЯ

ДЕ
— РІНОВАЦІЯ

ства. Проте, як виявилося, вона не відповідає дійсності.

Президент Національного університету «Києво-Могилянська академія» Сергій Квіт лише похитав головою у відповідь на запитання **«Тижня»** про додаткові місця. «Кабінет Міністрів повернув раніше скорочене держзамовлення на спеціалістів та магістрів, ось і все, що додали», — стверджує Квіт. Тобто держзамовлення на п'ятий курс, а не на перший. Також не отримали додаткових місць у КНЕУ, а в КНУ — лише ті 37 місць для особливо обдарованих вступників за спеціальним поданням університету.

«ПОЗБУТИСЯ ПІЛЬГОВИКІВ»

Ректори мають свої плани щодо врегулювання кількості пільговиків. «Найефективніший метод боротьби з цим явищем, яке переслідуватиме нас ще довго, якщо не завжди, — подавати до суду, — вважає Сергій Квіт. — Решта

їхньої кількості за кожною окремою спеціальністю в кожному університеті. Це дало б змогу більш-менш рівномірно розподілити їх за регіонами і різними за рівнем якості освіти навчальними закладами. Зрозуміло, що інваліди та сироти (справжні, бо трапляється чимало й підроблених документів) потребують державної підтримки, зокрема й у здобутті освіти. Але це не означає, що всі вони мають навчатися саме в КНУ імені Тараса Шевченка.

В ідеалі, на думку міністерських чиновників, потрібно взагалі скасувати пільги для абітурієнтів. Про це нещодавно заявив директор Департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки Ярослав Болюбаш: «Вони (пільговики) під час навчання у виші. — Peg.) стають другосортними, і після першого чи другого семестру їх відраховують». Проте скасувати пільги Міністерству освіти не під

курс між пільговиками та інші реанімаційні для освітньої системи заходи можна було б окремим законом про внесення змін до кількох законодавчих актів.

Можна вирішити також і проблему надвеликої кількості заяв на вступ до вишів. «Потрібно обмежити абітурієнтів вступом не більш як до трьох ВНЗ, — каже екс-міністр освіти, голова Громадської ради освітян і науковців Станіслав Ніколаєнко. — Відновити центри профорієнтації, і щоб діти обов'язково її проходили. Також потрібно враховувати під час вступу середній бал атестата — додавати його до балів сертифікату зовнішнього незалежного оцінювання. Середній бал атестата — це дуже важлива і невипадкова характеристика».

Урахування середнього бала атестата під час вступу допомогло б також заохотити дітей до навчання у школі. Адже сьогодні шкільні оцінки фактично нічого не вирішують для старшокласників (щоправда з-поміж абітурієнтів з однаковою кількістю балів право на першочерговий вступ мають медалісти).

Але насамперед українці повинні змінити ставлення до нових умов прийому до вишів. Десятиріччями принципи вступу не змінювалися, українці встигли призвичайтися до них і ще не переорієнтувалися на нові правила гри. Тож і виходить, що абітурієнти ускладнюють собі життя півсотнею заяв. Приймальні комісії від того вороже налаштовані до вступників — можуть навіть одразу відфутболити, мовляв, усі місця вже зайняли пільговики, а Міністерство освіти, своєю чергою, не хоче визнавати наявні проблеми. ■

абітурієнтів, не пільговики, мають подавати до суду, оскільки така ситуація обмежує їхні конституційні права на рівний доступ до освіти». Президент НУ «Києво-Могилянська академія» розповів, що цього року його університет звернувся до СБУ з проханням перевірити документи деяких пільговиків. Після чого, за словами Квіта, половина пільговиків забрали свої документи з Києво-Могилянської академії.

Міністерство освіти чіткого плану вирішення проблеми на наступну вступну кампанію ще не склало. Розглядається варіант квотування для пільговиків, тобто обмеження

Історичка-історичка

силу. Вони забезпечуються кількома українськими законами, і скасувати їх може лише Верховна Рада, яка навряд чи піде на такі непопулярні заходи. До того ж спроба, напевне, отримала б вето від президента — Віктор Ющенко не раз підкреслював у своїх виступах важливість позаконкурсного вступу для пільгових категорій населення.

Запровадження ж квотування влаштує й університети: «Загальна кількість пільговиків у країні — 5–7% держзамовлення, а це не так вже й багато, — каже Олександр Востряков. — Видлення квот вирішило б проблему з пільговиками на престижних спеціальностях». Ввести квотування, кон-

КЛЮЧОВИХ ПРОБЛЕМ ВСТУПНОЇ КАМПАНІЇ-2009

- надвелика кількість заяв на вступ від одного абітурієнта
- скучення пільговиків на престижних спеціальностях центральних вишів країни
- вороже ставлення приймальних комісій до абітурієнтів
- боязтво Міністерства освіти, яке не хоче відверто говорити про наявні проблеми
- відсутність профорієнтації в абітурієнтів

КРОКИ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВСТУПУ ДО ВИШІВ

- обмежити кількість заяв на вступ від одного абітурієнта
- на кожному факультеті ввести квоти для пільговиків — установити їхню максимальну кількість
- організувати тести з профорієнтації перед вступом

ПОЧНИ СВІЙ ДЕНЬ З ГАРНОГО ТА ВЕСЕЛОГО НАСТРОЮ

Оля Суботіна

Анатолій Анатоліч

Маша Максімова

Нару РАНДК!

ранкове шоу

XIT FM

Межа держави

360 років тому вперше за модерної доби було визначено кордони козацької України

Кордона козацької України за
Зборівськими договарами

АВТОР: Борис Черкас, кандидат історичних наук

Кордони – невід'ємна складова існування будь-якої держави. Але не варто забувати, що ця умовна лінія виникає не на порожньому місці, а багато в чому є продуктом свідомості народу щодо визначення меж

його розселення. Сьогодні наша держава стикається з проблемами визначення кордонів із тим чи іншим сусідом. Для їх визначення й узаконення потрібно залучати весь спектр можливостей, і не останню роль тут має відіграти історія. Проте коли чуеш вітчизняних можновладців, складається враження, що для них історія нашого народу й українських кордонів починається з пакту Молотова – Ріббентропа. І це в той час, коли інші країни не сором-

ляться виводити права на свої території з тисячолітньою давнини! В такому підході немає нічого дивного, адже історія будь-якого народу є безперервним процесом (поки цей народ, зрозуміло, існує), незалежним від того, мав той чи інший етнос власну державу чи ні.

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ КОРДОНИ
Коли з ХХІ сторіччя дивишся на українську минувшину, історія укладання державних кордонів постає

низкою взаємопов'язаних чинників. Держави українських племінних союзів (венедів, антів, полян, дулібів тощо) породили Київську Русь, яка стала матір'ю цілої низки українських князівств, що проіснували до початку XVI сторіччя (Київське кня-

Закарпатської України і, зрозуміло, остаточної незалежності 1991 року та сучасних кордонів держави.

Знання цього родоводу України необхідне як для кожного пересічного громадянина, так і (особливо!) для тих представників нашого суспільства, які впливають на політику держави. Лише розуміння історії нашої держави як процесу з усіма негативами та позитивами дає змогу повною мірою оперувати на практиці конкретними подіями, датами й фактами. Однією з таких подій була Зборівська утода 1649 року, згідно з якою на міжнародному рівні було визнано кордони Української козацької держави.

ОБЛОГА ЗБАРАЖА

Уже другий рік тривала Визвольна війна українського народу. Бліскучі перемоги українського війська під

Жовтими Водами, Корсунем, Старим Костянтиновом і Пияловцями дозволили поширити по-

встання на всю Центральну

Україну. Проте ні Польща, ні Литва ще не кинули в бій усієї своєї сили, що дало привід Богданові Хмельницькому назвати свої перемоги «іграшками». Вирішальний бій був ще попереду.

Крім військових і соціально-економічних проблем, що стояли перед Великим гетьманом, не останньою була ідеологічна, а саме питання — чим має закінчитися боротьба? І

тут в українського керівництва вагань і розбіжностей не було — за мету ставили визволення всієї Русі (читай України, бо саме так називалися наші землі до XIX століття). Що ж стосується кордонів, до яких, на думку наших пращурів, сягала Русь, то гетьман казав просто: «По Віслу (на заході), Прип'ять і Стародуб (на півночі), Сейм і Путивль (на сході)».

На півдні вже запорожці дали чітке визначення: «До Чорного моря на стільки, на скільки кінь князя Вітовта зайшов» (маються на увазі часи, коли українські землі в складі Великого князівства Литовського простягалися до самого моря). Іноземним послам Хмельницький пояснював свою позицію щодо

кордону двома чинниками — межами розселення русинів-українців і тим, що всі вищеперелічені землі з давнини належали руським князям.

Зрозуміло, що одна річ хотіти, а інша — отримати. Уряд Речі Посполитої мав зовсім протилежні плани — повстання придушити, а Січ знищити. Задля цього з заходу на Україну мали наступати два польських війська, а з півночі — литовське. Наприкінці травня 1649 року перше польське військо почало похід на український фронт у міжріччі Горині й Случі. Населення й козаки чинили шалений опір, поступово відступаючи на схід. Але, як виявилось пізніше, це відбувалося відповідно до плану Хмельницького. Ворожі війська, зайняті облогами й штурмами численних українських містечок і замків, розпоростили свої сили, тож наступ розтягнувся на два тижні. За цей час українське командування зібрало всі сили в один кулак, з'єдналося з татарами й 16 червня перейшло в наступ. Полки супротивника, захоплені знаннями, почали тікати, втрачаючи обоз і артилерію. Під Збаражем польське керівництво спромоглося — таки навести лад серед жовнірів. Планували вийти назустріч українсько-татарському війську. Проте зранку 30 червня козаки й степовики неочікувано з'явилися під Збаражем і першою атакою знищили до 4000 тис. жовнірів. Уже за кілька днів польське військо, що розташувалося в прилеглому до Збаразького замку таборі, було взято в тісне кільце. Цілій місяць українці облягали поляків. Задля деблокади Збаража король був змушеній припинити мобілізацію й поспішити з походом.

ВІД ЛОЄВА ДО ЗБОРОВА

Поки на Волині відбувалися баталії українців із поляками, з півночі вздовж Дніпра в Україну рушило литовське військо. Розбивши полк Голоти, воно фактично відкрило собі шлях на Київ. Аби уникнути катастрофи, Хмельницький відправив до Чорнобиля Київський полк під орудою Михайла-Станіслава Кричевського. Останній, попри те, що полк поступався чисельністю ворогові втрічі, за допомогою маневрів змусив супротивника зупинити наступ.

21 липня під Лоєвом українці атакували литовців із тилу. Весь день ішов запеклий бій. Спочатку перемога схилася на український бік, але випадкова поява на полі бою двох кінних полків ворога вирішила долю баталії. Козаки, втративши загиблими 7 тис., вклу-

звітство скасовано 1471-го, а Новгород-Сіверське — 1520 року). Українське козацтво, яке виникло на основі військо-службового населення Київського князівства, на півдні цієї української держави створює Січ, а вже остання стає ядром Української козацької держави, що проіснувала 120 років. Визвольні змагання ХХ століття українську державність виводили в першу чергу з козаччини. А вже без УНР і ЗУНР не було б УРСР,

чаючи самого Кричевського, відступили до Києва. Але литовське військо теж втратило не менше, й було змушене повернути додому.

Бойові дії Кричевського дали змогу Хмельницькому зосередитися на королівському війську, яке наближалося. На початку серпня український полководець таємно зняв з під Збаражем дві третини своїх і татарських полків та перекинув їх під Зборів. Саме тут було влаштовано пастку. Коли частина польських формувань перейшла річку Стрипу, українці й татари розпочали наступ. Розгром ворога був повний. Жовніри гинули цілими хоругвами. Здавалося, що ще трошки, й перемога

буде повною, а сам король потрапить до полону. Але, як відомо, в політиці немає постійних друзів і постійних ворогів, а є лише постійні інтереси сторін. Хан, не бажаючи остаточної перемоги українців, припинив битву й пішов на переговори з королем. Хмельницький був змущений підкоритися обставинам. Почалися важкі переговори щодо статусу, кордонів і війська України.

«ОЙ, БАЧИШ, ЛЯШЕ, ВЖЕ ПО СЛУЧ НАШЕ»

Козацька старшина одразу висунула вимоги щодо проведення кордону: «Почавши від Дністра, Берлинців, Бара, по Стارий Костянтинів, по Случ і за Случ,

ДЕКЛАРАЦІЯ ЙОГО КОРОЛІВСЬКОЇ МИЛОСТІ ЗАПОРОЗЬКОМУ ВІЙСЬКУ НА ДАНІ ПУНКТИ СУПЛІКИ

1. Його королівська милість свое Запорозьке військо заховує при всяких давніх вольностях і відповідно давніх жалуваних грамот свою жалувану грамоту видає.
2. Лічbi війська, бажаючи вигодити підданих своїх проханню і захочоти їх до своїх послуг та Річі Посполитої, дозволяє мати його королівська милість 14 тис. Запорозького війська, а спорядження реєстрів повіряє гетьманові свого Запорозького війська з такою декларацією, аби котрий був би для того здійній відповідно гідності, і до реестру вписувати козаків як у добрах шляхетських, так і в добрах його королівської милості.
3. І за таким описом міст: від Дніпра, почавши з того-ото боку в Димері, в Гостомелі, в Коростишеві, в Павловічі, в Погребищах, у Прилуці, у Вінниці, у Браславі, а оттім-ото від Браславі до Ямполя, до Дністра, також і до Дністра має разумітися [загалом], мають прийматися козаки в реєстрі. А з другого ото боку Дніпра: в Острі, в Чернігові, в Ніжині, в Ромні і всходи аж до московського кордону та Дніпра. А що стосується інших місць його королівської милості та шляхетських над міру в тих описаних пунктах, то там козаки вже не мають бути. Вільно, однак, із них тому, котрий хоче бути в козацтві, без панського гамування вийти з усією маєтністю на Україну, коли буде прийнятій котрий до реестру. А те спорядження реєстру має відрівлятися через гетьмана запорозького найдалі до нового року свят руських (тобто до Різдва Христового) таким ладом: гетьман Запорозького війська має з підписом своєї руки і з військовою печаткою учинити реєстр за іменем тих усіх, котрі будуть уписані в козацтво, а та для того, аби в козацтві залишалися при козацьких вольностях, а інші всі мають підлягати замкам його королівської милості, а в шляхетських добрах своїм панам.
4. Чигирин, так як є в своєму обрубі, має бути завше при булаві Запорозького війська, який його королівська милість дає і теперішньому гетьманові війська Запорозького, доборідному Богданові Хмельницькому, чинячи його вірним своїм слугою та Річі Посполитої.
5. Шляхті, як віри роської, так і римської, котра під час того замішання будь-яким способом бавилася при Запорозькому війську, його королівська милість із панської своєї ласки проробачає і переступ їхній покриває. А коли б котрого упрощено, як з добрі ділничих, так і з інших, аби котрого виведено, осکільки та все діялося в теперішній замішанні, має бути сеймовою постановою скасовано.
6. Військо коронне, де козаки із реєстрового спорядження будуть, у тих місцях становиськ своїх не має мати.
7. Жиди державцями, відкупниками й закупниками християн і жителем не повинні бути в українських містах, де козаки мають свої полки.
8. З огляду на замішання унії, як у Короні Польській, так і у Великому князівстві Литовському, також щодо церковної цілості добр, фундацій, які до них належать, які мали за давніх літ, також і щодо всіх прав церковних, як буде намовлено і постановлено з преосвященим отцем митрополитом київським і з духовенством на найближчому сеймі, щоб на жадання отця митрополита все було дозволено, його королівська милість готовий дотриматися, аби кожен тішився із прав та вольностей своїх і дозволяє мати місце в сенаті преосвященному його милості отцю митрополиту київському.
9. Гідності й усі уряди у Київському, Браславському, Чернігівському та Руському воєводствах, а саме: воєводства, каштелянства, підкоморства, староства, земські суддівства та інші уряди, також і гродські має роздавати його королівська милість жителям чину шляхетського, відповідно давніх прав та привileїв, до чого книги й виліги із книг мають видаватися руським письмом, і хоча то недавнім часом така конституція була вийшла, щоб руські письма як у земствах, так і в градах відставити, то щоб та конституція відставлена була, а ті уряди й достойності шляхти мають віддаватися шляхти віри роської.
10. У місті Києві, де є у привілейовані роські в школі, отці єзуїти не мають там і по інших українських містах бути фундовані й ані деїнде перенесені; школи отож усі інші, які там є з далеких часів, мають бути цілком утримані.
11. Горілкою шинкувати козаки не мають, окрім того, що на свою потребу зроблять щось; гуртом вільно йому [козаку], буде продавати, шинки ж медів, пив мають бути згідно звичаю.
12. Вдови залишені козацькі, щоб образи від панів та урядів не мали.

Ті пункти мають бути на сеймі затверджені, а тепер нехай усе піде в забуття, тільки згода, милість має бути захована поміж обів'ятелями.

Іоан Казимир, король

Печать канцелярська

що впадає в Прип'ять, по Дніпро, а від Дніпра, почавши від Любича до Стародуба й аж до московської границі». Ця лінія виникла не випадково, а майже повністю повторювала кордон Київського князівства XV сторіччя. Цікаво, що під час попередніх повстань кінця XVI – першої третини XVII ст. козацтво саме цю лінію вважало своїм кордоном на заході. Після довгих перемовин обидві сторони пристали на такі умови розмежування: «почавши від Дніпра з цієї сторони в Димері, Горностайліполі, Коростишові, Паволочі, Погребищах, Прилуці, Вінниці, Брацлаві, а звідти від Брацлава до Ямполя, до Дністра розуміється..., а з другої сторони від Дніпра в Острі, Чернігові, Ніжині, Ромні аж до московської границі й Дніпра». Кордони було зафіксовано в підписаному 8 серпня 1649 року Зборівському договорі.

Таким чином, вдалося вибороти тільки частину України. До того ж формально вона залишалася залежною від корони. Але сучасники розуміли, що перед ними де-факто нова держава зі своїм правителем, якого українці називали «самодержцем Русі», й до якого почали іхати посольства з багатьох європейських країн. Що ж до кордону, то, як записав у своєму щоденнику один тогочасний шляхтич, «козацтво з великою охотою й радістю почало встановлювати границю». Як відомо, війна тривала й надалі. Наприкінці життя великому гетьманові таки вдалося розширити межі української держави до Карпат і Вісли на заході, а також включити до неї південно-білоруські землі.

Щодо ворожих військ під Збаражем, то правду кажуть, буцімто бог війни має два обличчя. Поки була війна, обидві сторони бились жорстоко. А наступного дня після підписання перемир'я чимало вояків перемішалися між собою, розшукуючи знайомих. Навіть король упізнав серед охоронців гетьмана німецького шляхтича, в минулому капітана своєї гвардії, а нині одягненого й остириженого на козацький штиб. Українці частували вчораших обложених горілкою, яблуками, хлібом. Після виплеску позитивних емоцій Хмельницький віддав наказ відступати на схід. Українські полки йшли табором із піднятими прапорами під звуки музики. Замікав похідну колону сам гетьман на чолі кінноти. Навіть у цьому фінальному акорді український керманич зміг продемонструвати силу й велич свого війська і, врешті-решт, народу. ■

ОЧІКУЙТЕ!

28 серпня 2009 року

В ТИЖНЕВИКУ «Український тиждень» новий спецпроект: музичний додаток

«КОНТРАПУНКТ»

■ матеріал про культовий у західному світі нью-йоркський андеграундний гурт The Fugs – історія безладу, якому виповнюється 45 років

■ стаття про перевидання офіційного каталогу The Beatles, яке відбудеться у вересні цього року – вперше за 22 роки

■ матеріал про Jazz Awards – найцікавіші зустрічі джазових журналістів року в Нью-Йорку

■ цікавинки з джазового фестивалю у Копенгагені (1000 концертів за 10 днів)

■ міні-огляд дисків та книжок про музику

АВТОРИ – ВІДОМІ ЖУРНАЛІСТИ ТА МУЗИЧНІ КРИТИКИ

■ Говард Мендел (Нью-Йорк), письменник, журналіст, автор двох резонансних та нестандартних джазових книжок, ведучий авторських програм на радіо, дописувач до журналів Down Beat, The Wire тощо

■ Леррі Еплбаум (Вашингтон), старший спеціаліст з музики в Бібліотеці Конгресу США, автор власної рубрики у журналі JazzTimes, ведучий програми на радіо WPFW

■ Кірілл Мошков (Москва), головний редактор журналу Джаз.Ru та однойменного сайту, письменник, автор книжки «Джазова індустрія в Америці»

■ Вячек Криштофович-молодший (журналіст, у минулому головний редактор музичного журналу Nota)

КОНТРАПУНКТ

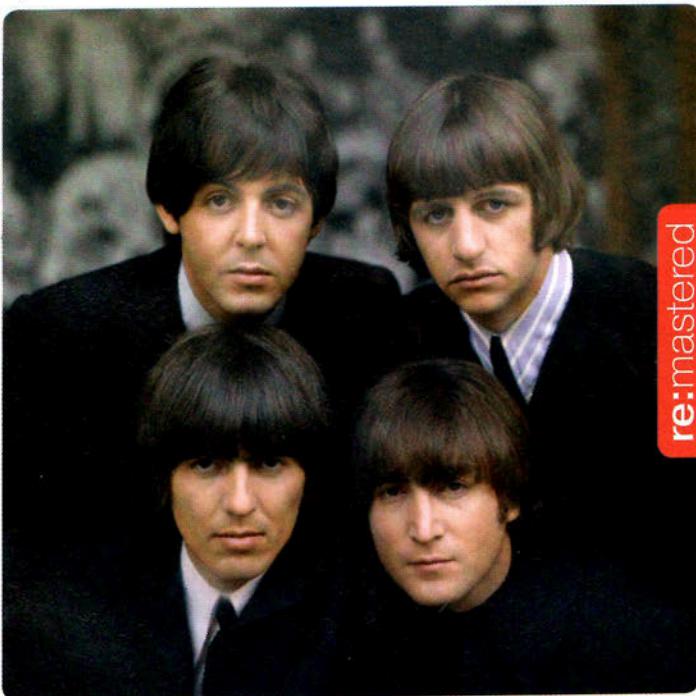
номер один

музика яку не транслюють мас-медіа

Тиждень

співавтором цієї публікації

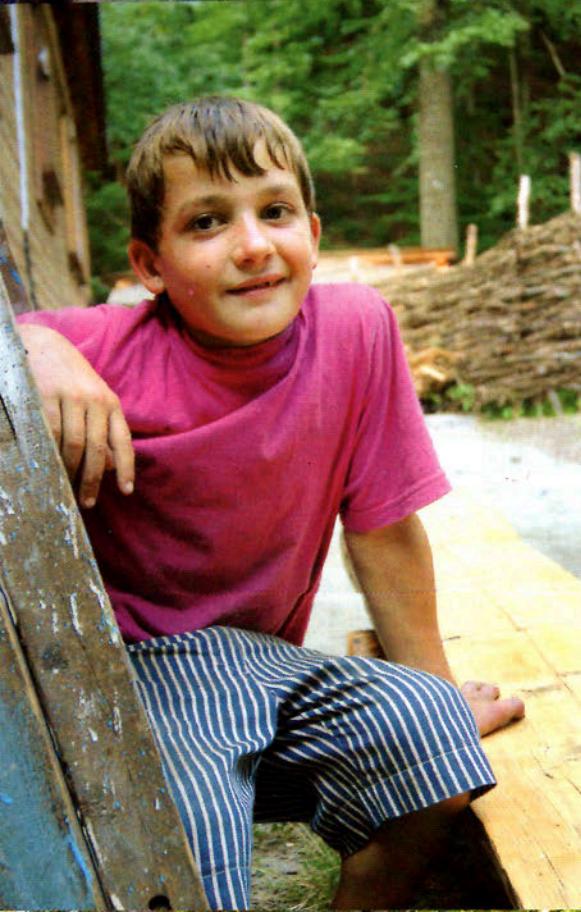
Український Тиждень

re:mastered

хулігани thefugs (45 років безладу)
thebeatles: нарешті перевидано. запаковано
1000 концертів у копенгагені
інсайдерське: jazz awards у нью-йорку
мар'янна садовська у пошуках
без богоща котовича

КОРИСНА ПЕКЕЛЬНА КУПІЛЬ

Село Лумшори – водолікувальний курорт ще з австро-угорських часів. Тутешні підприємці пристосовуються до нових умов господарювання, і сюди тягнуться спраглі оздоровлення українці та іноземці.

АВТОР: Дмитро Стаковський ФОТО АВТОРА

Це невеличке село розташоване на краю української географії — на Закарпатті. Але, зважаючи на кількість і громадянство іноземних туристів, що тут тепер бувають, Лумшори — місціна цілком європейська. Тут на всіх вистачає лісу, водоспадів і свіжого гірського повітря.

СТАРОСВІТСЬКЕ ДЖАКУЗІ

Після невеличкого дощу пахне свіжою глицею. Дорога прямує в гори... Колись я тут уже бував, тож іду селом у пошуках славетних лумшорських чанів не навманиння.

Певно, слід пояснити сутність водолікування в Лумшорах, яке тут практикують іще з XVII століття. Ви заходите до дерев'яної колиби, тільки без даху. Посередині, замість шинквасу, стоїть чавунна посудина, наповнена мінералкою. ЇЇ підігривають дровами на відкритому вогні. В чані лежить кілька камінців. Ви залазите всередину (в цьому саморобному джакузі вміщуються інколи ще 4–5 людей), а меткий гуцул, котрий підкладає хмиз під чан, варить вас на повільному полум'ї. Як відчуєте, що кров починає кипіти (хоча насправді воду гріють не більше ніж до +45°C), вискакуйте! За кілька кроків — прохолодний гірський потік. І влітку, і взимку процедура відбувається просто неба.

Усі таким чином оздоровлені згадують казку про Горбоконика, де схоже варили (щоправда, в молоці) головного персонажа, й він виліз із казана краснем і розумником. І майже всі після цієї процедури кажуть, що «пройшли тренування перед пеклом».

Рухаюся вглиб села. Шляховики кладуть асфальт — точніше, латають покриття. При цьому сказати напевно чи дорога асфальтова, чи ґрунтовая, важко. Раніше вона прошивала село наскрізь повз турбазу «Полонина» й прямувала вище, вгору. Піднімалась уздовж річки Турічка з її численними водоспадами до невеличкого гірського озерця й перетворювалася на туристичну стежку десь на полонині Руна.

А нині? Ось раптом на дорозі виростає шлагбаум. Невже я десь поворот пропустив? За огорожею — будка охорони. Питаю в дядька: «Мішу знаєте? Як до нього проїхати?» Гуцул відкриває проїзд: «Як не знаю... Йде прямо, на розвилці — праворуч».

Виявляється, шлагбаум вирішило поставити на дорозі загального користування керівництво туристичної бази як такий собі психологічний захист: «щоб чужі не вешталися». Хто не знає секрету — хай розвертається або ж платить за стоянку й далі йде пішки...

Міша — так по-тутешньому називають Михайла Ворожильника. А ще тут є Володя, або Володимир Ап'ярі. Обидва — власники лумшорських чанів. Конкуренти й закляті сусіди.

МОКРА САГА

«Колись, за радянських часів, обидва бізнесмени працювали на базі «Полонина», — розповідає мені місцеву сагу мешканка Лумшор пані Марія. Непогано їм велося на потужному туристичному підприємстві з розвиненою інфраструктурою. Обидва були інструкторами з туризму, екскурсоводами. Народ із усього СРСР мріяв пройтися туристичними стежками Перечинщини. Міша водив горами відпочивальників, а згодом став барменом. У часи горбачовського «сухого закону» це було особливо вигідно, хоча й доволі небезпечно. Володя, крім туризму, захоплювався фотографією, розносив туристам недешеві тоді кольорові знімки на згадку про перебування в Карпатах — як додатковий сервіс. Так і осіли обидва в Лумшорах, хоча й не місцеві.

Міша в 1990-ті роки набрався до свіду підприємця, а вже в новому тисячолітті розбудував «Колибу» — так зараз звється чималий рестораний комплекс, зведений на місці радянської турбазівської колиби. Володя мешкає через потік, за мостом — у будиночку, де раніше розташовувалися фотолабораторія й бібліотека. «Отак вони й прихватизували, що зуміли, — каже пані Марія. — Але досі не можуть остаточно ні землю поділити, ні мінералку».

Як нагадування про чималий запас лікувальної води біля річки стиричить нова бурова вежа.

МІНЕРАЛКА З ПІДГРІВОМ

«Ta то для Міші буримо, — каже Толян, мешканець Мукачева. — Ми тутки три місяці вахтовим методом, уже пробурили 150 метрів».

Отже, свердовина з'явилася недарма — Міша виглядає підприємливим бізнесменом. Крім того, що тримає ресторан із вишколеним персоналом, він ще чекає на доставку вже третього чана для водних процедур, відлітого саме під його замовлення. Цього разу — місткістю на десять людей. ■

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

ГРАФСЬКІ ВИТРЕБЕНЬКИ

Перші відомості про використання мінеральних вод у лікувальних закладах на Закарпатті належать до XVI–XVII ст. Ішлося про примітивні водолікарні – «купальні» в ямах у місцях виходу мінеральної води з-під землі.

1600 року поблизу села Лумшори Перечинського району організували перший лікувальний заклад, який розрісся й у XVIII ст. уже називався «Курортом Лумшори».

У 1755 році власник більшості мінеральних джерел Свалявщини – граф Шенборн направив до Відня мінеральну воду Неліпінського і Суськовського джерел для аналізу. Можновладець мав на меті скласти конкуренцію Марійським Лазням та Карловим Варам, що були вже тоді досить популярними. Він створив так званий Карпатський круг – 16 купальних зон у різних селах сучасного Закарпаття. Бальнеологічні курорти Поляна, Шаян, Заньків та інші працювали за різними технологіями оздоровлення. Лікування ж у Лумшорах і тоді базувалося на підігріванні в чанах

Михайло Ворожильник першим здогадався облаштувати на річці контрастні міні-купальні для кожного казана, щоб із гарячого стрибати в холодне. Він же прагне стати першим у Лумшорах приватним власником свердовини з мінеральною водою. А біля неї ще збирається спорудити й міні-готель.

Розширюватися є куди. Три чани на його обійсті – це, виявляється, не так уже й багато: попит на купання останні кілька років просто шалений. «Тепер ми приймаємо замовлення тільки за повною попередньою оплатою», – задоволено каже бізнесмен. Полікуватися в сірководневій мінеральній купелі приїжджають і зі сходу України, і з сусідніх Словаччини та Угорщини. Купання в гарячій, переважно артезіанській або й річковій воді, стає модним і далі по Закарпаттю: подібні чани вже встановлені й діють у сусідньому селі Кострино, на Свалявщині, та й в обласному Ужгороді с. Дехто практикує фі-

тованні – коли у воду додають відвар лікувальних трав.

КУРОРТНИКИ-СТАРОЖИЛИ

«А ми чан не збираємося ставити, – з московським акцентом промовляє пані Ольга, власниця однієї з лумшорських «зелено-туристичних» садиб. – Мінералку тягнути до нас далеко».

Ольга Фейка колись приїхала в Карпати з Москви відпочити. Тут, на базі, познайомилася з майбутнім чоловіком і лишилася. Мешканців у неї зараз небагато – відбила криза. Однак роботи по садибі, де з чоловіком живе й працює, чимало: «А ще дров на зиму треба знаєте скільки? Шість вантажівок по 600 гривень машина, от і порахуйте. Газ, упевнена, сюди ніколи не підведуть». А туристи приїжджають і з взимку, й умови за свої гроші хочуть отримати пристойні.

Подружжя також має квартиру в Ужгороді. Але їм подобається в Лум-

шорах. Це лише за 45 кілометрів від обласного центру. Та й не тільки їм: землі в селі вільної вже не знайдеш. Ось тут, показує пані Ольга, якийсь митник будеться, там далі — податківець: «А он наші сусіди — лумшорські дачники-першопрохідці». Колись у 1980-х непоказну хатинку ті люди придбали за 500 радянських рублів.

ВРЯТОВАНИЙ АНТИКВАРІАТ

Чанів у Лумшорах я нарахував із півдюжини. З'явилося на старовинному курорті й кілька «зелених» садіб, досі працюють дві радянські туристичні бази, де готові прийняти поціновувачів гарячих купань.

Розмовляю з іншим бізнесменом — Володимиром Аг'ярі. Він обурюється діями конкурента Міші, який почав самовільно бурити свердловину і, мовляв, цим порушив природні водяні пласти. Поруч місцеві теслі лагодять паркан.

«Йой, та й файній нись бов динь! Рано іще семої не було, ай ми з Іванком пущили на вокзал, — чути розповідь одного з будівельників. — Потім удвіз мене Іванко у варош, зустрілисъме нашого цімбора Хруста і мало посиділи у кафе. Так там файно боло!»

Повз мене раз по раз пробігає хлопчика, носить якісні цурки. «Ти чий будеш?» Малий киває головою в бік гуцула, який щойно виголосив монолог про кафе. «Ненько твій?» — «А то!»

Одинадцятирічний Дімка — бала-кучий і роботягий хлопчина. Щодня з батьком їздить із сусіднього села в Лумшори працювати. Йому подобається в такий спосіб проводити канікули. Піднімається о сьомій та й їде маршруткою сюди — подає дрова, аби підтримувати вогонь під чаном. Балачка в нього значно зрозуміліша, ніж у батька.

«А в чані купався?» — «Що? Джекі Чан?» — хлоп'яга стає в позу каратаста, але, побачивши свого працівця Володю, хутко хапається за хмиз.

«Після армії в мене боліла шия, мутили поліартрит, виразка, — розповідає **Тижню** пан Аг'ярі. — Тут через день приймав сірководневі ванни й практично вилікувався. Пив водичку — й виразка затяглася. Тож коли вода мені допомогла, у 1980-х влаштувався працювати на тутешню турбазу. Тепер я — месний абориген. Ходжу в гори з сином, друзями. Й обов'язково після кожного походу — в купіль».

Це не складно: в пана Володимира мінералка просто на подвір'ї б'є з-під землі. А біля джерела — традиційний лумшорський чан. Особливий, виготовлений у XVII сторіччі. Його історію вислуховую як детектив.

У період пізнього СРСР чавунну сіність, за різними версіями, чи то забули неподалік мінерального джерела, чи викинули як непотріб. Пан Володимир: «Валявся перекинутий під деревом оно там, а я встановив його, щоб можна було користуватися всім, хто любить «поваритися» за старовинною технологією. Ходила до чана одна бабця, не лінувалася збирати дрова в лісі, от вона собі купалася. А так із села мало хто приходив. Бо у ваннах на турбазі скупатись завжди було простіше — заплатив 40 копійок, повернув кран із гарячою мінеральною водою, та й кайфуй».

Настали нові часи — початок 1990-х. «Турбаза розпалася, — веде далі бізнесмен. — Поки я лазив по Карпатах, був відсутній близько місяця, цей чан хтось потягнув — уже на металобрухт. Тоді, власне, все пупили — й кочегарку, й труби... Але вдалося врятувати — викупив оцей антикваріат у якоїсь фірми, де він лежав і очікував відправки на металургійне підприємство. Тоді я його на старе місце встановив і міцно зацементував, щоб крадії й трактором не витягли. До речі, мені вже кілька людей казали, що такий саний чан бачили у Віденському музеї».

Ось так відновилася в Лумшорах епопея старовинного купання в гарячій мінеральній воді. ■

Перше українське пиво

з 1715 року

АЗОВЛЕНД

Бердянськ орієнтований на сімейний відпочинок: тут недорогий сервіс та різноманітні пляжі, зокрема й облаштовані для дошкільнят

АВТОР: Ігор Петренко

ФОТО: Українформ

Поніжиться в солоних хвилях хочеться попри все: кризу, дорожнечу, розгул грипу A(H1N1) у світі... Можливо, якраз варто згадати про найбюджетніше та найтепліше серед наших морів — Азовське?

У Бердянську нема іноземних військових кораблів, як у Севастополі, чи навіть туристичних лайнерів, як у Ялті. Майже відсутні й вибагливі інтуристи. Тут тепло море, недорогий вітчизняний сервіс (української, ясна річ, якості) — тобто це питомо внутрішній наш курорт, який у всі часи сприймався як альтернатива дорогим Ялтам

і, тим більше, закордонним Канарам чи Хургадам.

ПЛЮС ДИТЯЧЕ ЛІЖКО-МІСЦЕ

«Марино, дивися — тут не Ленін, а якась тъотя!» — чути вигук із натовпу біля щойно прибулого київського по-тяті. Суперзірка Бердянська, його уродженка — легендарна льотчиця сталінських часів Поліна Осипенко — зустрічає приїжджих на привокзальній площі в шерензі з квартирною агентурою, що активно шукає винаймачів.

«У мене дешево, всі зручності, й пляж поруч!» — перепиняє жінка сім'ю з двома дітьми. «Та ми на базу», — відмахується татусь.

Таблички з пропозиціями висять майже на кожному будинку й пансіонаті. Не диво побачити в місті «Запорожця» або «Жигуля», що їздить із са- моробною реклами на даху «Здам під

ключ житло поруч із морем». Є з чого вибирати: санаторії, готелі, приватний сектор... І всюди роблять знижку до 50% на додаткові місця для дітей.

«Та це ж дитячий Белібер-дянськ!» — неодноразово чув стереотипні уявлення про цей азовський курорт. Справді, в міській смузі переважають пляжі, розраховані на малечу. Навіть є «жабенятники», де вовтуються в піску й воді дошкільнятта та однорічна дітлашня. Є й лагуни з лікувальною грязюкою.

Утім, якщо комусь подобається море бурхливе, з пустельними дикими пляжами — знайдеться тут і таке. Треба лише хвилин із двадцятью проїхати з центру міста піщаною косою, що кривою шаблею врізується в Бердянську затоку на кілька кілометрів. Уздовж коси вишикувані турбази, санаторії, готелі, а в кінці її розкинулося

невеличке селище. Доїжджати сюди з Бердянська нескладно: автобуси, маршрутки, таксі — транспорту не бракує. І тоді з боку відкритого моря неважко відшукати місця, де вода чиста й прохолодна та вкрай мало пляжників. Однак і там походжають піском у пошуках заробітку носій чебуреків, вареної кукурудзи, пахлави, креветок і особливо в'ялених бичків, які є тутешньою фішкою.

МАЛЬВИ ПІД ОЛИВАМИ

Я сідаю в оглядове колесо, що наприкінці набережної імені Горького. Воно, мабуть, теж іще радянське, «гірко»-скупо змащене — тож рипить, але потроху піднімає вгору над дахами, над морем, над натовпом.

Роздивляється Бердянськ із висоти польоту чайки. Місто дворівневе: є гора, тобто колишній берег моря, що тисячоліття тому був крутим і високим, і нижній центр. Багатоповерхові будинки тут розташувалися впереміж із приватною одноповерховою забудовою за незрозуміло яким генпланом.

Скрізь у приватному секторі, а також у дворах панельних багатоповерхівок насаджено багато мальв і чорнобривців. Коли попервах заходиш із набережної у двори, можна навіть здивуватися: невже приїхав на курортний південь? Бо ростуть тут звичайні собі клени та каштани, й не видно на вулицях і в палісадниках інженерних дерев та магнолій, як в Алупці чи Одесі, пальм або платанів. Єдина прикмета місцевої флори, що відріз-

няє її від «континентальної» загальноукраїнської — кущі лоху сріблястого, його ще називають азовською оливовою, що зростає у Бердянську всюди.

ДЕЩО ПРО ТУБІЛЬЦІВ

Мешканці Бердянська, як і всі приморські жителі, чудово розуміють, що приїжджі — це їхній заробіток, тож ставляться до відпочивальників із підвищеним етикетом.

Мої сусіди по пансіонату, полтавці Тарас і Марина Сергіенки, розповідають історію, як кілька днів іздили по всьому місту з надутим плавальним матрацом. Така вже конструкція в нього: ускладнена, з безліччю окремих відсіків, щоб захистити сміливого матрацоплавця від раптових проколів гіпотетичної риби-мечи. Тож потрібно довго й ретельно надувати кожен відсік, але й здувати такий матрац — теж замучиться. В повнісінькому й тісному міському автобусі ПАЗ, до якого сідало підружжя, ідучи на дальнюю косу, матрац дбайливо йшов по руках, його укладали на вільне місце, іноді — поруч із водієм, і той, перемикаючи передачі, тицяє кулаком у гумову м'якоть. Матрац спокійно й без спротиву, як таку собі нормальну особисту річ, сприймали в продуктових магазинах... І навіть у краєзнавчому музеї, куди Марина одного разу затягla Тараса, хоч він і опирається, тримаючи матрац під пахвою, а в руці — пляшку з пивом.

У музеї, до речі, є меморіальний куточек, присвячений ще живій і неархівній людині — акторці київського

театру ім. Лесі Українки Тетяні Назаровій. Виявляється, вона родом звідси.

Мій подив викликав й те, що за СРСР предметом гордоців бердянців вважався інший земляк, відомий придворний маляр Кремля Ісаак Бродський, автор канонічних портретів Леніна, Сталіна, Кагановича тощо. Та проходить слава земна — комуністичний офіціоз зблід. Художній музей Бердянська, в якому є чудові роботи А. Куйнджі, І. Айвазовського, К. Коровіна, Б. Кустодієва, однак, і досі носить ім'я Ісака-ленінописця.

Щодо популярних акторів, режисерів, телеведучих, то найбільше їх спостерігається на Азовському узбережжі наприкінці серпня, коли міжнародний кіно-telefestиваль «Бригантина» перетворює Бердянськ на маленькі Канни. Хоча й інших імпрез тут не бракує — естрадних, рок-н-рольних, дитячих.

РИБА, ПИВО І ВОДА

Але й фестивалить місто без ексцесів, навіть на традиційному конкурсі пива. «Тут ніхто не репетує поночі попід вінками під шансон, як у одеських кабаках!» — приемно здивована мама Ганнусі з Алчевська.

Людей у цій неформальний столиці Азовського узбережжя, звичайно, чимало, як на будь-якому курорті. За літо тут відпочиває близько півмільйона людей. Не балувані київські брокери чи дилери, не російський «офісний планктон», а сімейні запорізькі металурги, статечні донецькі й луганські шах-

РЕЗЕРВУАРИ КУРОРТУ. Отже: численні штучні гірки «Мису Доброї надії» або ж справжня азовська бухта?

тари... Їх на пляжі можна впізнати за татуюванням явно некримінального змісту: в того — виколотий на спині тетрікон, у іншого — гасло «Даеш крайні вутілля!»

«Мені подобається, що тут усюди пиво й риба», — виголосив Тарас Сергієнко афоризм, який, попри його очевидність, варто прокоментувати. Кав'ярні й фаст-фуди — не надто дорогі, багато з них орієнтовані на національні українські смаки, й там таки не крутять шансон, як деінде біля теплих морів. Натомість справді багато риби. Її недорого пропонують на кожному кроці, в кафе чи їdalnі, на будь-який смак: смажену, копчену, надто

в'ялену. Бичків — тьма. До цієї риби в місцевих пістетах: мерія навіть установила бронзовий пам'ятник «Бичкові-годувальнику».

З пивом теж давно нема проблем

Тут відпочивають не київські брокери чи дилери, а сімейні запорізькі металурги, донецькі й луганські шахтарі... Їх на пляжі можна впізнати за татуюванням

(мирно сусідять київські й донецькі гаунки), але от із водою — сутужно. Зрозуміло, не з морською — з гарячою в кранах. З'являється вона в міських квартирах і пансіонатах ледь тепленка, та й то — раз або двічі на день. А морську сіль треба таки змивати. Втім, якщо господарі вашого міні-готелю чи квартири поставили індивідуальний бойлер — вважайте, фарт. Хоча, звісно, за це з вас візьмуть гроши як за додаткову (!) послугу. Але ж поживеш трохи без такої природної зручності, й зрозумієш, чому в Бердянську стойть ще один жартівливий монумент — Сантехнікові Міші.

З ВИГЛЯДОМ НА ПОРТ

Удень я пляжився поряд із будиночком рятувальної служби, над яким постійно кружляє зграя голубів — рятувальники тримають під заростями лоху синій будиночок-голубник. А ввечері взяв за звичку прогулюватися центральною набережною Горького.

За 100 кроків він моря шикуються акуратні хрушовки, облицьовані світлою кахляною плиткою. Вздовж них дефілюють чебурашки, телепузики,

івасики-телесики, вінні-пухи та інші артисти тюгівського штабу, котрі шукають шлях через серця дітей до гаманців їхніх батьків. На тлі моря круться й миготять численні дитячі

атракціони й каруселі, бігають прокатні поні й велорикші.

«Набережна, помоєму, довша, ніж у Феодосії або Євпаторії», — ділиться спостереженням якесь довідчена курортниця.

«Та майже як ялтинська!», — підтакує її подруга. Справді, бердянський променад уздовж моря можна зістати з найкращими зразками вітчизняного, так би мовити, курортно-прогулянкового жанру. Хоч вигляд трохи псує морський порт чаплями своїх кранів. Він відвантажує валютний експорт: металовироби комбінатів Запоріжжя й Донецька. Однак мені здалося, що навіть порт не надто заважає загартованим українським відпочивальникам. Морська індустрія має й очевидні переваги: Бердянською затокою бігають прогулянкові кораблики й навіть морський трамвайчик, що регулярно ходить із центру міста на косу. Охочих також катять на яхтах, катерах, водних скутерах.

Один із найневідпорніших аргументів Бердянська — аквапарк «Мис доброї надії». Його розташували доволі вдало — якраз там, де починається коса. Дітлашня звідти не хоче вилазити годинами, температура води дозволяє бовтатися досхочу, хоч увесь день поспіль. Море поруч, але гірки й атракціони з дозованим екстремом, мабуть, цікавіші. ■

ВАРТО ПОБАЧИТИ

Азовське море — тепле, неглибоке. Воно забезпечує чудові краєвиди, цілюще повітря, пляжі, таласотерапію, прогулянки на яхті, а також багато свіжої риби, особливо бичків.

Бердянська коса має завширшки метрів сто-двесті й кривою шаблею врізується в Бердянську затоку на кілька кілометрів. На косу ходять із центру міста автобуси й маршрутки, а з набережної — морський трамвай.

Аквапарк «Мис доброї надії — найбільший у країні, площею 50 тис. м². Тут улітку працює 31 атракціон. Зранку черги, по обіді знишки.

Музей Шмідта — присвячений не лейтенанту-революціонеру, а його батькові, капітану 1-го рангу Петру Шмідту, що в XVIII ст. очолював Бердянський порт.

ЯК ДІСТАСІЯ

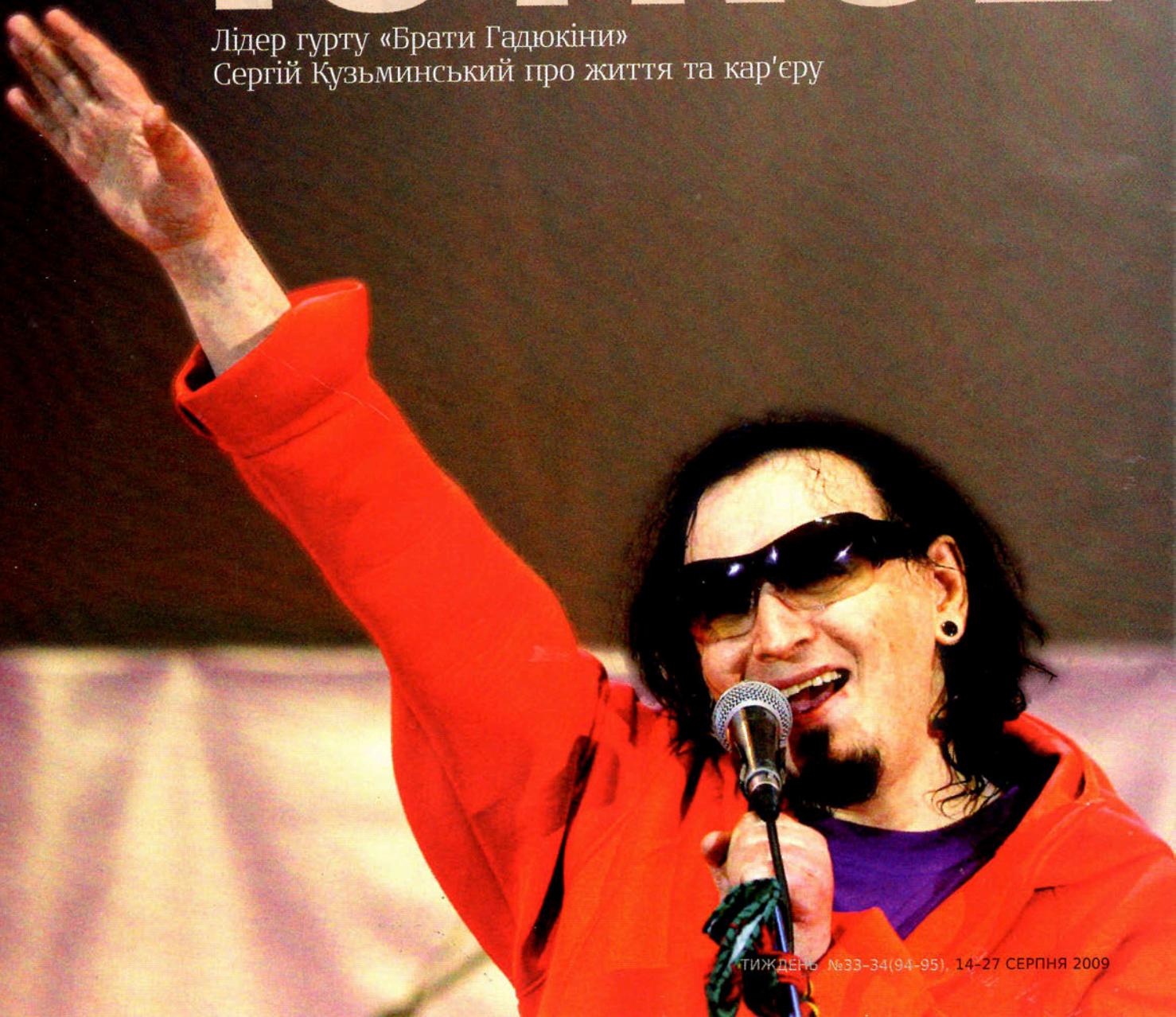
По парних числах із Києва до Бердянська є прямий потяг, ціна квитка в купе 140 грн, плацкарта — 94 грн. Із Запоріжжя, Мелітополя, Маріуполя, Донецька йдуть численні автобуси, поруч із містом проходить міжнародна автомагістраль Рені — Одеса — Ростов-на-Дону й кілька регіональних доріг. Віднедавна поновив роботу й аеропорт, але поки що він приймає лише чартерні або ж приватні літаки та гвинтокрили.

POK

ВСЬО^О ЧОТКО^Л БУ^В

Лідер гурту «Брати Гадюкіни»

Сергій Кузьминський про життя та кар'єру

СПІЛКУВАВСЯ Олександр Павлов

Наша зустріч із Сергієм «Кузею» Кузьминським відбулася в його московській квартирі у березні 2008 року. До Білокам'яній наприкінці 1990-х музиканта привело кохання до дівчини Насті, яка тоді навчалася в Москві. До того ж модним ді-джеєм у російській столиці платили більше, ніж у Києві, а Кузя вже тоді вправно грав гоа-транс. І досить швидко став резидентом найуспішнішого на той час промогурту Good Food-Sun Trance, що спеціалізувалася на пси-трансі.

Плодом особистих пошукув у цьому напрямі електронної музики стали чотири альбоми (Melange Ceremony, Redo From Start, Extremely Rich, Gutsul Chant), з яких на сьогодні видано лише один експериментальний диск із його кавер-версіями на композиції «Перкалабі» — івано-франківський гурт він циро любив і запросив на розігрів концерту «Братів Гадюкіних» взимку 2006-го.

Це інтерв'ю абсолютно відрізнялося від звичайних робочих рандеву. Спочатку ми випили по сто, потім переглянули нещодавно скачаний з інтернету фільм Еміра Кустуріци, потім знову випили, Кузя увімкнув музику. І почалася розмова, що швидко перетворилася на низку споминів артиста про творчість, друзів, власні проблеми, пригоди й казуси — про все, з чого складалося його життя.

«ДІ-ДЖЕЄСМ БУВ ЗАВЖДИ...»

У. Т.: Сергію, чим особливі твої нові альбоми?

— У певний момент я усамітнився в келії. Пережив дуже важкий період, пов'язаний з наркотичною залежністю, здолав її, але проблеми зі спілкуванням залишилися. Переходячи з одного стану в інший, я загубив контакт із людьми. І поки відновлював цей контакт, вирішив не гаяти часу й захопився комп'ютерними технологіями в музиці. Вже записані альбоми — результат п'ятирічних пильнувань перед монітором.

У. Т.: У який момент ти вирішив зайнятися електронною музикою?

— У 1995 році з «Братами Гадюкіними» приїхав до Києва пограти у клубах — навіть не заради грошей, а про-

сто потусити. Але вдалося домовитися лише про один концерт в одному клубі. Прийшло близько 20 глядачів. А потім було рейт-паті, що зібрало понад 400 осіб. Тоді я і зрозумів, що настали нові часи.

У. Т.: Складно було перекваліфіковуватися з інструменталіста на ді-джея?

— Ще у 1980-х я грав на львівських дискотеках. На будь-якій п'янці-гулянці, де була хоч якесь апаратура, крутив музику. Завжди тягав у сумці або наплічнику бобіни, вініл, касети. Тепер у мене в кожній кишені по i-pod'у.

У. Т.: Твій «бекграунд» в електронній музиці?

— Все, хоч як дивно, почалося з Чеслава Немана. У восьмому класі я випадково потрапив на його концерт. А ще в мене був друг із паралельного класу, який захоплювався електронікою. Кімнати, де він мешкав, була нутрощами синтезатора — його він збирав і вдосконалював кілька років, а клавіатуру слугувало розіbrane піаніно. Потім я почав слухати Pink Floyd, Tangerine Dream тощо. Трохи пізніше у мене з'явився власний синтезатор Minimoog. Я намагався навіть щось записувати на чотириканальній магнітофон «Ростов». Зараз, звісно, все це смішно. Шкодую лише про те, що пізно дірвався до комп'ютера. Потрібно було зробити це років на десять раніше. Думаю, якби Джимі Гендрікс жив сьогодні, то він напевно грав би на комп'ютері.

«НА ПОЧАТКУ 1993-ГО ГОТУВАВСЯ ДО СМЕРТІ»

У. Т.: Чому ж, ще у 1980-х захоплюючись електронними експериментами, ти не став розвиватися в цьому напрямку, а заснував рок-н-рольних «Братів Гадюкіних»?

— Усе просто: 1986 року я вийшов із зони, відмотавши «троячку» під Харковом за незаконне виготовлення наркотиків. Поки я «чалився», сталася перебудова, дозволили створювати рок-клуби. На зоні я читав про все це в газетах. Ну, думаю, піпець! У Львові є рок-клуб! Такого просто бути не може! Нарешті хлопці відв'яжуться і піде рок-н-рол. І ось, приїхавши до Львова, що я бачу? Якісі долби співають пісні на слова Кобзаря. Кажу: «Хлопаки! Це

зрозуміло! Але де ж рок-н-рол? Усе, тепер же можна! Давайте скаженіти-мемо хоча б років п'ять».

У. Т.: Кілька слів про утворення гурту...

— Львів — місто невелике, а лабухів у ньому завжди було багато. З кимось я грав на весілях і в шинках, з кимось блузував ночами. Збиралися спонтанно. Швидше від байдукування. А тут рок-фестиваль якийсь локальний — вирішили прикольнутися. Я написав 11 пісень, зокрема «Наркомани на городі» та «Ой, лихо!». По суті, весь перший альбом. Це була просто пародія на наявний тоді рок-рух. Записали касету прямо на репетиції, а через місяць її вже продавали на всіх базарах. Сталася якесь незрозуміла фігня. А я тоді стирчав: їздив по селах, різав мак, у мене стріляли з дробовиків... Зранку мав вирішити одне дуже важливе питання, а все інше вже відбувалося само собою: з'явилися якісь люди, які впорядкували наш шоу-бізнес, і машина запрацювала.

Зіскочити з голки допомогла одна сім'я з Бельгії, яка сама пережила процес позбавлення наркозалежності. Восени 1993 року я конкретно готовувався до смерті: моя доза складалася з чотирьох грамів героїну на день, що дуже серйозно для моего немічного тіла. Шість грамів на день — це межа для людського організму. Я весь був у виразках, абсцесах, відмовляли внутрішні органи. Розраховував: доживу до Нового року, а там — як буде. Єдина втіха: хоч щось після себе залишив, застівав дві-три хороші пісні. Мої рятівники запарилися, доки робили мені запрошення та візу, згодом заплатили гроші й відвезли до себе. У Бельгії я подружився з дуже цікавими людьми — шістдесятирічними бабусями, які давали в жилу на концертах Джимі Гендрікс під час Вудстоку. До того моменту вони вже років 15 як зіскочили з голки й організували групу, в якій вчать розуму таких бовдуров, як я. Гуртом ім вдалося перевантажити Windows у моїй голові.

«ВВАЖАВ, що ПУГАЧОВА — ЦЕ МОС' П'ЯНЕ МАРЕННЯ»

У. Т.: Коли ти повернувся з Бельгії, «Брати...» видали альбом «Було не любити», на обкладинці якого красувалася дівчина топлес, в українському вінку на голові, а риси її обличчя нагадували Ніну Хаген...

ФОТО: ЕВГЕН КОТЕНКО

— Це взагалі була якесь сільська натура. Тій тъолці було 17 років, вінок її допасували, а світлину зробив львівський фотомитець Жук, який спеціалізувався на оголеній жіночій натурі. Цей знімок я побачив у свого знайомого львівського художника Ореста Макоти, який, власне, й домальовував вінок. Запитую в нього: «Оreste, можна поюзати цю фотку?» І він нам її подарував. Пам'ятаю, після виходу альбому, років через три-чотири, до мене приходили якісь виклики до суду, бо Жук подав позов за використання його роботи. А мені було пофіг. Її дав мені Макота, мій кентюха. А Жука я просто знов.

У. Т.: «Гадюкіни» були єдиним відомим поза межами республіки українським рок-гуртом, що мав всесоюзну популярність. Зокрема, це сталося завдяки вашій співпраці з театром Алли Пугачової. Як прімадонна вас помітила?

— Влітку 1989 року Алла Борисовна приїхала з концертами до Львова — вона ніколи не жила в готелях, її знімали садиби. Тоді її поселили на вулиці Гвардійській — був такий жирний генеральський район у Львові. Вона тоді начебто

Шкодую, що пізно дорвався до комп'ютера. Потрібно було зробити це років на десять раніше

нудьгувало-депресувала... І хтось із її оточення купив їй нашу касету: «Типа, послушай, какой прикол, хохлы поют «гоп-стоп, Канада», гы-гы-гы!». Як усіх москалів, її приколола українська мова, і Пугачова наказала нас знайти. Знайшли, що-правда, не мене, а барабанщика Мишка і нашу директрису. Вони підписали якісь папери. Коли мені про це розповіли, я похихотів і подумав: «Ага, звичайно...» Але на початку грудня ми таки поїхали до Москви. Відіграли в солянці 20 концертів. Один раз навіть Міхail Горбачов приїжджав. А ми йому пісні бандерівські: «В нашім ріднім сересері — раз-два-три холера!» Було смішно. Ще років п'ять до цього за таке відвозили до Сибіру. Алла Борисовна, до речі, дуже хороша тітка.

У. Т.: Приблизно в той самий час з'явився ваш перший відеокліп «Наркомани на городі»...

— Його зняв уже колишній генеральний директор Кіностудії імені Довженка Віктор Приходько — той кліп був мало не його студентською ди-

пломною роботою. Працювали в Музей під відкритим небом «Пирогове». Ми там носилися з якими-сь палицями. Мені це все дуже не подобалося: метушня, зйомка, не можна курити. Та нарешті все зробили, і я повернувшись до Львова. І раптом телефонує Приходько: «Завтра об 11.00 у тебе літак, мені потрібні крупні плани». А на сьому вечора я замовив закритий зал у ресторані «Фестивальний» і покликав усіх своїх львівських друзів відзначити завершення чергових гастролей. І ми відірвалися... Повертаючись додому, відчув, що дуже втомився, і дорогою вирішив сісти на якісь ґанок. Але коли сідав, втратив центр тяжіння і лівою щокою проїхав по асфальту. Вранці мене будить мама: «У тебе літак». Дивиться на мене, і я бачу, що в неї округлилися очі. Дивлюся в дзеркало: на одній щоці вже кірка, а на підборідді зідрана шкіра. Ну, думаю: «Що ж робити? Поїду». Гадав, що Приходько кричачиме, а він поглянув на мене і каже: «А нічого...» І бачу, що в нього вже спалахнула чергова творча ідея...

У. Т.: А що ще цікавого або смішного траплялося під час зйомок?

— Було на РТР у Москві. Там, пам'ятаю, зустрів якихось кентів із музичною редакцією, старих хіпанів, знайомих ще з початку 1980-х (у мене був період, коли я конкретно хіпував, носив довге волосся і їздив автостопом по сейшнах). Ми обнялися, випили горілочки, а потім вони кажуть: «Пішли курнемо!» І ми пішли в якісь підвали, наче в комп'ютерному DOOM'і перших версій. Ідеш-ідеш, суцільна сірість, а потім бац — усе розмальовано яскравими кольорами. Коротше, ми накурилися вщент, я пішов відлити в цих підвалах і заблукав. А потім години дві обкурений шукав вихід у цій справді величезній мережі комунікацій. Довго блукав і нарешті побачив лампи денного світла, сходинки, білі двері на перший поверх. Відчиняю їх, доходжу до першого кута і ніс до носа стикається з ведучим передачі в «Мирі животних» Дроздовим. Він був у бейсболці, рот до вух, вставні зуби (мабуть, нещодавно вставив), сліпучо-бліда усмішка. А я одночасно переляканій і обкурений кажу йому: «Добрідень!», а він мені: «Здравствуйте!» Ось така зустріч! ■

ПОГЛЯД

Про Кузю...

...який завжди залишався собою

АВТОР: Олександр Євтушенко, музикознавець

Уявіть, як цілий натовп дуже талановитої та співчої української молоді, щойно розпався Союз, потрапляє спочатку до Канади, а потім і до Європи. При цьому до них ставляться, як до справжніх зірок... То як поводитися під час такого от незвичного «експерієнсу»? Я про перше закордонне турне переможців дебютної «Червоної Рути» 1989 року, у складі якого, зрозуміло, були й «Брати Гадюкіни».

Тоді ніхто не уникнув велими курйозних випадків і комічних непорозумінь. Ніхто, крім Сергія «Кузі» Кузьминського, який завжди з легкістю розкремував будь-які незручні ситуації. Річ у тім, що його цілком непідробне почуття гумору, легкої (а іноді й доволі в'їдливої) іронії творили дива і виручали не лише «Гадів», а й усю тусовку загалом. Більшість із рутівської делегації сприймали Кузя як блазня, адже саме він постійно влаштовував часом не дуже безневинні, але завжди близкучі розиграші, сипав приколами й усіляко розважав «зірок», незмінно підймаючи дух у майже безвихідних обставинах.

Один Кузя зінав, що в Канаді ще в 1970-х існувала одна унікальна українська група, котра по-своєму переробляла хіти знаменитих «бітлів» і «роллінгів». А саме: перекладала тексти з англійської на гуцульський діалект, і це справляло колосальний комічний ефект. Як відомий меломан, Кузя по всій Канаді зібрав неабияку колекцію тих дисків, а згодом, повернувшись додому, записав власні композиції «Емігрант сонг» та «Америка», де так само кумедно перемішав мови.

Пізніше, вже знаючи про серйозні проблеми Кузя з наркотою, спілкуючись із ним час від часу, я нерідко помічав, як разюче змінювалися його характер і поведінка. Він міг відчайдушно жартувати, а за мить – власті в незрозумілі меланхолію. Втім, за будь-яких обставин він ніколи не розкривав свою душу до кінця, залишався такою собі «річчю в собі».

Вже пізніше, після курсу лікування в од-

мене ніколи не залишало відчуття, що переді мною такий собі досвідчений аксакал, який цей світ знає та розуміє набагато глибше за інших.

Перша хвиля відгуків на смерть лідера «Братів...» дуже здивувала мене настриливістю апокаліптичних мотивів, мовляв, із відходом гуру нас покидає ціла епоха. На одному з вітчизняних телеканалів нещодавно фронтмен «The Віо» Мирослав

Кувалдін заявив, що разом із Кузьминським почила в бозі вся українська рок-музика. Подібні твердження – лише емоції й нічого понад те. Так самою, як і численні коменти в мережі інтернет, які свідчать про недоречну спробу абсолютизації справді яскравого явища на нашій сцені. Гадаю, Кузя би сміявся з того.

Український рок, який не так давно віднайшов свою ідентичність у музичному просторі власної країни, нині шукає своє законне місце в глобальній системі естетичних координат світу. Наприкінці 1980-х Україна перебувала в стані «весняної відлиги», а «Брати Гадюкіни» стали однією з перших ластівок, які відчули надворі весну. Творчість Кузьминського – приклад внутрішньої свободи, справжній локомотив для інших у боротьбі з живучими комплексами меншовартості, хуторянством і вторинністю. Коли, крім «Братів Гадюкіні», на авансцену вийшли ще й «Кому Вниз», «Воллі Відоплясова», «Плач Єремії», «Мервій Півень», ми, можливо, почали розуміти: ми таки є насправді тими, ким є, і зовсім не треба прикідатися іншими.

Творчість Кузьминського – справжній локомотив у боротьбі з комплексами меншовартості, хуторянством і вторинністю

ній із бельгійських клінік, Кузя якось сказав, що безмежно вдячний своєму рятівникові – дипломатові й музикантові Зенону Ковалю з Бельгії, який допоміг у найскрутніший момент із тим влаштуванням Кузьминського до найкращої клініки в Європі.

Гадаю, в природі є три чинники, які зробили з Кузі того, ким він став. Це – світова рок-музика, львівська карнавальна культура пізньорадянського періоду і, власне, його індивідуальність як така. Хоча до власної ролі фронтмена й лідер-вокаліста культової групи він ніколи не ставився надто серйозно, наче до головної справи життя. Вважав, що «Гаді» мають розвиватися природно й легко і що зі сцени потрібно буде піти так само легко, а головне – вчасно. Ніколи й нічого він не любив робити через силу й до своєї популярності ставився виключно з іронією. Спілкуючись із Кузею,

Перевірка дійством

Завдяки театральним фестивалям-конкурентам серпневий Единбург дивує насиченістю видовищ

АВТОР: Марися Нікітюк

За одну ніч офіціант Доріан Грей перетворюється на модель — постарається закоханий у нього фотограф Безіл і власниця профільної агенції пані Г. (переінакшений лорд Генрі). Герой рекламиватиме бренд «Безсмертний», а потім закохається в юного виконавця ролі Ромео... Це — одна з найгучніших торішніх прем'єр основної програми Единбурзького театрального фестивалю. У своєму «Доріані Греї» зірка контемпорарі балету Метью Борн близько до тексту перевів Вайлдвісський сюжет, наститивши виставу музичними, літературними та кіноалозіями й перенісши дію в нашу поточну гламуром, наче шуба міллю, добу.

Мінімалізм на сцені, несподівані па танцюристів (уїдливі критики зазначали — доволі посередніх), тонкий гумор і залізобетонна режисерська концепція — всі ці прийоми Борн використовував і в ранньому «Лускунчику», і в «Лебединому озері», де всі ролі були делеговані чоловікам, і в адаптованій казці «Едвард Руки-Ножиці». Режисера не хвилює, коли в його інтерпретації класика втрачає автентичні риси, а сам він часто повторює одні й ті ж прийоми — якщо в шотландській столиці ти сподобався професіоналам, а публіка проголосувала за виставу гаманцем, із п'єдесталу тебе вже не скинути.

ПОРЯДОК І АНАРХІЯ

Уже в момент свого народження 1947 року від Міжнародного Единбурзького фестивалю відцепилася

неслухняна галузка — «Фріндж» (*англ. fringe — крайність, вихід за межі*). Перша імпреза, суворо керована директором, який і дотепер дотримується правил і за певним принципом складає програму, зосередилася на класичній музиці, опері, драматичному театрі й хореографії. Незaproшені до офіційної програми колективи ще дебютного року на знак протесту вийшли на вулиці — відтоді «Фріндж» став територією видовищної свободи, яка терпить цирк, буфонаду, травесті-шоу й перформанси.

Нині обидва форуми — взаємодоповнювальні складові культурного ландшафту Західної Європи. Декларуючи ідейну несумісність, вони разом виявляють актуальні мистецькі

Единбурзький театральний фестиваль і його анархічне відгалуження «Фріндж» разом виявляють актуальні мистецькі тренди

тренди. хоча й донині Міжнародний Единбурзький намагається дотримуватися вишуканого меню, а «Фріндж» робить вигляд, що залишається асорті для всіх. Цьогоріч театральна демократія триватиме з 7 до 31 серпня. Її респектабельний антипод — від 14 серпня до 6 вересня.

ТЕАТРАЛЬНИЙ СУПЕРМАРКЕТ

Потрапити на «Фріндж» може будь-хто за трьох умов: він має бути перевонаним у власному таланті, вчасно

зареєструватися на сайті фестивалю й мати достатньо коштів на здійснення подорожі, проживання, перевезення декорацій. Зі свого боку організатори надають майданчики для виступу і, якщо запропонований художній продукт виявиться справді незвичайним, його порекомендують промоутерам із інших країн. Адже

основна функція «Фрінжу» — бути біржею театральних фестивалів, подібно до off-программи Авіньйону.

Книжка-програма «Фрінжу» схожа на наші «Жовті сторінки», де дрібним шрифтом

друнують називу колективу та дату й місце проведення дійств, яких в один день може відбуватися до сотні. Розібратися в цій абракадабрі для непосвяченого — справжня муга. Театрики з усього світу посортувані хіба що за жанрами, і то відносно: дитячі вистави, комедії, танець і фізичний театр, музика, драма, опера та мюзикли.

Більшість театрів, особливо кафе-шантанні компанії та хохмачі в стилі comedy приїздять сюди з оптимістич-

ФОТО: REUTERS

ВІДКРИТТЯ
«ФРІНДЖУ».
Шум і шал
японської групи
ябрабанщиків Tao

«ДОРІАН
ГРЕЙ» МЕТЬЮ
БОРНА. Тут
укладають угоду
не з дияволом,
а з рекламною
агенцією

ною думкою про літній заробіток. Їхні серйозніші колеги намагаються будь-що засвітитися перед фахівцями й отримати схвалальні відгуки, які можуть стати, мінімум, перепусткою до гастрольних графіків поважних продюсерських агенцій.

У процесі створення нових великих імен відчайдушному «Фрінджу» досвіду не позичати. Тут свою популярність завоювала тепер уже легенда нонконформістської драматургії та грубого гіпернатуралістичного «театру-вам-в-обличчя» Сара Кейн. Тут із успіхом виступали петербурзькі інженери-алхіміки з оптичного театру AXE. Тут добре знають театр пантоміми Вячеслава Полуніна й авангардистську трупу Derevo його учня Антона Адасінського (і попри це знайомство, Полунін не приховує, що власні провали раз у раз стають для нього гіркою несподіванкою — передбачити примхи місцевої публіки так само важко, як за народними прикметами визначати погоду в Шотландії).

Найбільше на «Фріндж» рвуться етно-групи, що беруть аудиторію за душу запальним фольком, циркачі, перформансисти та компанії фізичного театру — їм не потрібно долати мовний бар'єр. Вербалний театр представлений менше, але й він є: труднощі перекладу переборюють титрами або короткою оповіддю англійською в програмці. А дехто покладається на класичні сюжети й енергетику акторів. Як, зокрема, в 1990-х це робив очолюваний Віталієм Малаховим київський Театр на Подолі, котрий уперше вибрався до Единбурга з «Бенкетом під час чуми» за Александром Пушкіним; через рік повіз виставу «Яго» за шекспірівським «Отелло» (не можу втриматися, аби не процитувати репліку газети The Guardian: «Одним із найбільших достойнств Театру на Подолі є його актор, який являє собою гібриди Арнольда Шварценеггера та Алана Бейтса» — це про Анатоля Хостікоєва); 1995 року показав «Жарти Чехова», а завершив епопею з шотландськими вояжами «Сном літньої ночі» того ж Шекспіра.

2004-го естафету перехопив Новий театр на Печерську з танцювальним проектом «Закон танго». «В Единбурзі ми провели місяць, — ділиться враженнями актор Ігор Рубашкін, — відіграли 15 спектаклів. На першу виставу прийшли такі охайнені британ-

ські бабусі й дідуся, які були шоковані дикою енергією нашого «Танго». Але вже з другого спектаклю все було добре, дехто навіть думав, що Україна – це такий райончик біля Буенос-Айреса, коли ми танцювали, заробляючи на вулицях».

Фактично нічим закінчилася авантюра створеного студентами Естрадно-циркового училища та учнями Школи бойового гопака Українського пластичного театру NovaRasa, який 2006 року показав виставу «Коли ми були Богами». 2008-го поки невелику історію нашої присутності на «Фрінджа» завершив Коломийський обласний український драматичний театр імені Івана Озаркевича зі скороченою версією своєї давньої вистави «Гуцульський рік».

У ПОЖЕЖНИКИ Б ПІШОВ...

...хай мене научать – якщо не полум'я гасити, то сподобатися новому директорові Единбурзького фестивалю Джонові Мілзу. Мельбурнський фахівець за час свого керівництва вніс до програми суттєві корективи. Ні, офіційна імпреза не стала близчко до народу, але тепер моду диктують режисери й колективи, котрі сповідують синтетичні дійства та вражают несподіваними художніми рішеннями.

Нинішній форум побудований довкола образу людини, позбавленої дому, та ідеї її повернення на батьківщину. Тому в списку запрощених на однакових позиціях розташувалися Бельгійський королівський балет Фландрій з контемпорарі-дійством «Повернення Улісса», витриманим у монохромній гамі й виконуваним під музику 1940–1950-х. І синтез лялькового театру, опери та анімації, представлений екзотичним колективом із Південної Африки Handspring. Останній, розпочавши з дитячих вистав на матері-

«ПОВЕРНЕННЯ УЛІССА НА БАТЬКІВЩИНУ». Міфологічний мандрівник сьогодні страждає на лікарняному ліжку в Іоганнесбурзі

алі фольклору, згодом підкорив європейську сцену. А його засновники – Безіл Джонс і Адріан Кьюлер – за сценографію до вистави War Horse торік здобули найпрестижнішу британську премію Лоуренса Олів'є.

Вони примудрилися зробити макети непарнокопитних на повен зріст із рухомими кінцівками, право завідувати якими було надано акторам, – лондонська публіка шаленіла.

Про ницість людської душі, про жах воєн і відсутність місця, яке можна було би називати домом, мовою трагіфарсу розповість інсценізація філософської повісті Вольтера «Кандід, або Оптимізм» мельбурнського Malthouse Theatre. Гостроти темі додає перенесення сюжету в сучасний контекст – прийом, який ще

трохи, й ризикує стати театральним шаблоном.

З-поміж інших подій, на які нестерпляче чекає фестивальний Единбург, мультимедійний проект «Діаспора» сінгапурського режисера Онг Кент Сена, який уславився органічним поєднанням східних і західних мистецьких традицій, і вільна інтерпретація Гетівського «Фауста» румунського театру Radu Stanca.

Загалом найважливіші імпрези Старого Світу – Единбург, Авіньйон і російський Чеховський фестиваль – демонструють одну спільну тенденцію: тяжіння до найхимерніших сполучень різних видів мистецтв під дахом театрального видовища. Ляльки сусідують із танцівниками, циркові елементи вплітаються в драматичне дійство, спецефекти підсилюють оперу – якими б не були експерименти, вони, передусім, мають вражати візуально. Живий актор здає позиції – позбавлена психологізму марionетка сьогодні більше бентежить уяву, ніж імітація перевіживань людиною на сцені.

Мабуть, діється взнаки втому від популярної в 1990-х «нової драми» з її шокувальними текстами й театрту, який робив «щеплення від жорстокості», цю ж жорстокість виводячи під безжалієве світло софітів. Після сценічних жахіт, насиля й межового оголення – і тіл, і почуттів – увага глядачів переключилася на казку, в якому б вигляді її не подавали.

Цирк, шоу, сентиментальні історії у фееричному антуражі користуються найбільшим попитом, тому, наприклад, французький лялькар Філіпп Жанті навряд чи залишиться найближчим часом без роботи, навіть тягаючи за собою по всьому світу 9 тонн декорацій – як 9 тонн із зовсім іншого світу, чистішого за той, що створили ми з вами. ■■■

Перебуваючи за кордоном, можна зв'язатися з Вітчизною, не витрачаючи великих коштів на міжнародні дзвінки.

Компанія «TravelSiM Україна» пропонує туристам здешевлення роумінгу. ТревелСіМка працює в 167 країнах світу і в 62 з них передбачає безплатні входні дзвінки. У 106 країнах світу вихідні дзвінки в межах \$0,39 – 1,00. Вартість вихідних дзвінків з Великої Британії – \$0,59/хв, входні дзвінки безплатні. Мінімальний стартовий пакет «Проба» з \$5 на балансі коштує \$14, «Еліт» зі \$100 на рахунку – \$109, при цьому цей старт-пакет безплатно доставлять у будь-яку точку України, а також запропонують обрати гарний номер. Послуга TravelSiM має багато переваг: безплатні входні в багатьох країнах, відсутність абонплати і плати за з'єднання, єдиний цілодобовий тариф для будь-якої країни. Абоненти також можуть заробляти бонусні мілі за кожну хвилину розмов, для чого потрібно зареєструватися і стати учасником програм лояльності авіакомпаній: «Панорама клуб» від МАУ або «Меридіан» від «АероСвіту».

ДІЗАЙН
ОБРАЗОВАНИХ
СТАВЛЕНЬ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

Тиждень
український

www.ut.net.ua

ЛЬВІВ
28/08 - 6/09 2009

ТИЖДЕНЬ

WWW.DZYGA.COM

ОРГАНІЗATORI

Центр міської історії
Центрально-Східної
Європи

ГО «Вірменська 35»

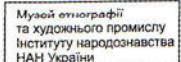
СПІВОРГАНІЗATORI

Представництво
Європейської Комісії в Україні

Арт-центр підприємства
ЯГАЛЕРЕЯ

фундація transkultura

галерея сучасного
мистецтва «ЛЕНИН»

swiss arts council
prchelvetia

ЗА ПІДТРИМКИ

RADIO 4U

РАДІО ЛЬВІВСЬКА
ХВІЛЯ 100,8 МГц

місто Медіа
РЕКЛАМНЕ АГЕНТСТВО

ПАНОРАМА РИНКУ

еко 89,7 FM
ХІТЛІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

ІНФОРМАТОР

Lviv Today

ЛІВІВСЬКА **газета**

Нерухомість
<http://nerukhomost.lviv.ua>

Погляд

ПРОФІЛЬ

КІНО

На районі

28 років вимушеного сусіства поряд із позаземними іс-tотами привели до соціальної напруженості в Йоганнесбурзі, неподалік якого розташувався «дев'ятий округ» — кількамільйонна резервація прибульців. Для землян креветкоподібні створіння виявилися валізою без ручки, оскільки не сприяли ні технічному, ні науковому прориву. Єдина пристрасть прибульців — котячі консерви, які ім продавали місцеві криміналіні угруповання в обмін на космічну зброю. Злагодивши, що непрохані гості залишаться в ПАР надовго, бо в «тарілці» вигнанців з власної планети за-кінчилося паливо, люди передали контроль над районом №

9 приватній структурі. Функціонери компанії розпо-чали переселяти інопланетян до концентраційного табору, паралельно експериментуючи з позазем-ними зразками ДНК.

Таку альтернативну реальність сконструював у стрічці «Дев'ятий округ» молодий режисер Ніл Бломкамп, отримавши продюсерську підтримку Пітера Джексона. Основою фільму стала низькобюджетна короткометражка Бломкампа «Вижити в Йоганнесбурзі», яка перетворилася в широкому форматі на експериментальну суміш із різних жанрових засобів. «У фільмі переплітаються драматичні сцени, псевдо-документальні відеоматеріали та реальні сюжети но-вин, надані південноафриканською телевізійною корпорацією», — розповідає режисер. Зйомки відбу-валися взимку, оскільки автор картини прагнув за-барвiti рідне місто в апокаліптичні кольори безвиході та насильства. Дійсність «Дев'ятого округу» настільки депре-сивна, що симпатії глядача завжди лишаються на боці брид-ких хітинових прибульців. Додивитися стрічку до кінця з розплющеними очима не кожному під силу: численні сцени з мутаціями, кривавими фонтанами й відірваними части-нами тіла смакуватимуть хіба що фанатам трешу.

У кінотеатрах України з 13 серпня

Наталія Петринська

ВИСТАВКА

Життя після побуту

Арт-центр «Я Галерея» друге літо по-спіль завершує проектом Павла Гудімова — торік куратор поєднав у «Су-міші» різномірні артефакти, протиста-вивши свій принцип відбору структу-рованням експозиціям сучасних мис-тецьких майданчиків. Цього ж разу Гудімов вдався до жорсткої класифі-кації, відібравши до експозиції лише повсякденні речі, котрі одержали друге життя вже в ролі арт-об'єктів. Утім, йдеться не про класичні ready-made, які з легкої руки Марселя Дю-шана прижилися в мистецтві ХХ століття, а про той клас завжди затребу-ваних предметів, що для contemporary art стали чи не найголовнішим — кла-сом «удосконалених» речей. Звідси й назва нового проекту — «Тюнінг». Усі вісім учасників виставки — ав-тори з яскраво вираженим особис-тим почерком, тому й їхні об'єкти отримали досить різні «другі життя».

В «Поверненні» харківський графік Павло Маков іронічно прикрасив облігації держав-ного займу зображеннями своєї собаки, що справляє нужду. Микола Маценко вдався до жесту, який доведе до інсульту будь-якого пере-конаного комуніста: на сто-рінках книжки 1985 року «Ді-алектичний та історичний матеріалізм» він вирізав великий християнський хрест. Романтично тональностю відзначився Олександр Бабак — його «Оголена» являє собою органічно вписаний у стару вишивку малюнок. Є в «Тюнінгу» й цікаві дизайнерські експерименти: Ігор Янович творчо пі-дійшов до фарбування старих стіль-ців, натомість Артем Волокітін розпи-сав кухонний стіл, проте не згори, а під кришкою. До експозиції потра-

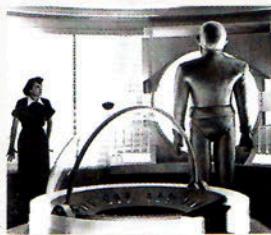
пили й килимки Андрія Сагайдаков-ського — художник уже давно відмо-вився від звичних полотен на їхню користь.

До 31 серпня

«Я Галерея»
(Київ, вул. Волоська, 55/57)

Ася Трошина

НАЙКРАЩІ СТРІЧКИ ПРО ВТОРГНЕННЯ ПРИБУЛЬЦІВ

«День, коли зупинилася Земля» (США, 1951)
Стрічка Роберта Вайза суттєво відрізнялася від післявоєнних науково-фантастичних фільмів гуманістичним наочним із екологічним ухилом і дидактичними репліками. В римейку 2008 року з Кіану Рівзом зміст «полегшили» екшн-сценами.

«Вторгнення викрадачів тіл» (США, 1956)
Робота Дона Сігела спричинила епідемію стрічок про інопланетян, здатних набувати людської подоби, трансформуючись в «інфіковану» ними особу. Усвідомлення того, що хтось із близьких може перетворитися на чужинця, лякає не менше, ніж найстрашніші потвори.

«Інопланетянин» (США, 1982)
Сценарист Мелісса Метісон вигадала зворушливу казку про беззахисного прибульця попри очевидну популярність тогочасних стрічок, де позаземні створіння зображені смертельно небезпечними. 1983 року фільм здобув чотири «Оскари» й два «Золотих глобуси».

«День незалежності» (США, 1996)
Стрічка Роланда Емеріха мала неабиякий комерційний успіх, зробила мегапопулярним актора Вілла Сміта і зміцнила патріотичні настрої штатівців, адже у фільмі американський День незалежності після перемоги над прибульцями переріс у свято загальносвітового масштабу.

«Люди в чорному» (США, 1997)
Знятий Баррі Зонненфельдом вінегрет із комедії, боївика й фантастики змінив вектор розвитку фентезійних історій про космічних гостей у бік розважальності. Режисер спародіював чимало штампів фантастики 1990-х і змусив подивитися на прибульців цілком приземлено.

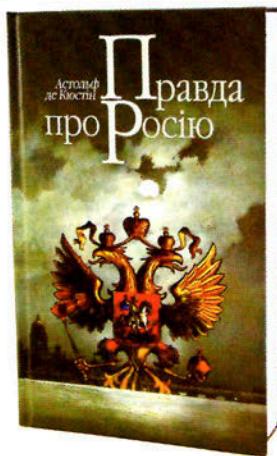

«Війна світів» (США, 2005)
Фантастичний роман Герберта Веллса переносили на екран тричі. 130-мільйонний бюджет, масштабні спецекfectи та присутність Тома Круза — безпрограшний варіант, тому остання екранизація, здійснена Стівеном Спілбергом, наразі найвидоміша.

КНИЖКА

Нічого, крім правди

Предки Астольфа де Кюстіна загинули на гільйотині під час революційного терору 1793-1794 років. Звісно, маркіз не був у захваті від республіканських ідей, ба навіть більше: на початку своєї подорожі до Росії, на яку він наважився 1839-го, вважав Ніколая I взірцем монарха. Для того й поїхав, аби впевнитися в перевагах самодержавства та літературно донести цю переконаність до читачів. Усе склалося з точністю до навпаки: мандрівка відкрила спостережливому французові очі й на місцеву автократію, й на менталітет росіян, і на підвалини ладу, котрі залишаються сталими, як би історично не змінювалися назви соціального устрою. «Серед цього народу, позбавленого вільної години на волі, ви бачите лише тіла без душі й ви здригаєтесь при думці, що на таку кількість рук і

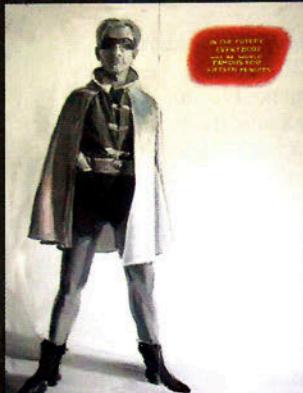

ніг припадає лише одна голова». Де Кюстін відвідує бали, добирається до глибинки, спостерігає за вуличними сценками і багато часу проводить із Петром Чаадасвим. Останній виклав новому другові власні погляди на батьківщину, за які мислителя оголоси

сили божевільним. Заслуга автора книжки «Росія в 1839 році» (в опрацюванні Мерчанського — «Правда про Росію») в тому, що подорожнім нотаткам він надає такої афористичної точності, яка зазвичай притаманна памфлетам, і глибини, власти вої філософському творові. Передмова до цього видання належить Дмитрові Донцову — через 120 років український політичний діяч і публіцист зазначає, що, знайомлячись із текстом маркіза, «тратить почуття часу», й між опричниною Івана Грозного та сталінським режимом різниці немає. На жаль, враження позачасовості після прочитання книги справджується й сьогодні.

Астольф де Кюстін. *Правда про Росію*. — К.: Ярославів Вал, 2009

Галина Іваненко

ВИСТАВКА

МІКС

РОК

ФЕСТИВЛЬ

У РАЮ

ЖИВОПИС Олега Сусленка за спроби надати львівському мальарству концептуальної основи називають клоуном-революціонером. Від блазня митець узяв нахабний гумор, від революціонера — тверду віру у власну місію. В проекті In Paradise художник пропонує своєрідну подорож до обителі праведних душ, де опинилися знакові постаті арт-спільноти ХХ століття. Зокрема, Енді Воргол отримав омріяні 15 хвилин слави. Віллем де Кунінг на небесах як художник не має конкурентів. Із дитинства хвора Фріда Кало, на який після жахливої аварії не залишилося неушкодженого місця, в потойбіччи носить бандаж тільки для краси. А Джексон Поллок, який відмовився від палітри та пензлів на користь нетрадиційних інструментів і матеріалів, тепер розливає фарбу поглядом. Можливо, ідея Сусленка не надто революційна, проте безумовно гуманістична.

До 26 серпня

Галерея «Дзига»
Львів, вул. Вірменська, 35

МИТИ ЖИТТЯ

«Я люблюловитиунікальні моменти й фіксувати їх у кадрі», — каже Кирило Стоянов. Фотороботи, що склали виставку «Політична наявність», зупинили динамічні секунди, які важко помітити, а тим більше — затримати. Випадковий погляд перехожого, карколомний стрібок тріаліста, антраша балерини отримали в експозиції рівні права.

До 6 вересня

Музей особистих колекцій
(Одеса, вул. Польська, 19)

ДО ВЕРШИН

ПРОСТО НЕБА «Піднімайся до життя без наркотиків, хімії та насилля!» — закликає Міжнародний фестиваль музики й мистецтва «UPfest». Замінником шкідливих стимуляторів на цьому дійстві стане масштабна програма, а саме: концерти на чотирьох сценах, понад 30 майстер-класів різних спрямувань, семінари, театральні вистави та кінопокази. На великій сцені виступатимуть шведський пост-хардкор гурт Intohimo, німецькі панкі Preacher, Каша Сальцова з «Крихітки Цахес», київські адепти брит-попу The Homebodies, луцька «ФлайZZa», що мікшую реггі, фанк і рок. Екстремальну сцену віддадуть львівським важковаговикам One Reason Left (металкор), рівненським нью-металістам «Крик Душі», дет-метал гурту з Києва Coram Deo та луцьким пост-хардкор музикантам із Dispel. Клубна сцена привабить напрямками техно, хаус, мінімал, експериментами та драм-енд-бейс.

13 — 15 серпня

Табір «Сонячний» (с. Гаразджа, Луцький р-н, Волинська обл.)

У МИНОУЛЕ

Міжнародний фестиваль культури та історії «Парк Київська Русь» організовано задля відтворення культурного й архітектурного образу дитинця Києва V—XIII століття. Програма дійства відповідає: змагання боатирів, виступи фольклорних колективів, ярмарок майстрів, середньовічні ігрища, просвітні лекції та круглі столи.

22 — 23 серпня

Копачів, Обухівський р-н, Київська обл.

ТІЛЬКИ СВОЄ

ПРОЕКТ Молодіжний музичний фестиваль «Захід» до участі запрошує лише українськомовні гурти. Одностайність мовні компенсують мозаїкою рок-стилів. У перший день дійства виступатимуть лірики з «Міста казкових мрій», панк-роковий «Сердцевий напад», формація «Чече», яка сполучає ейсід-джаз, фанк та етніку, Los Colorados, що дотримується чистоти агро-року, та інтелігент-панковий «Фліт». Наступного дня сцену ділітимуть хардкорова команда «Мій батько п'є», етно-кабаре гурт «Сонцекльош», відроджена реггі-формація «The Віо», адепт pazitif rock «Оратанія», альтернативний фольк-роковий «Н. Три» та украбільна група Ot Vinta. Оскільки дійство відбувається просто неба, не обійтися без звичних для таких імпрез бонусів — вогняного та екстрем-шоу й майстер-класів із українських народних мистецтв і ремесел.

22 — 23 серпня, 14.00 — 24.00

Звенигород, Пустомитівський р-н, Львівська обл.

«ГНІЗДО»

Один день поп-виконавцям і рок-гуртам даруватиме прихисток фестивалю «Гніздо». Цьогоріч музиканти вішановуватимуть пам'ять Ігоря Пелиха, який доклав чимало зусиль для популяризації заходу, а для багатьох із них став другом. Серед очікуваних тут гуртів побачимо «Тартак», «С.КАЙ.», «Мотор'роллу», Dazzle Dreams, O.Torvald і «Мурени».

15 серпня, 18.00

Біла Церква, аеродром «Гайок»

ДАВНЯ СЛАВА

РЕКОНСТРУКЦІЯ Учасники реконструкторського руху облюбували Кам'янець-Подільський для відтворення різних історичних епізодів, дотепер — переважно з XVI—XVIII століття. Наприкінці серпня на фестивалі «Остання столиця УНР» згадуватимуть минуле сторіччя, зокрема, події української революції 1917—1921 років. Реконструкція військових підрозділів Української Галицької армії, Дієвої армії УНР, Червоної армії, армії Пілсудського дасть можливість відчути дух життя воїнів тих часів, а військовий парад Старим містом — оцінити мушту тогодніх збройних сил. Постановки вуличних боїв продемонструють тактику ведення бою періоду визвольних змагань. Антимілітарно настроєна публіка матиме змогу переглянути виставки, театральні спектаклі й послухати музику. Також приватиме феста повітряних куль, присвячена 225-річчю повітрапланування в Україні.

22 — 24 серпня

Центральна частина Кам'янець-Подільського

ЛИЦАРСТВО

За змістовне наповнення «Стародавнього Меджібожа» відповідають українські лицарські клуби, зусиллями яких на території фестивалю розташується «середньовічне поселення», де імітуватимуть автентичний побут. Сучасні звуки музики мають бути фольково забарвлени. Зокрема виступатимуть «Тінь сонця», «Оркестр Янки Козир» і «Веремій».

22 — 24 серпня

смт. Меджібіж, Летичівський р-н, Хмельницька обл.

СВЯТО

КІНО

КЛАСИКА

ДУХ МАХНА

ІМПРЕЗА Мистецьке об'єднання «Остання барикада» вчетверте святкуватиме День Незалежності з Махном. Жодних спиритичних сеансів — у Нестора Івановича учасники дійства запозичать дух свободи й анархічної безпосередності. На фестивалі відбуватиметься безліч заходів, зокрема, показ українських неформативних кліпів, виступ «Театру 19», конкурс махновського костюма, відкриття пам'ятника Несторові Махну, «Бій барабанщиків», акція «Українську книжку — Гуляйполю!» тощо. Літературна частина імпрези не менш налаїчена: сольники Оксани Забужко та Артема Полежакі, презентація нової книжки Сергія Жадана «Лілі Марлен», махновські читання Світлани Поваляєвої, Павла Коробчука, Сашка Ушкарова. І, радість для меломанів, — виступи грутів «С.К.А.Й.», «ТопорОркестра», «Брем Стокер», «Мертвий Півень», «Гапочка», «TaRUTA» та «Хамерман знищує віруси».

23 – 24 серпня

Стадіон «Сільмаш»
(Гуляйполе, Запорізька обл.)

ЧИСТИ ЗВУКИ

У «Золотих Воротах» сучасна музика набуває особливогозвучання, оскільки в стінах музею лунає лише акустика та напівакустика (формат обумовлений віком пам'ятки). Концерт київського гурту «Індія» корелює з камерною атмосферою, адже музиканти виконують власні композиції французькою мовою та традиційні індійські пісні.

20 серпня, 20.00

Музей «Золоті Ворота»
(Київ, вул. Володимирська, 40а)

ІДЕЙНО

ФЕСТИВАЛЬ «У назві міжнародної імпрези, яка вже традиційно проходить під час святкування Дня Незалежності України, слово «незалежне» я вважаю ключовим», — розповідає директор «КіноЛевая» Олесь Дзіндра. Цього року фестиваль незалежного кіно поміж традиційних програм презентує нові — «Найкращий український переклад іншомовної стрічки» та спільній кінопроект телеканалу УТ-1 і СБУ «Гриф «таємно» — знято». Як і раніше, відбуватимуться покази конкурсних фільмів «Молоде кіно» (розвиток українського кінематографа — основна мета «КіноЛева»). Про світову класику організатори теж не забули — це підтверджує ретроспектива стрічок Інгмарса Бергмана. А найтравілішим проектом фестивалю стане Cinema Fantasy — виставка-кіноінсталяція в приміщені Музею Ідей, що завершиться 27 серпня.

20 – 24 серпня

Музей Ідей (Львів, Сад Бернарденгартен, вул. Валова, 18а)
Театр ім. Леся Курбаса (Львів, вул. Леся Курбаса, 3)

НА ТРЬОХ

Для шанувальників кіно вночі фестиваль «Кіно без меж» — потрійне задоволення до ранку. Нічний сеанс розпочне «Клуб самогубців» іспанського режисера Роберто Сантьяго — комедійні роздуми на тему юнацького максималізму. Продовжить фест горор Хідео Накаті «Кайдан». І насамкінець — лірична драма Бейлі Волша «Спогади невдахи».

15 серпня, 23.30

Кінотеатр «Родина»
(Одеса, вул. Мечникова, 104)

СВІЖА МУЗИКА

КОНЦЕРТ Майже кожний виступ піаніста Олексія Ботвінова на його батьківщині стає подією з екзотичною начинкою та передбачуваним апофеозним фіналом. Він — з когорти наших музикантів із блискучою європейською кар'єрою, який виступав з концертами у понад 30 країнах світу. Своєрідною прелюдією до нинішнього вечора опер-аї на Софіївській площі став травневий концерт із відомим російсько-шведським скрипалем Міхалом Казініком у розташованому поруч готелі Hyatt. Тепер Ботвінов зважився на радикальніший крок — замість дзеркального антуражу рояль постане просто неба, і в сакральному центрі столиці зазвучать опуси Йоганна Себастьяна Баха, Вольфганга Амадея Моцарта, Сергія Рахманінова та Алемдара Караманова. Те, що бурхливий потік музичних одкровень на свіжому повітрі без уваги публіки не залишиться, годі й казати. Народ «безмолвствований» не буде.

21 серпня, 19.00

Київ, Софійська пл.

ВОКАЛІСТИ

У музеї «Хлібня» цього вечора домінуватимуть вокалісти: soprano Олена Куцdirkaєва та Анна Васильєва, mezzo Олена Петрова та Юлія Успенська й соліст Національної опери, баритон Олександр Мельничук. Як із цією командою впорається акомпаніатор, піаністка Ілона Гусак — питання не з легких. Але на це теж варто подивитися.

16 серпня, 19.30

Музей «Хлібня»
(Київ, вул. Володимирська, 24)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ**DJ LIVE CONCERT SIMON.S (USA)**

Людина-оркестр Саймон С. — американський ді-джеї, який віртуозно суміщає електроніку і гру на гітарі, клавішних та ударних.

14 серпня, 23.00. UA Beach Club (Київ, Гідропарк, Молодіжний пляж)

«ЕТНОТОЛОКА»

Етнічний фестиваль присвячений жнівам — обрядові дійства, майстер-класи з ковальства, гончарства, соломоплетіння, виступи фольк-колективів та автентичних ансамблів.

15 – 16 серпня. с. Ковалівка, Васильківський р-н, Київська обл.

«МІСТЕЧКО МАЙСТРІВ»

Уроки народного промислу та експозиція майстрів декоративно-ужиткового мистецтва.

18 – 21 серпня, з 10.00. НК «Експоцентр України» (Київ, пр-т акад. Глушкова, 1)

СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК

Один із найяскравіших вітчизняних торговельних майданчиків, де перед ведуть народні умільці та кухари.

19 – 23 серпня. с. Великі Сорочинці, Миргородський р-н, Полтавська обл.

«СВЯТО ТРИЗУБА»

Пізнавальне свято до Дня Незалежності й на честь одного з найдавніших сакральних знаків.

22 серпня, 10.00 – 18.00. Площа перед Національним музеєм історії України (Київ, вул. Володимирська, 2)

«ПІДСОНЯЧНИЙ УДАР»

На фестивалі електронної музики виступатимуть ді-джеї Hурпо, Texcut Aka Kotyara, Transplantant i Stepkillah.

22 серпня, 22.00. Пляжний комплекс Summertime (Севастополь, пляж Учкуєвка)

РОК-КОНЦЕРТ

Збріна солянка — на сцені Doping (melodic fast punk), She is April (post hardcore/melodic), «Зворотна Тяга» (nu metal/alternative), Dalai Lama (post-rock/indie), «Люстри Чижевського» (hardcore).

22 серпня, 18.00. «Гостинний дім» (Калуш, вул. Дзвонарська, 16)

CREAMFIELDS

На завершення сезону літніх вечірок — open-air танцювальний фестиваль за участю The Crystal Method, Chicane, Infected Mushroom, Joachim Garraud, Sander Kleinenberg, Axwell i Eddie Halliwell.

23 серпня, 19.00. Парк Дружби народів (Київ, Труханів о-в)

АВТОР: Самійло Ворс

ФОТО: Андрій Ломакін

Засновник марки Jaguar сер Вільям Лайонз (1901 – 1985) сформулював основне кредо своєї компанії саме так: «Ми маємо створити річ, якомога ближчу до чогось живого». Звісно, не йшлося про буквальне використання принципів якраз тоді модної біоніки як напряму інженерної думки – виключно про підхід, образ, спосіб мислення. Фантазію слід надихати, якщо ти замахнувся на щось екстраординарне.

Вже давно спочиває сер Вільям, автovиробники самі заплуталися в тенетах глобалізму й маркетингових заморочек, а Jaguar зберігає свою британськість і метафоричність. Цього разу на тест-драйв до **Тижня** потрапив новий Jaguar XJ із бензиновим 4,2-літровим двигуном V8 потужністю 298 кінських сил і повністю алюмінієвим корпусом.

Від самого початку Jaguar концептувався передусім як автомобіль для спортивних перегонів. Ось, зокрема, як розробляли п'ївстоліття тому знамениту D-type: взяли справжню кабіну з магнієвого сплаву реального реактивного надзвукового винищувача, до неї прибудували трубчасту раму з двигуном і підвіску, а вже потім мудрували над обводами корпусу. Інакше кажучи, побутовий, вжитковий варіант Jaguar – зі шкіряним салоном і панеллю з карельської берези – результат, так би мовити, конверсії.

Але тут конверсія зайшла так далеко, що, не сівши за кермо, ви не маєте шансів навіть здогадатися про динаміку цього апарату. Звісно, шкіра й дерево присипають пильність. Багато місця для рук і ніг за рахунок подовженої колісної бази – теж нібито ознака класу, але нічого надзвичайного: врешті-решт, у дурепських лімузинах, якими катають молодят та випускники середніх шкіл, теж простору в салоні не бракує... Тобто всі принади розкішного дизайну, яким **Тиждень** уже складав поему в позамінному числі, не налаштовують на серйозне ставлення. Тільки цього разу «вон» розганяється до 100 км за 6,6 секунди... Ну й решта характеристик відповідні: динамічна стабілізація, активна пневмопідвіска, системи курсової стабільності та електронного контролю зчеплення, гальма з купою індексів, серед яких єдиним зрозумілим лишається ABS...

З ЖИТТЯ КОТЯЧИХ

Jaguar XJ – автомобіль без недоліків, якщо не рахувати щіну

Лишімо додаткові специфікації реклами брошури. Від себе можу додати: цей тріумф сибірства, цей пік марнославства — з індивідуальним клімат-контролем для кожного сидіння, шумоізоляцією окремо від двигуна й окремо від шуму вітру, мультимедійними екранами в підголовниках передніх крісел — випробовується на надійність на подвійний кілометраж повного терміну експлуатації, причому не в тепличних умовах, а на гірських дорогах в Альпах та на трасі Гран-При Формули-1 автодрому Нюрнбургринг.

Резюме висловила моя дружина, яку я останнім часом беру на випробування як... ні, не блондинку, але людину, яка здатна сформулювати враження інтегрально. Вона сказала: «Та, яку ми тестували місяць тому (*теж дуже реномована й недешева. — С. В.*)₃, вривалася в потік машин, як носоріг, а ця — немов кішка»...

Ні, справді, як для конструкції зауважки п'ять метрів із гаком, відчуття на диво органічне й легке. Чому для назви машини сер Вільям Лайонз обрав екзотичну істоту роду пантер сімейства котячих загону хижаків класу ссавців підтипу хребцевих типу хордових царства тварин? Можливо, тому, що в його власному прізвищі присутнє слово «лев», але написати просто Lyon було б якось нескромно, не по-брітанськи.

Якісь паралелі можна простежити, якщо дізнатися подробиці життя ягуарів із реферату з зоології Валентинової Даші, учениці 8-а класу класичного ліцею міста Кемерова (Росія), — це перше посилання, яке видає Google. Наприклад: ягуар мешкає в Південній Америці — від океанського узбережжя й басейнів річок до гірських районів Анд. Він одинак, особиста територія одного звіра сягає 100 км². Чудово бачить у темряві. Полює переважно в сутінках, нападає не лише на дрібноту, як-от морських свинок, рибу, птахів, мавп, черепах, а й на корів та алігаторів. Індіанці Амазонії приписують йому здатність гіпнотизувати жертву. Достовірних випадків нападу на людину не зафіксовано. На-впаки, розповідають, що ягуар подекуди виходить із джунглів і грається з індіанськими дітьми.

І нібито найважливіше: в гонитві за жертвою ягуар може розвинути швидкість до 60 км за годину (один із рекордів для тваринного світу), але тільки на коротких ділянках. І тут ми доходимо висновку, що паралелі зі світом живої природи — завжди на-тяжка. Автомобіль Jaguar XJ не вміє лазити по деревах, стрибати, плавати, чатувати на здобич у заростях тростини. Натомість він, очевидно, вміє гіпнотизувати, тут навіть нема про що сперечатися. ■

РОБОЧА КОНЯЧКА

На вітчизняному ринку має з'явитися повнопривідний VW Caddy 4Motion, презентований на виставці комерційного автотранспорту в Ганновері восени 2008 року. Автомобілі оснащуються 6-ступінчастою коробкою передач, системою підтримки курсової стійкості (ESP) в базовій комплектації і противідкатною системою, що забезпечує комфортний рух похилою площину. Передачу тягового зусилля на всі колеса забезпечує електронна муфта Haldex четвертого покоління. Вантажопідйомність Caddy 4Motion – до 720 кг. Базовим двигуном для Caddy з повним приводом став турбодизель об'ємом 1,9 л і потужністю 105 к. с. Витрати пального у змішаному циклі – 6,6 л на 100 км. Caddy із заправленим баком об'ємом 60 л зможе подолати відстань 900 км.

ЕКСПРЕСІЯ У РУСІ

В Україні триває продаж нового хетчбеку Mitsubishi Lancer X Sportback, який виокремлюється експресивним дизайном поміж конкурентів. З технічних нововведень – 1,8-літровий двигун потужністю 143 к. с., які на седани Mitsubishi Lancer не ставлять. Хетчбек комплектується коробкою передач CVT INVECS-III – Sport mode, у базовій версії є системи ABS+EBD+BAS. Опційно – динамічна система контролю гальмового зусилля MATC і система стабілізації курсової стійкості MASC. Екстер'єр хетчбека майже не відрізняється від седана – змінився лише дизайн задніх ліхтарів. Вартість хетчбека – від \$20 180 (із МКПП – від \$18 670).

ДАЮТЬ ДЖАЗУ

З 1 вересня в Україні розпочнеться продаж нових Honda Jazz. З довжиною 3,9 м (на 55 мм більше, ніж у попередній модифікації), ширину 1,695 м (плюс 20 мм) і висотою 1,525 м ця оригінальна малолітражка сформувала нішу між хетчбеками B-класу та компактними мінівенами. Кузов, виконаний у стилі cab forward, забезпечує кращу оглядовість, а також збільшує простір у салоні. Задні крісла magic seats складаються одним рухом, збільшуючи об'єм багажного відсіку. Новий 1,4-літровий двигун потужністю 100 к. с., оснащений системою i-VTEC, став економнішим порівняно з попередньою модифікацією. Мотор може бути агрегований з 6-ступінчастою автоматизованою трансмісією – вперше у такому класі. Загалом з початку продажу в 2001 році у всьому світі було реалізовано понад 2 млн Honda Jazz.

ДВА ЛІТРИ ШВИДКОСТІ

В українських автосалонах стартували продажі нового VW Scirocco. Автомобіль німецького виробника оснащується 1,4-літровим двигуном (160 к. с.) або 2-літровим агрегатом (200 к. с.). 200-сильний мотор, агрегований із 6-ступінчастою коробкою DSG, дозволяє розвивати максимальну швидкість 233 км/год, розмінюючи перші 100 км/год лише за 7,1 секунди. Витрати пального такого варіанту VW Scirocco цілком прийнятні – 7,6 літра на 100 км відстані в комбінованому циклі. Базова 1,4-літрова версія автівки оснащується 7-ступеневою коробкою DSG. Вартість VW Scirocco – від \$33,07 тис.

НОВИЙ РІВЕНЬ ГАРАНТІЇ

На теренах України з'явився KIA Cerato нового покоління, над екстер'єром якого працював дизайнер Пітер Шрейер (відомий за роботою над моделями Audi TT і VW Beetle). Завдяки унікальній конструкції шасі седан впевнено тримає дорогу на швидкості понад 150 км/год. 5-ступінчаста механічна трансмісія або 4-діапазонний автомат агреговані з бензиновими двигунами об'ємом 1,6 та 2 л потужністю відповідно 126 і 156 к. с. Багажне відділення об'ємом 416 л і ряд задніх крісел, які складаються у пропорції 60:40, роблять KIA Cerato цілком придатним для перевезення великовагітних вантажів. На новий автомобіль поширюється гарантія сім років або 100 тис. км пробігу – одна з найкращих пропозицій з обслуговування в конкурентній групі на українському ринку.

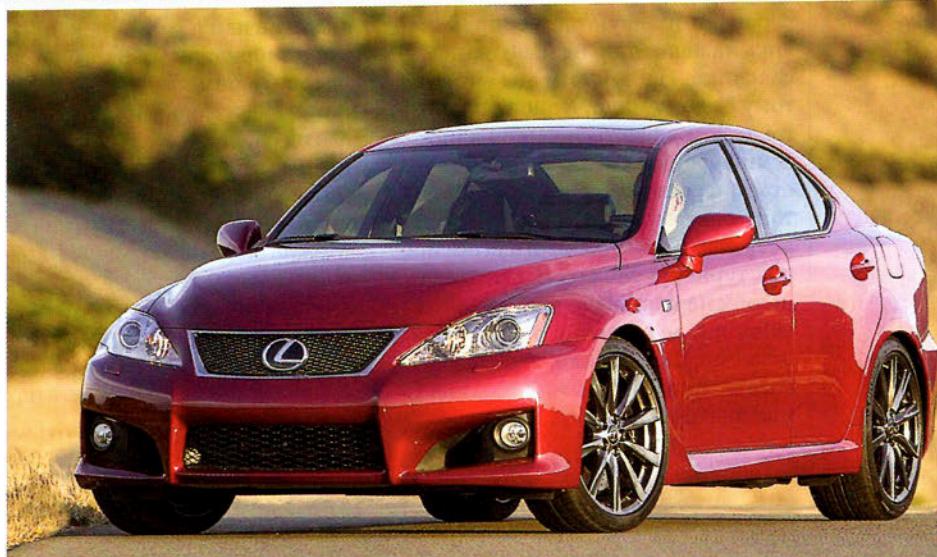
НАЙПРАКТИЧНІШІ АВТО

Американське видання *Kiplinger* визначило автомобілі, які найкраще підходять для перепродажу

Категорія	Модель	Залишкова вартість, %	
		3 роки експлуатації	5 років експлуатації
Седани до \$20 тис.	Scion xB	70	56
Седани від \$20 тис. до \$25 тис.	Mini Cooper S	71	61
Седани від \$25 тис. до \$30 тис.	Toyota Camry Hybrid	59	43
Седани від \$30 тис. до \$45 тис.	VW Eos Komfort	62	47
Седани від \$45 тис.	Lexus IS F	60	44
Спортивні автомобілі	Chevrolet Corvette ZR1	63	46
Малі кросовери	Honda CR-V LX	58	44
Великі кросовери	Mercedes-Benz G320	61	46
SUV	Lexus GX 470	56	43
Мінівени	Honda Odyssey LX	54	37
Універсали	Toyota Matrix	66	50

ПОКОЛІННЯ F

На українському ринку стартував продаж спортивного Lexus IS F. Нова спортивна модель від японського виробника оснащується V-подібним двигуном об'ємом 5 л, 8-ступінчастою автоматичною трансмісією Sport Direct Shift та підвіскою, налаштованою відповідно до гоночних стандартів. Літера F у назві спортивного автомобіля символізує трасу Fuji Speedway в японській префектурі Шизуока біля підніжжя гори Фудзі, де проводилися випробування автомобіля. За інформацією виробника, починаючи з моделі IS літера F буде закріплена за представниками цілого покоління нових спорткарів Lexus. До позначки 100 км/год IS F прискорюється лише за 4,8 с.

УСІМ – МАТЧАСТИНА!

Учора в продуктовому мене переконували, що за кефір по 3,3 грн і сирок по 3,5 грн я маю заплатити 10 грн. Прем'єрка божиться мені щомісяця, що за падіння ВВП майже на чверть і тінізації економіки більш як на третину податкові надходження перевищують планові. А виробники молока – що літр напою «влазить» в упаковку місткістю 0,9 куб. дм. То, може, обов'язковість тестування з математики наступного року для всіх випускників – зовсім і не безглузда ініціатива Міносвіти? ■

ВАЛЕНТИНА КУЗІК**КАТЕРИНА ЛІПА****ПРЕСТИЖНО**

Одесу нерідко заповнюють ставні хлопці у незнайомій морській формі – значить у порт заїшло судно якоїсь чужоземної держави. Спостерігаю картинку: італійські моряки обліпили припаркований на Пушкінській шикарний червоний Porsche – по черзі фотографуються, спираючись на капот так, наче це вони власники. Наступного дня авто на тому самому місці, й знову на його тлі фотографуються хлопці в іноземній формі, але вже в іншій (здесьється, французи). Проходячи повз той Porsche чи не щодня, жодного разу не бачила біля нього вітчизняних туристів. Може, міська влада навмисне виставляє «круте» авто саме там, де зазвичай вештаються іноземці, щоб бачили, яке Одеса багате місто? Наша ж бо людина у такі казки не повірить. ■

ЛИШ ВОНА, ЛИШ ВОНА

По Києву висять піар-розтяжки: «Вона працює». А далі варіації: «Вони заважають. Вони блокують» і таке інше. Це чудово, що прем'єр-міністр країни у такий оригінальний спосіб мусить апелювати до нас, шукати нашого співчуття. Однак хіба це не класична відмовка бюрократа: «Не заважайте мені працювати»? Що не кажи, а будь-який урядовець – «він», «вона» чи «воно» (наприклад, РНБО) – має бути ефективним і працювати таки за наявності опозиції, тобто альтернативних дій з боку опонентів. Про машину можна сказати «вона працює», лише коли водій впевнений, що в ній є надійні гальма. ■

ІГОР КРУЧИК**ІННА ЗАВГОРОДНЯ****МОРЕ ПАМ'ЯТИ**

Коли на порядку денному немає нічого іншого, окрім сонного споглядання спокійного і ласкавого моря, а дні довгі й тягучі, наче кармель, мимоволі починаєш пригадувати минуле. Слимаки теплоходів повзають по горизонту, а перед очима виринають спогади. Що не кажіть, а пам'ять таки подібна до моря, і пірнання в нього не минає без занурювання у власне пережите. Поки морський прибій викидає на берег крабів і водорости, прибій пам'яті виносе картинки, які можна передивлятися як слайди або листівки – вітання з минулого. Можна згадати й колишні негаразди, навіть пустити сльозу, але лише скупу, адже у спогадах все може бути так, як хочете ви. Як співають Kings of Convenience: «Живи довго. Заощадь років десять на спогади». ■

БОГДАН БУТКЕВІЧ**МАР'ЯНА ОЛІЙНИК****МАМИНА КАЗКА**

У роки війни моя мама працювала піонервожатою в дитбудинку, евакуйованому з Харківщини до Казахстану. Бабуня – там само директоркою. Мама часто розповідала мені, а потім і моєму синові, своєму онукові, різні історії з тих часів: як ловили привіда, що вночі блукав коридрами і лякав дітей, як вона розброняла дитбудинківців та місцевих хлопчаків, як дякували їй у листах з фронту батьки її вихованців... Кожну свою оповідь мама починала словами: «А я вам розповідала, як...» На що ми хором виголошували: «Звісно, розповідала!...» Найбільше на світі я зараз хочу послухати одну з маминих історій. Але вже нема кому розказати. ■

ЛЬВІВ

21-24.08

2009

Слідами історії

міська гра

Антикомуністична опозиція у Львові та Гданську

www.polinst.kiev.ua | www.lvivcenter.org

Наше Слово

ПЛІЧ-О-ПЛІЧ КОЖЕН ДЕНЬ

КРЕДОБАНК
RKO BP GROUP
RKO BANK POLSKI

ДЕПОЗИТИ ГРУПИ «СТАНДАРТ»

на термін **1, 3, 6, 12 місяців,**
а також на **7 та 14 днів**

- мінімальна сума 500 грн.
- висока дохідність
- виплата відсотків щомісяця
- гарантія отримання коштів

Надійність гарантує РКО ВР:

- найбільший банк Республіки Польща за участю капіталу держави
- 90 років досвіду на банківському ринку

8-800-500-8-500

(дзвінки в межах України безкоштовні)

www.kredobank.com.ua

Київська філія ВАТ «КРЕДОБАНК»
м. Київ, вул. Горького, 91/14
тел.: 230-12-46(47), 230-12-88, 230-12-53